

16984

İLK VE ORTAÖĞRETİMDEKİ OKUL KÜTÜPHANELERİNİN DURUMU, YÖNETİMİ
VE KULLANILMALARINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Muammer Ergün

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı için
Öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.

ANKARA
Aralık 1990

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr.Sudi A. BÜLBÜL

Üye : Doç.Dr.Abdullah Demirtaş (Danışman)

Üye : Doç.Dr.Hüseyin Başar

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen Öğretim Üyelerine ait olduğunu onaylarım.

17./3./1991.



Prof. Dr. S. YILMAZ
Enstitü Müdürü

Ođlum
Mehmet Alperen'e



Ö N S Ö Z

Okul kütüphanelerinin okuma alışkanlığı kazandırması ve öğrencilerde araştırmacı bir kişiliğin geliştirilmesinde etkisi çok büyüktür. Bu bakımdan okul kütüphaneleri eğitim-öğretimin ayrılmaz bir parçası olmak zorundadır.

Okul kütüphanelerinden en etkili bir şekilde yararlanılabilmesi bir yönetim işidir. Okul kütüphaneleri, okul yöneticilerinin kütüphanelere verdikleri değer ölçüsünde etkinlik kazanırlar. Okul yönetimi tarafından değersiz ve işe yaramaz görülen bir okul kütüphanesi, elbette ki kendisinden beklenen görevi yerine getiremez. Okul kütüphanelerinin kendisinden beklenen görevi yerine getirememesinin tek sorumlusu olarak okul yöneticilerini göstermek elbette ki hatalıdır. Eldeki imkanların azlığı da (bütçe, yer, kütüphane memuru) okul kütüphanelerinin görevini yerine getirmesini engellemektedir.

Bu araştırmada, araştırmacı, okul kütüphanelerini incelemiştir. Bu çerçevede okul kütüphanelerinin durumu ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlükler tesbit edilmeye çalışılarak, okul yöneticilerinin karşılaştığı güçlükler ve yönetimden kaynaklanan aksaklıkların belirlenmesine gayret edilmiştir.

Muammer Ergün

TEŞEKKÜR

Benim, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yetişmeye yardımcı olan ve bu alanda değerli fikirlerinden faydalandığım Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyelerine, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek lisans derslerine giren hocalarım Sayın Sudi Bülbul'e, Sayın Hüseyin Başar'a, Sayın Aytaç Açıkalın'a İstatistik derslerini sevmemde ve öğrenmemde büyük yardımları olan Sayın İlhan Akhun'a, Araştırma konumu seçmede ve araştırmanın her safhasında değerli yardımlarını esirgemeyen Sayın Abdullah Demirtaş'a, araştırma konusunda ön çalışma yaparken her türlü bilgiyi temin etmemde bana kolaylık gösteren Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı Okul Kütüphaneleri Şube Müdürü Selahattin Koçyiğit'e, burada adları anılmayan ve bana yardımlarını esirgemeyen dostlarıma, gösterdikleri sabır ve destek nedeniyle aileme teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Muammer Ergün

Ö Z E T

Betimsel bir mahiyet taşıyan bu araştırmada, Ankara ili dahilindeki okul kütüphanelerinin durumu, yönetimi ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlükler tesbit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma, okul yöneticilerine ve kütüphane görevlilerine uygulanan iki ayrı anket sonucunda elde edilen verilerle oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini 20 ilkokul, 19 ortaokul, 20 lise olmak üzere toplam 59 okul oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan okullarda toplam 95578 öğrenci ve 4035 öğretmen vardır. Okulların %44.06'sının (26) kütüphanesinde kütüphane memurları görev yapmakta, % 55.94'ünde (35) ise kütüphanede öğretmen görevlendirilmektedir. Kütüphane memurlarının ise % 65.38'i (17) kütüphanecilikle ilgili bir hizmet içi eğitimden geçmiştir.

Araştırmaya katılan okullarda toplam 1637 m² alan okul kütüphanelerine ayrılmıştır. Genel olarak bir ilkokula düşen ortalama kütüphane alanı 18.4 m², bir ortaokula düşen ortalama kütüphane alanı 27.68 m² ve bir liseye düşen ortalama kütüphane alanı ise 37.65 m² dir. Kütüphanelerin toplam oturma kapasitesi 1257 sandalyedir. Genel olarak, bir ilkokula düşen ortalama sandalye sayısı 14.3, bir ortaokula düşen ortalama sandalye sayısı 22,21 ve bir liseye düşen ortalama sandalye sayısı ise 25.15 sandalyedir. Araştırmaya katılan okulların kütüphanelerinde toplam 135920 adet kitap mevcuttur. Genelde ilkokullarda ve ortaokullarda bir öğrenciye düşen ortalama kitap sayısı 1.45 iken, liselerde bir öğrenciye düşen ortalama kitap sayısı 1.90'dır.

Araştırmaya katılan okulların % 57.62'sinin (34) kütüphaneleri okumak için elverişlidir. Araştırmaya katılan okulların % 74.57'sinin (44) kütüphanelerinde öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı yoktur. Okulların % 37.28'inin (22) kütüphanesinde bulunan materyaller ki bunlar Ansiklopediler, yardımcı ders kitapları, hikaye kitapları,

romanlar ve yardımcı araçları öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Okulların % 96.62 sinin (57) kütüphanesinden cumartesi ve pazar günleri faydalanamamaktadır. Okulların % 38.98 inin kütüphanelerinden (23) çevre halkının faydalanabilme imkanı olduğu halde sadece % 23.62 sinden (14) çevre halkı faydalanmaktadır. Bu okulların çevrelerinde de halk kütüphaneleri bulunmamaktadır.

Okulların % 57.63 ü (34) kütüphanelerine para ayırmaktadır. Örneklemeye giren okulların toplam bütçesi 472 milyon ₺. dir ve bunun % 7.80 i (36.830.000)₺. kütüphane bütçesini oluşturmaktadır. Kütüphane bütçelerinin tamamı okul koruma derneği tarafından oluşturulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nca tahsis edilen bütçede kütüphane için ayrılan bir kısım bulunmadığı okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir. Okul kütüphanelerinin % 52.55 i (31) okul dışına ödünç kitap verme hizmetini gerçekleştirmemektedir.

Araştırmaya katılan okulların % 30.50 sinin (18) kütüphanesinde kitaplar açık raf sistemiyle sergilememekte, kapalı dolaplarda saklanmaktadır. Okulların % 33.84 unun (20) kütüphaneleri öğrenci isteklerini karşılayamamaktadır. Okulların % 66.10 unun (39) kütüphaneleri çevre okul kütüphaneleriyle işbirliğini sağlamamaktadır.

Sonuç olarak özellikle, ilkokullarda okul kütüphaneleri yerine sınıf kitaplıklarının ön planda tutulduğu, ilkokul düzeyinde kütüphanelerde kütüphane memurunun çalıştırılmadığı, kütüphane alanlarının yetersiz olduğu görülmektedir.

Kütüphaneye ayrılan bütçe çok yetersiz ve bazı okullarda kütüphane için hiçbir bütçe ayrılmamaktadır.

Kütüphanecilik konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayan kütüphane görevlilerine tam yetki ve sorumluluk verildiği görülmektedir.

Beklenenin aksine, ortaokul ve liselerde okul kütüphanelerinin sadece bir formalite olarak kurulduğu, kendilerinden beklenen görevleri yerine getiremedikleri görülmektedir. Bu nedenle eğitim yöneticilerine okul kütüphanelerinin rolünü anlama ve geliştirmede büyük görevler düşmektedir.

SUMMARY

In this research, the position, the administration and the difficulties in the use of school libraries in Ankara city has been studied. This research is formed by the data that are obtained by the results of two different questionnaires applied to the school principals and librarians. The samples of the research was formed by 20 primary schools, 19 secondary schools and, 20 high schools that totaled to 59 schools.

There are 95578 students and 4035 teachers in the schools which join the research. In 44,06 % (26) of school libraries academic personel and, in 55,94 % (35) of libraries, teachers are in charge of the services. Only 65,38 % (17) of librarians have a training on library science .

A total of 1637 m² area is parted for school libraries in the schools which join the research. Generally, for a primary school is 18,4 m², for a secondary school is 27,68 m² and, for a high school is 37,65 m² is allocated as average library areas. Generally as an average of for a primary school is 14.3, for a secondary school is 22.21 and, for a high school is 25.15 chairs are allocated as an average number for the library services. There are a total 135920 books in the schools that join the research. Generally the average number of books for a student in primary and secondary schools is 1.45 and, the average number of books for a student in high schools is 1.90.

57.62 % (34) of libraries in the schools that join the research are suitable for reading. There are not any teacher libraries that teachers can make use for is about 74.57 % (44) of libraries of schools that join the research. In 37.28 % (22) of school libraries library such as encyclopedias, text books, story books, novels and tools can not meet the needs of students. 96.62 % (57) of school libraries can not be used on Saturdays and Sundays. Although, 38.98 % (23) surrounding people has a chance of using the school libraries, but only 23.62 % (14) of the people use school libraries. There are also public libraries

around these schools.

Only, 57.63 % (34) of schools allocate money for their libraries. The total budget for the schools is 472 million TL. and only 7.80 % (36.830.000.TL) of this budget forms the library expenses. Complete library budgets are provided by school protection committees. It is pointed out by school principals that there is not a budget separated for library in the National Education Ministry assigned for that purpose. About 52.55 % (31) of school libraries do not lend books to outside of the schools for student use.

In 30.50 % (18) of school libraries, books are not exhibited by open shelf system and, are kept in closed rooms. 33.84 % (20) of school libraries can not meet the needs of books asked by the students. On the other hand 66.10 % (39) of school libraries do not cooperate with surrounding school libraries.

As a conclusion, it is especially seen in primary schools that book cases in the classes take more importance than school libraries and, at the level of primary school libraries, librarians are not charged adequately and, library areas are not sufficient for the services.

The budget allocated for libraries are insufficient and even in some schools no budget is allocated at all for libraries.

It has also been that librarians, who do not enough knowledge and skill about library sciences, are given full authority and responsibility in the administration of libraries.

Opposite to the expectation, it is also seen that school libraries are only established as a formality and they do not carry out their duties properly which are expected from them. By this reason, there are important duties that education managers have to do to understand and to develop the school libraries role also expected of them.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Önsöz	V
Teşekkür	vi
Özet	vii
Summary	IX
İçindekiler	xi
Tablolar	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
Problem Durumu	2
Okul Kütüphanelerinin fonksiyonları	3
Okul Programları ve Okul Kütüphanesi	4
Kütüphanelerin Sosyal ve Ekonomik Gelişmedeki Yeri ...	6
Okul Kütüphanelerinde Planalama	9
Okul Kütüphanesi İstatistikleri	10
Okul Kütüphaneleri Koleksiyonları	12
İlgili Yayınlar ve Araştırmalar	15
Okul Kütüphanelerinin Tarihsel Gelişimi	15
Araştırmanın Önemi	28
Araştırmanın Amacı	31
Problem Cümlesi	32
Alt Problemler	32
Sayıltılar	33
Sınırlılıklar	34
Tanımlar	34

BÖLÜM II

YÖNTEM	36
Araştırmanın Türü	36
Evren ve Örneklem	36
Okul Kütüphanelerinin Türk Milli Eğitim Örgütü içindeki yeri	41

Veri Toplama Aracı	42
Verilerin Düzenlenmesi	44
Verilerin Analizi	44

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM	48
Araştırmaya Katılan Okulların Yöneticileriyle İlgili Bulgular	48
Kütüphane Görevlileri Hakkında Kişisel Bilgiler	52
Araştırmaya Katılan Okulların Kütüphaneleriyle İlgili Bulgular	67
Okul Kütüphanelerinin Durumları	67
Okul Kütüphanelerinin Yönetimi	88
Okul Kütüphanelerinin Kullanılmalarında Karşılaşılan güçlükler	104
Okul Kütüphanelerinin Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımları ve Aralarındaki Farklar	118
Okul Kütüphanelerinin Yıllık Okuyucu Sayılarının Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	118
Okul Kütüphane Bütçelerinin Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	119
Kütüphanelerine Bütçe Ayıran Okulların Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	120
Öğrenci Başına Düşen Kitap Sayılarının Okul Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	121
Okul Kütüphanelerinin Oturma Kapasitelerinin Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar ...	122
Okul Kütüphanelerinin Alanlarının Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	123
Okul Kütüphanelerindeki Memur Sayılarının Bölge ve Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar	124

BÖLÜM IV

SONUÇ ve ÖNERİLER	126
Sonuç	126
Öneriler	130
KAYNAKÇA	131
EKLER	137
Okul kütüphaneleri Hakkında Bilgi Toplamak İçin	
Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket Formu	138
Okul Kütüphaneleri Hakkında Bilgi Toplamak İçin	
Kütüphane Görevlilerine Uygulanan Anket Formu	144



T A B L O L A R

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Örnekleme Giren Okulların Dağılımı	37
2. Bölgelere Göre Öğretmen/Öğrenci Sayısı	37
3. Okul Düzeylerine Göre Öğretmen/Öğrenci Sayısı	39
4. Okullardaki Toplam Şube Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı	40
5. Okullardaki Toplam Şube Sayısının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	40
6. Okul Yöneticilerinin Öğrenim Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	49
7. Okul Yöneticilerinin Öğretmenlikteki Yıllarının Bölgelere Göre Dağılımı	49
8. Okul Yöneticilerinin Yöneticilik Yıllarının Bölgelere Göre Dağılımı	50
9. Okul Yöneticilerinin Çalıştığı Okuldaki Yöneticilik Yıllarının Bölgelere Göre Dağılımı	51
10. Okul Yöneticilerinin Kütüphanecilikle İlgili Bir Görevde Bulunup Bulunmadıkları	51
11. Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Ünvanı	52
12. Bölgelere Göre Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Ünvanı	53
13. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Öğrenim Düzeylerinin Bölgelere Göre Dağılımı	53
14. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Öğrenim Düzeylerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	54
15. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Öğretmenlikteki Yıllarının Bölgelere Göre Dağılımı ..	54
16. Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğindeki Yılları	55
17. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin Kütüphanede Çalıştığı Yılların Bölgelere Göre Dağılımı	56
18. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Kütüphanede Çalıştığı Yılların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ...	56

19.	Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin Kütüphanecilikle İlgili Hizmetiçi Eğitimden Geçen ve Geçmeyenlerin Bölgelere Göre Dağılımı	57
20.	Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin Kütüphanecilikle İlgili Hizmetiçi Eğitimden Geçenlerin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	57
21.	Kütüphane Memurlarının Öğrenim Düzeylerinin Bölgelere Göre Dağılımı	58
22.	Kütüphane Memurlarının Öğrenim Düzeylerinin Çalıştığı Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	58
23.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Memuriyet Yıllarının Bölgelere Göre Dağılımı	59
24.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurların Memuriyet Yıllarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	60
25.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Kütüphanede Çalıştığı Yılların Bölgelere Göre Dağılımı	61
26.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Kütüphanede Çalıştığı Yılların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ..	62
27.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Kütüphanecilikle İlgili Hizmetiçi Eğitimden Geçenlerin Bölgelere Göre Dağılımı	62
28.	Kütüphanede Görevlendirilen Memurların Kütüphanecilikle İlgili HİE den Geçenlerin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	63
29.	Hizmetiçi Eğitimden Geçen Kütüphanecilik Memurlarının Kaç Defa HİE den Geçtiğinin Bölgelere Göre Dağılımı	63
30.	HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının Kaç Defa HİE den Geçtiğinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ..	64
31.	HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının HİE den Geçme Sürelerinin Bölgelere Göre Dağılımı	65
32.	HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının HİE den Geçme Sürelerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ...	65
33.	HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının Ne kadar Süre Önce HİE den Geçtiği Bölgelere Göre Dağılımı	66

34.	HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının Ne Kadar Süre Önce HİE den Geçtiği Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	67
35.	Kütüphane Alanı - Sandalye Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı	68
36.	Kütüphanelerin Alanı - Sandalye Sayısı Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	69
37.	Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı	69
38.	Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	70
39.	Okuyucu Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı	70
40.	Okuyucu Sayısının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	71
41.	Yeni Alınan Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı	71
42.	Yeni Alınan Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	72
43.	Sınıf Kitaplığı Olan Okulların Bölgelere Göre Dağılımı	73
44.	Sınıf Kitaplığı Olan Okulların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	73
45.	Kütüphane - Öğretmen İşbirliğinin Bölgelere Göre Dağılımı	73
46.	Kütüphane - Öğretmen İşbirliğinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	74
47.	Kütüphanelerin Okumaya Elverişliliğinin Bölgelere Göre Dağılımı	75
48.	Kütüphanelerin Okumaya Elverişliliğinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	75
49.	Sürelî Yayınların Takip Edilme Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı	76
50.	Sürelî Yayınların Takip Edilme Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	76
51.	Kütüphaneye Yeni Alınan Yayınların Tanıtımının Bölgelere Göre Dağılımı	77
52.	Kütüphaneye Yeni Alınan Yayınların Tanıtımının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	78
53.	Öğretmen Kitaplıklarının Bölgelere Göre Dağılımı	78
54.	Öğretmen Kitaplıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	79

<u>Tablo</u>		<u>Sayfa</u>
55.	Görsel - İşitsel Araçların Bölgelere Göre Dağılımı ...	79
56.	Görsel - İşitsel Araçların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	80
57.	Kütüphane Materyallerinin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı	81
58.	Kütüphane Materyallerinin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ..	81
59.	Çevre Okul kütüphanelerini İçeren Toplu Katalog Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı	82
60.	Öğrencilerin Kütüphaneden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı	82
61.	Öğrencilerin Kütüphaneden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okullara Göre Dağılımı	83
62.	Öğrencilerin Kütüphaneden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı	83
63.	Öğrencilerin Kütüphaneden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	84
64.	Okul Kütüphanelerinden Çevre Okul Öğrencilerinin Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı	84
65.	Okul Kütüphanelerinden Çevre Okul Öğretmenlerinin Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	85
66.	Okul Kütüphanelerinden Çevre Halkının Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı	86
67.	Okul Kütüphanelerinden Çevre Halkının Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okul Düzeyine Göre Dağılımı	86
68.	Kütüphane Görevlilerinin Başka Görevlerle Görevlendirilip Görevlendirilmediklerinin Bölgelere Göre Dağılımı	87
69.	Kütüphane Görevlilerinin Başka Görevlerle Görevlendirilip Görevlendirilmediklerinin Okul Düzeyine Göre Dağılımı	87

70	Okul Kütüphanelerinin Okul Amaçlarını Gerçekleştirmek İçin Yürüttüğü Faaliyetlerin Yeterli Olup Olmadığının Bölgelere Göre Dağılımı	89
71.	Okul Kütüphanelerinin Okulun Amaçlarını Gerçekleştirmek İçin Yürüttüğü Faaliyetlerin Yeterli Olup Olmadığının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	89
72.	Okul Kütüphanelerinin Öğretim Düzey ve Türüne Göre Düzenlenip Düzenlenmediklerinin Bölgelere Göre Dağılımı	90
73.	Okul Kütüphanelerinin Öğretim Düzey ve Türüne Göre Düzenlenip Düzenlenmediklerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	90
74.	Okul Bütçesinden Kütüphaneye Para Ayıran Okulların Bölgelere Göre Dağılımı	91
75.	Okul Bütçesinden Kütüphaneye Para Ayıran Okulların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	92
76.	Okul Bütçesi - Kütüphane Bütçesinin Bölgelere Göre Dağılımı	92
77.	Okul ve Kütüphane Bütçelerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	93
78.	Okul Kütüphanesi Bütçelerinin Kaynak Dağılımının Bölgelere Göre Dağılımı	94
79.	Okul Kütüphanesi Bütçelerinin Kaynak Dağılımının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	94
80.	Yöneticilerin Kütüphane ile İlgili Karar Alma Şekillerinin Bölgelere Göre Dağılımı	95
81.	Yöneticilerin Kütüphane ile İlgili Karar Alma Şekillerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	95
82.	Öğretmenler Kurulu Toplantılarında Kütüphane ile İlgili Problemlerin Konuşulma Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı	96
83.	Öğretmenler Kurulu Toplantılarında Kütüphane ile İlgili Problemlerin Konuşulma Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	96
84.	Okul Dışına Üdünç Kitap Verme Hizmetinin Bölgelere Göre Dağılımı	97

85. Okul Dışına Ödünç Kitap Verme Hizmeti Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	98
86. Kütüphane Görevlilerinin Yeterli Bilgi ve Beceriye Sahip Olma Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	98
87. Kütüphane Görevlilerinin Yeterli Bilgi ve Beceriye Sahip Olma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	99
88. Kütüphane Görevlilerinin Göreviyle İlgili Yetkilerinin Olup Olmadığının Bölgelere Göre Dağılımı	99
89. Kütüphane Görevlilerinin Göreviyle İlgili Yetkilerinin Olup Olmadığının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	100
90. Sorumluluk Verilen Kütüphane Görevlilerinin Bölgelere Göre Dağılımı	100
91. Sorumluluk Verilen Kütüphane Görevlilerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	101
92. Okuyucu ile İlgili İstatistiklerin Tutulma Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	101
93. Okuyucu ile İlgili İstatistiklerin Tutulma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	102
94. Yıllık Kütüphane Planı Yapan Okulların Bölgelere Göre Dağılımı	102
95. Yıllık Kütüphane Planı Yapan Okulların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	103
96. Okul Kütüphanelerinin Denetlenme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	103
97. Okul Kütüphanelerinin Denetlenme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	104
98. Açık Raf Sistemiyle Sergilenen Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı	105
99. Açık Raf Sistemiyle Sergilenen Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	105
100. Kitapların Katologlama Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	106
101. Kitapların Katologlama Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	106
102. Katolog Dolaplarının Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	107

103. Katolog Dolaplarının Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	108
104. İçerik Bakımından Eskimiş Olan Kitapların Ayıklanma Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	108
105. İçerik Bakımından Eskimiş Olan Kitapların Ayıklanma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	109
106. Kitapların Düzenlenme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	109
107. Kitapların Düzenlenme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	110
108. Kütüphanelerin Öğrenci İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	110
109. Kütüphanelerin Öğrenci İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	111
110. Kütüphanelerin Öğretmen İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	111
111. Kütüphanelerin Öğretmen İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	112
112. Kütüphanelerden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydala- nabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	113
113. Kütüphanelerden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydala- nabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ..	113
114. Kütüphanelerden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydala- nabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	114
115. Kütüphanelerden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydala- nabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ..	115
116. Kütüphanelerden Çevre Halkının Faydalanabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	115
117. Kütüphanelerden Çevre Halkının Faydalanabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	116
118. Kütüphanelerin, Çevre Okul Kütüphaneleriyle İşbirliğini Gerçekleştirme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı	116
119. Kütüphanelerin, Çevre Okul Kütüphaneleriyle İşbirliğini Gerçekleştirme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı	117

TabloSayfa

120.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphanelerinin Yıllık (1989 - 1990) Okuyucu Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	118
121.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphane Bütçelerine İlişkin Varyans Analizi Tablosu	119
122.	Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Kütüphanelerine Bütçe Ayıran Okullara İlişkin Varyans Analizi Tablosu	120
123.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Öğrenci Başına Düşen Ortalama Kitap Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	121
124.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphaneleri Oturma Kapasitelerine İlişkin Varyans Analizi Tablosu	122
125.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphaneleri Alanlarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	123
126.	Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görev Yapan Memur Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	124

B Ö L Ü M I

G İ R İ Ő

Bu bölümde problem durumu, ilgili araştırmalar, araştırmanın önemi ve amacı, problem cümlesi, alt problemler, denenceler, sayılıtlar, sınırlamalar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Uygarlık, kişisel bilgi ve deneyimlerin kaydedilerek nesilden nesile ve toplumdan topluma aktarılmasıyla sürekli ve dev bir ilerleme göstererek günümüzdeki düzeyine ulaşmıştır. Bu ise; kişisel bilgilerin toplum ve toplumlararası iletişiminin sonucunda gerçekleşmiştir. İletişimde kanal olarak, büyük ölçüde kitaplar kullanılmaktadır. Kitapların derli toplu bulunduğu yerler ise kütüphanelerdir. Kütüphaneler, bilginin en yüksek düzeyde kullanımını ve yararlanılmasını sağlayan kurumlardır. Kütüphaneler, bilgileri kullanıcıya ulaştırır.

Toplum ve uygarlık düzeyinin yükseltilebilmesi, bilim ve teknolojiye ileri adımların atılabilmesi, kişilerin bilgi gereksinimlerinin karşılanmasına ve bu bilgilerin, gerek ulusal gerek uluslararası boyutlarda dağılımına ve gerekli yer ve kişilere ulaştırılmalarına bağlıdır. Yukarıda belirtildiği gibi, bilginin kişiler ve toplumlar arasında paylaşımını ve iletişimini sağlayan kurumlar kütüphanelerdir. Kütüphaneler eğitim hayatı için büyük önem taşırlar. Kütüphaneler eğitimin ayrılmaz bir parçası ve onun destekleyicisidirler.

Okullarda eğitim ve öğretimi gerçekleştirmek için çeşitli faaliyetler yürütölmektedir. Bu faaliyetleri Taymaz; personel hizmetleri, öğrenci hizmetleri, öğretim ile ilgili hizmetler, eğitimle ilgili hizmetler, okul işletmesi ile ilgili hizmetler diye diye beş ana gruba ayırmaktadır (Taymaz 1987: 37). Okul kütüphane hizmetleri, öğretim ile ilgili hizmetlerin içerisine girmektedir. Okul kütüphanesinin durumu ve işleyişı, okulun bir bütün olarak okumaya verdiği önemin ve sarfettiği çabanın bir göstergesidir.

Araştırmacı, ilkokul başlangıcından lise bitimine kadar öğrenim hayatında okul kütüphanelerinden faydalanma olanağı bulamamış, bunun sonucu olarak da üniversite hayatında birçok yönden zorlanmıştır. Yüksek lisans tez çalışması olarak ele alınmasında araştırmacının geçmiş yaşam tecrübelerinin etkisi büyük olmuştur.

Okul kütüphanelerinin, okullarda eğitsel bir güç olduğu ve çeşitlenen bilgi kaynaklarıyla yeni bir görünüm ve işlev kazandığı bilinciyle, kütüphane programlarında niteliğin yükseltilmesi ve eğitim ve öğretim programlarıyla bütünleşmeyi sağlayacak özelliklerin belirlenmesi için, çalışmalar yapılması okul kütüphanelerinin işlevselliğini arttıracaktır.

Problem Durumu

Adı ve düzeyi ne olursa olsun tüm eğitimle, kütüphane adı verilen kuruluş her şekil ve şart altında beraber olmak zorundadır. Okulla kütüphane arasındaki ilişki bu kuruluşların doğasındaki özelliklerden doğar. Görev yönünden değerlendirme yapan bir yazar, okulun ilk fonksiyonunun, bilginin nakli olduğu, buna karşılık kütüphanelerin ise bilginin durak ve dağılım yerleri olması gerektiğini (Soysal 1967: 213) belirtmektedir. Bu halde okulun kütüphane ile sürekli bir işbirliği halinde olması için ortada kuvvetli bir sebep bulunmaktadır.

Eğitimle kütüphaneyi bir araya getiren şüphesiz ki sadece okuma ihtiyacı ve bunun sonucu olarak okulun çeşitli bilgi kaynaklarına sahip olması gerektiğidir. Eğitim anlayışının özellikle son yüzyıl içerisinde kaydettiği gelişim ve bugün ulaşmış olduğu aşamada ortaya çıkan diğer şartlarında bu yakınlaşmayı kaçınılmaz hale getirdiği görülmektedir. Bu şartları Soysal şöyle sıralamaktadır:

1- Öğretimde hareket noktası birey, yani onun ilgi ve yetenekleridir.

2- Birey öğretimde aktif hale getirilmelidir. Günümüz

öğretmeni öğreticiden çok bir rehber sorumluluğu taşıyacaktır.

3- Öğrenciler, fiziki ve ruhi yapıları, zeka, başarı ve diğer bireysel özellikleri yönünden büyük ölçüde farklılaşma gösteriler (Soysal 1967: 232).

Bu açıklamalardan sonra okul kütüphanesinden beklenen fonksiyonlar şu şekilde sıralanabilir.

Okul kütüphanelerinin fonksiyonları: Bu fonksiyonlar önce iki ana grupta toplanabilir. Birinci grupta, kütüphane materyallerinin temini ve örgütlenmesi, okuma salonu ve diğer çalışma yerlerinin hazırlanması, sınıf ve laboratuvar koleksiyonlarının oluşturulmasını amaçlayan maddi fonksiyonlar yer alır. İkinci grupta ise kütüphanelerin bir okuma ve rehberlik, müracaat ve araştırma merkezi olarak yürüteceği faaliyetler sosyal fonksiyonları içerir (Baysal 1990: 71-84).

Okul kütüphanesinin öğrenci ve öğretmenler için gerekli materyali sağlayıp organize etmesi gerekir. Materyallerin temininde gereksinimler dikkate alınır. Okul kütüphanesi öğretmenlerin görev ve mesleki gelişmeleri için gerekli materyalin sağlanması ve kullanılmaya hazır hale getirilmesini sağlamalıdır. Ayrıca öğrencileri, çevredeki diğer kütüphane kaynaklarından da faydalanabilir hale getirmeye çalışmalıdır.

Okul kütüphanesi bireysel ihtiyaçları karşılar, ders programını destekler. Kütüphane uyguladığı programla, yavaş, normal veya üstün zekalı, sıkılgan veya problem çocuklara, daha açık bir ifadeyle okuldaki bütün öğrencilere ulaşır. Onların zevklerine uygun nitelikte ve ufuklarını genişletmelerine yardımcı olacak çeşitte okuma materyali bulundurur.

Okul kütüphaneleri öğrencilere, okuma ve araştırma alışkanlığı kazandırır, bunu kökleştirir. Öğrenciye, okuyacağı eserler konusunda rehberlik ederek kitapların sağlayacağı fikri zenginliğin bilincine vardırır. Müracaat kitapları ile araştırma araçlarından yararlanabilmeleri için öğrenciye gerekli bilgiyi verir.

Okul kütüphanesi, öğrencilere kütüphanenin ve bilgi kaynaklarının nasıl kullanılacağını öğretir. Okul kütüphanesinin dikkate değer fonksiyonunda öğrencilere kütüphane ve kütüphane materyalleri ile bunlardan faydalanma yollarını sistematik bir şekilde öğretmektir (Soysal 1967: 237).

Okul kütüphaneleri öğrenci, öğretmen, ana-baba ve diğer vatandaşların gereksinimlerini karşılamak için okul ders programlarının bir parçası olmak zorundadır. Bunun yanında okul personeline mesleki ve kültürel gelişmesini sağlayıcı sürekli programlarla öğretmen ve yöneticilerin yanında da yer almak zorundadır. Okul kütüphaneleri, ders programı hedeflerine ulaşmada yardımcı bir araç ve kitaba dayalı bir kaynak merkezi olmasıyla birlikte, bağlı bulundukları kurum, kuruluş yada hizmet verdikleri kitlenin amaçlarına yönelik faaliyette bulunurlar (Soysal 1969: 89).

Okul kütüphanelerinin doğuşunda en büyük rolü, okuma öğretimini kolaylaştırma ve çocuğa bu yönde faydalı alışkanlıklar kazandırma çabasında, çeşitli ve bol materyale duyulan ihtiyaç olmuştur. Okuma öğretiminin bugünde eğitimin temel unsuru olmaya devam etmesi ve kitabın öğretim araçları arasında hala ilk planda yer alması okul kütüphaneleri ihtiyacının kuvveti hakkında bize yeterince fikir vermektedir.

Bireye, doğru, süratli ve anlamlı okuma yeteneği ile dil sevgisinin kazandırılması, okul programlarının üzerinde bilhassa durduğu noktalardan birisini teşkil etmiştir.

Okul Programları ve Okul Kütüphanesi : Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı ilkökul programında (1989): Her okulda öğrencilere okuma alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak amacıyla sınıf ve okul kitaplığının kurulması öngörülmektedir (İlkökul Programı 1989: 845).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı ortaokul programında da (1988), kütüphanelerin, okulun önemli bir bölümü olduğu vurgulanarak, öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak ve onların derslerle ve konularla

ilgili bilgilerini genişletmelerini sağlamak amacıyla her okulda sınıf ve okul kitaplıklarının kurulması öngörülmektedir (Ortaokul Programı 1988: 33).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı Lise Müfredat Programında (1987), Okul kütüphaneleri ile ilgili bir bölüm göze çarpmamakla birlikte, Dil ve Edebiyat derslerinin amaçları belirtilirken okumaya verilen önem üzerinde durulmaktadır (Lise Müfredat Programı 1987: 13). Okul programlarında da görüldüğü gibi, okuma öğretime verilen önem büyüktür.

Basılı materyaller bireye, okuduklarını kendi deneyimleri ile karşılaştırma imkanı vermekte, diğer öğretim araçlarından farklı olarak, okuyucunun geriye dönebilmesini veya okuduklarını tekrarlayabilmesini, herhangi bir zaman veya mekanda bu işi yapabilmesini mümkün kılmaktadır. Kitabın, bireysel özellikler yüzünden (kavrayış, okuma sürati) ortaya çıkan farklılaşma yönünden de diğer öğretim araçlarından daha elverişli bir öğrenim aracı olduğu ifade edilmektedir (Soysal 1969: 80).

Okul kütüphaneleri, okuma tekniği kazanmış her çocuk için büyük önem taşır. Bu nedenle okuma yeteneği elde eden öğrenci için kütüphane, yeni bir hayatın başladığı yerdir. Bu fırsatın en iyi bir şekilde değerlendirilebilmesi ise okul kütüphanelerinin durumu, yönetimi ve kullanımı ile yakından ilişkilidir.

Öğrenciler çalışma sırasında bireysel olarak farklı ihtiyaçlar gösterirler. Kütüphane, her öğrenciye bağımsız çalışma fırsatı vermek için, insani ve fiziki bütün şartları hazırlar. Bunu gerçekleştirmek için, kütüphane materyalleri, herkesin ihtiyaç duyduğu şeyleri bulabileceği şekilde düzenlenir (Soysal 1969: 127).

Bugün okul kütüphaneleri, sadece eğitim ve öğretimin gerektirdiği çeşitli materyalleri toplayıp organize eden teknik bir kuruluş değil, gerçekleştirdiği çeşitli faaliyetlerle ders programını zenginleştiren, öğrenciye bağımsız olarak veya gruplar halinde çalışma ve araştırma imkanı sağlayan, bireysel farklılardan

doğın ihtiyaçları karşılayan, boş zamanları değerlendiren, karakterleri eğiten ve sosyal davranışları oluşturan organik bir bütün olmak zorundadır. Okul programlarında da okul kütüphanelerinin önemi üzerinde durulduğu halde yayınlanan kitaplarda, yapılan araştırmalarda ve araştırmacının yaptığı ön hazırlık çalışmasında da ortaya çıkan sonuç; okul kütüphanelerinin hiç de iç açıcı bir durumda olmadığını göstermektedir (Baysal 1990: 71-84).

Kütüphaneleri genellikle halk, okul, çocuk, özel, üniversite ve araştırma kütüphaneleri olmak üzere beşe ayırabiliriz (Aybaşı 1967: 5).

Okul kütüphanelerini, okullardaki öğretim eğitim çalışmalarını desteklemek, ders programlarının gerçekleştirilmesine ve her türlü yayınlarla öğrencilerin bilgi, eğitim ve kültür düzeyini yükseltmeye yardımcı olmakla görevli kütüphaneler (Baysal 1987:13) şeklinde tanımlarsak, okul kütüphanelerinin eğitim ve öğretim için önemini açıkça vurgulamış oluruz.

Günümüzde toplumların gelişmesi, o toplumları meydana getiren insanların iyi bir şekilde eğitilmelerine bağlıdır. Eğitim, bugün sadece sosyal bir istikrar değil, toplumların ilerlemesi ve değişmesini de sağlayan, sosyal problemleri çözümlemek ve ulusal amaçları gerçekleştirmek için kullanılan yeterli bir araç olarak düşünülmektedir. Uluslar, eğitimlerine verdikleri değer ölçüsünde yükselir ve geleceğe güvenle bakabilirler. Bu bakımdan her ulus, kendi eğitim düzeylerini düşünmek, onu müsbet ve yeterli kılmak zorundadır.

Kütüphanelerin Sosyal ve Ekonomik Gelişmedeki Yeri :

Bugün, kalkınan Türkiye'nin eğitimden daha önemli sorunu yoktur. Memleketimizde çeşitli alanlarda kalkınma yolunda yapılan hamleler her geçen gün hız kazanmak zorundadır. Çeşitli alanlardaki tek temel, eğitim ve kültür olduğunu göz önünde tutulmalı ve metodlu olarak kaliteye doğru kesin adımlar atılmalıdır. Türkiye'nin maddi ve manevi bir bütün olarak kalkınma ve yükselmesinin tek şartı, Milli Eğitim problemlerinin öncelikle çözülmesi ve

ıslahı ile mümkündür.

Gelişmekte olan Türkiye'nin eğitim ve kültür politikasında kitap ve kütüphanenin yeri çok önemlidir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kütüphane hizmetleriyle bir arada ve aynı paralelde yürütülmesi çok önemlidir. Kütüphane ve diğer eğitim-kültür araçları ve bunların sağlayacağı olanaklarla beraber ele alınmayan okulun, bilgi bakımından görevini gerektiği gibi yapmaması, asıl fonksiyonunu yerine getirmesi şüphelidir (Birark 1969: 235).

Bir ulusun her yönü ile ilerlemesi, yaşam düzeyinin yükseltilmesi ve refaha ulaşması anlamına gelen "ulusal kalkınma", günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkelerin ulaşmak için büyük çaba sarfettiği bir hedeftir. Bu hedefe ulaşılmasını sağlayan araçlar arasında en önemlisi bilgili, yetenekli ve verimli insan gücüdür. Herhangi bir ülkede bu niteliklere sahip insan gücünün yetişmesi ise ancak çağdaş ve iyi bir eğitimle sağlanabilmektedir. Eğitim, çeşitli tür ve düzeylerdeki okullar tarafından planlı ve programlı bir şekilde verilen örgün eğitim ile, örgün eğitim kuruluşları dışındaki kuruluşlarca ve çeşitli şekillerde verilen yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılır. Yaygın eğitim kuruluşlarının en etkilileri çeşitli türden kütüphanelerdir.

Kütüphaneler, toplumu oluşturan bireylerin, beceriye yönelik kişisel eğitime katkıda bulundukları gibi, onlara ömür boyu bilgi ve becerilerini geliştirme, kendilerini yenileme ve önceden edindikleri bilgi ve becerileri sürdürüp geliştirme olanağı sağlaması bakımından bir yaygın eğitim kuruluşu olarak nitelendirilirler.

Kütüphaneler, bu özellikleri yanında örgün eğitimi destekleyen kuruluşlar olmaları bakımından da önem taşırlar. Kütüphanelerin kalkınmaya olan katkısının yalnızca yaygın eğitim vererek ve örgün eğitimi destekleyerek insan gücünü kalkınma için yararlı bir biçimde geliştirmek yolu ile olduğu söylenemez. Kütüphaneler, kültür vererek ve yayarak, düşünce ve sanat ürünle-

rini saklayıp koruyarak ve yararlanmaya sunarak, araştırmaya katkıda bulunarak ve bilgi ileterek de kalkınmada önemli rol oynadıkları bir gerçektir.

Kütüphanelerin bu yollarla kalkınmaya yaptıkları katkı sosyal ve ekonomik olmak üzere iki yönlüdür. Kütüphaneler eğitim ve kültür vererek veya verilmesine yardımcı olarak sosyal kalkınmayı, yeni üretilmiş bilgilerin yararlı olabilecekleri yerlere ve kişilere ulaşmasını ve araştırmaların gerektiği gibi yapılmasını ve tekrarlanmasını sağlayarak da ekonomik kalkınmayı destekler.

Kütüphanelerin ekonomik gelişmedeki önemi uzun zamandır bilinmektedir. 18. yy. da Büyük Britanya'da işçiler için kurulmuş hem kütüphane hem konferans salonu olarak faaliyet gösteren "mechanics' institutes" ler vardı (Demiralp 1963: 181). 1849 da kurulan bir "halk kütüphaneleri milli komitesi" yerel endüstri kolları hakkındaki eserleri toplamaları için mechanics' institutes'lere şu şekilde emir vermiştir. "Bundan elde edilecek olan fayda, yalnız genel kültürün artması değil, aynı zamanda şehrin ticaret ve endüstrisinin gelişmesi olacaktı" (Çelik 1967: 240).

Bilim ve teknoloji devletlerin ekonomik ve sosyal hayatlarına büyük ölçüde tesir eder. Araştırmacıların, öğrencilerin, yöneticilerin, öğretmenlerin ve devlet memurlarının bilim, teknoloji ve iş konuları hakkında bilgi elde etme istekleri bu etkiyi büyütür. Bu isteklerin gerçekleşmesi ise daha yaygın ve daha etkili kütüphanelerin kurulması ile gerçekleşir.

Ayrıca eğitim ve öğretim her ülkede ekonomik ve sosyal gelişmenin iki esaslı unsurudur. Okuma yazma öğreniminden yüksek öğrenime kadar eğitim ve öğretimin her kademesinde kitaplar, broşürler, dergiler ve diğer bütün kütüphane materyali zaruri gereksinimleri teşkil eder. Aynı zamanda ekonomik ve sosyal formasyonda da büyük önem taşır. Kütüphaneler eğitim-öğretim unsurlarını herkesin kullanımına sunmaya en elverişli araçlar olması gerekirken ülkemizde en çok ihmal edilen kuruluşlardır.

Okul kütüphanelerinin eğitim ve öğretime önemli

katkılar sağladığı yukarıda belirtilmiştir. Bu katkıların tam olabilmesi için okul kütüphanesi hizmetlerinin planlanması gereklidir.

Okul Kütüphanelerinde Planlama : Planlama, uygulamadan önce düşünmeyi ön gören zihinsel bir süreçtir. Böylece, önceden belirlenmiş amaçlara rasyonel bir yaklaşım ve bunların gerçekleştirilmesine hazırlık aşamasıdır (Bursalıoğlu 1982:137). Planlama, eldeki kıt kaynakların en etkili ve verimli bir şekilde dağılımını sağlar.

Okul kütüphanelerini hizmetlerinin planlanmasında izlenecek yol, şu basamaklardan oluşmaktadır. 1-) Planlamaya gereksinim duyulması, 2-) Planlamayı gerektiren genel amaçların belirlenmesi, 3-) Planlamayı yapacak ve yürütecek birinin belirlenmesi, 4-) Sorun oluşturan alanların, gereksinimlerin ve ilkelerin belirlenmesi için durum saptaması çalışmalarının yapılması, 5-) Planın uygulanması ve değerlendirilmesi (Çapar 1981: 24).

Verimli bir okul kütüphanesi planının yapılabilmesi için okulun amaçlarının sürekli olarak göz önünde bulundurulması, okul birimlerinin birbirine ne nitelikte ve derecede bağlı olduklarının bilinmesi, diğer okul ve okul kütüphaneleriyle iletişimin ortadan kaldırılmaması gerekir.

Bugün, fonksiyonel bir kütüphane programının öngördüğü temel şartlar genellikle nicel ve nitel standartlar şeklinde ifade edilmektedir. Bunlar:

1- Kütüphane programını okulda eğitimsel bir kuvvet haline getiren politika veya uygulama ile ilgili esaslar

2- Kütüphaneye etkin bir örgüt statüsü kazandıran yönetim - organizasyon ilkeleri

3- Personel, materyal, bütçe ve malzemenin taşınması gereken nitelikler (Soysal1969:40) olmak üzere üç ana grupta toplanır.

Nicel standartlar şeklinde ifade edilen değerler mutlak olmayıp, görecelidir. Standartların bizzat kendileri amaç

haline geldiği zaman hedeflerinden uzaklaşırlar. Bunların varlığındaki amaç, ortaya kütüphaneyi sıkı sıkıya bağlayan bazı ölçüler koymak değil, hizmeti daha verimli hale getirmek olmalıdır. Bu konudaki hareket tarzı kütüphaneyi aktif hale getirebileceği gibi, statik duruma da itebilir. Bununla birlikte nicel ve nitel standartların bir ölçme aracı ve denge unsuru olarak gerek eğitim hedeflerine ulaşmayı kolaylaştıran kütüphane programlarının uygulanması, gerekse bir bölgedeki kütüphanelerin kaynak ve imkanlarında görülen eşitsizliğin giderilmesinde etkili olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Etkili bir okul kütüphanesi planının yapılabilmesi için, herşeyden önce kütüphaneye ilgili her türlü istatistiksel verilerin elde bulunması gerekir.

Okul Kütüphanesi İstatistikleri : İstatistik, sayısal verilerin toplanması, düzenlenmesi, betimlenmesi çözümlenmesi ve yorumlanması ile uğraşan bir bilim (Akhun 1979:9) olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde istatistik çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Bu alanların biride eğitimidir. Örgün eğitim içinde yer alan okullardaki kütüphanelerde de istatistiksel metodlar kullanılmaya başlanılmıştır.

Okul kütüphanelerinde kullanılan istatistiklerin yararlarını şöyle sıralayabiliriz. Herşeyden önce, okul kütüphanesi istatistikleri, kütüphanelerin insan ve malzeme kaynakları ile olanaklarının geçmişteki ve günümüzdeki durumunu sayısal olarak betimlemeye yararlar.

Okul kütüphaneleri istatistikleri düzenlenerek çözümlenmesi ile gerek ülke genelinde, gerekse tek tek okul kütüphanelerin planlanmasıyla ilgili çalışmalara dayanak sağlar.

Okul kütüphaneleri yönetiminde planlamanın yanı sıra bütçeleme ve çeşitli diğer konularda bazen karar verme bazen de verilen kararları destekleme işinde okul kütüphaneleri istatistiklerinden yararlanılabilir.

Okul kütüphanesi istatistikleri, okul kütüphaneleriyle ilgili kanunların yapılması işinde de dayanak sağlarlar.

Her okul kütüphanesi, belli bir süre içinde, diğer

Okul kütüphanelerinin verilerini kendi verileri ile karşılaştırarak, başarılarını, kaynaklarını, hizmetlerini, yer ve para açısından gereksinimlerini daha eleştirel olarak değerlendirebilir. Eksiklerini ve boşluklarını görerek çarelerle ilgili önerilerini sayısal olarak ortaya koyabilir.

Okul kütüphanesinde toplanan verilerden yararlanılabilmesi için, istatistiksel veriler toplanmaya başlanmadan önce aşağıdaki hususların gözönünde bulundurulmaları lazımdır.

Okul kütüphanesinde istatistikler toplanmadan önce, verilerin hangi amaçla toplanacağı ve bu verilere dayanılarak hangi soruların cevaplandırılacağı ya da hangi kararların verileceği belirlenmelidir.

İstatistiksel veri gereksinimi ile ilgili bir ön çalışma yapılmalıdır. Böyle bir incelemeye belli bir işlem yada sistemin cevaplandırmak zorunda olduğu soruların ayrıntılı bir listesini yapmakla başlanılmalıdır (San 1981:80). Örneğin; ödünç verme işlemiyle ilgili istatistikler, okuyucu istatistikleri, koleksiyonun özellikleri gibi sorulara cevap aramak için istatistiksel veriler toplanabilir.

Okul kütüphanesi, istatistiksel verileri toplamayla ilgili biçimsel ama gerekli diğer özellikleri de belirlenmelidir. Örneğin; veriler hangi zaman sürelerine göre toplanmalıdır (Haftalık, aylık, yıllık gibi)? Veriler gerçek toplamalar biçiminde mi yoksa yüzdeler olarak mı gösterilecektir? Bu özelliklerle istatistiksel verileri toplama biçimini de etkileyecektir.

Okul kütüphanesi personelin, sistemin işlemlerini iyice anlamasını ve verilerin tutarlı ve titizlikle toplanmasını sağlamalıdır.

İstatistiksel verilerin toplanma biçimlerinin, kullanılma biçimlerini de etkileyeceği unutulmamalı ve bu konuda elden geldiğince nesnel olmaya çalışılmalıdır (San 1981:80).

Okul kütüphanesi istatistiklerini araştırma işinde önce hangi sonuçların elde edilmesinin amaçlandığı belirlenmelidir.

Bundan sonra belli bir araçla ilgili hangi verilerin ayrıştırılması gerektiği ve çeşitli değişkenlerden hangileri arasındaki ilişkilerin gözlenmesinin amaca daha çok hizmet edeceği kararlaştırılmalıdır.

Bir okul kütüphanesinin başarılı olabilmesi için bazı şartlar gereklidir. Herşeyden önce eğitim görmüş bir kütüphaneciye ihtiyaç vardır. Kütüphanecinin, kütüphanecilik alanında okumuş olması gereklidir. Bunun yanında, kütüphanenin başarılı olabilmesinde kütüphane koleksiyonunun önemi büyüktür. Koleksiyonun oluşturulmasında ihtiyaçlar dikkate alınır.

Okul Kütüphaneleri Koleksiyonları: Kitap seçim fikrinin ilk planda ders programını zenginleştirme ve ilgilere tatminkar bir şekilde cevap verme amacı güttüğü söylenebilir (Soysal 1967:234). Bunun yanı sıra, materyal seçimini zorunlu kılan bir başka unsur daha vardır ki oda, bireye öğrenimi için gerekli ön bilgileri verecek sağlam kaynakların teminidir.

Satınalmak üzere kitap seçme işinde Amerikan kütüphanecilerinin sahip olduğu büyük bir kolaylık vardır; oda, ortaöğretim kütüphaneleri için çıkarılmakta olan standart katalog ve kitap listesinde devamlı olarak yayımlanan özetlerdir. Aynı zamanda bir çok eyaletlerin kütüphane komisyonları ile eyalet ve bölge kütüphane birlikleri eleştirmenlerin görüşlerini yayınlamak suretiyle ortaöğretim kütüphaneleri için en iyi kitapların listesini hazırlar (Lawrance 1952:101). Ülkemizde de buna benzer bir uygulama görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde tavsiye edilmeyen kitaplar okul kütüphanesine alınamamaktadır. 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı kanunun 55. maddesi şöyle demektedir: "İlk ve orta öğretim kurumlarında okutulacak kitaplar Milli Eğitim Bakanlığı'nca tespit edilir. Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilmeyenler öğrencilere aldırılamaz".

Milli Eğitim Bakanlığı kullanılan eğitim araç ve gereçlerini, gelişen eğitim teknolojisine, program ve metodlara uygun olarak sağlamak, geliştirmek, yenileştirmek ve standartlaştırmakla görevlidir (M.E.Temel kanunu mad.53). Bu görevi yerine

getirmek için özel kesimce hazırlanan veya imal edilenler arasından seçer veya tavsiye ederek tebliğler dergisinde yayınlar.

Okullardaki kütüphanelerde kolleksiyonu oluşturabilmek için, Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde tavsiye edilen kitaplardan seçim yapılırken genellikle aşağıdaki konular gözönünde bulundurulmaktadır.

1- Kolleksiyona seçilecek kitabın konusu gençlere uygun ve onların hoşuna gidecek mahiyette olmalı,

2- Olaylara dayanan kitapta konu, alanında uzmanlaşmış kişi tarafından yazılmış olmalıdır,

3- Kolleksiyona seçilecek kitabın konusu, öğrencilerde bir ilgi uyandıracak, onları takdir hisleriyle dolduracak özellikte olmalıdır,

4- Tarafsız bir gözlem ve inceleme yoluyla yazılmış eserler olmalıdır,

5- Kitabın üslubu, kelime zenginliği, cümle yapısı şekil ve ifade bakımından hitap etmekte olduğu okuyucuların ilgisini üzerine çekecek nitelikte olmalıdır,

6- Kitabın iç ve dış görünüşü öğrenciyi çekmelidir,

7- Kitabı süsleyen resimler, sanatsal değeri yönünden tatminkar olmalıdır,

8- Eserin yazarı osahada yazı yazmaya ehil olmalıdır,

9- Okul kütüphanelerine satın alınacak kitapların yazarları halk arasında şöhret yapmış olmalıdır.

Kütüphane kolleksiyonunun oluşturulmasında gerekli bütün materyalleri içerecek şekilde hazırlanmış bir plana göre hareket edilmeli ve bunlar önceden tesbit edilmiş nitel standartlara göre değerlendirilmelidir (Soysal 1969:74). Materyal seçim işini bu esaslara göre yürüten okul kütüphanesi, kolleksiyonunun konu, materyal çeşidi ve içerik zenginliği bakımından da dengeli bir şekilde geliştirmesini sağlamak zorundadır. Bu ise kütüphane programı içeriğinin ders programındaki bütün konulara gerektiği

şekilde yer verip vermediği, yıprandığı veya içindeki bilginin eskidiği için yenilenmesi gereken kitap bulunup bulunmadığı ve karşılanamayan gereksinimlerin neler olduğu araştırılarak gerçekleştirilebilir.

Okul kütüphanesinde aranılan her materyali bulmak mümkün değildir. Ayrıca okul kütüphanesinin koleksiyonunda, yayınlanan tüm eserlerin bulunması gerekli de değildir. Böyle zengin bir koleksiyon, çok büyük bir masrafları gerektirir. Sınırlı bir bütçeyle geniş bir koleksiyon oluşturmak imkansızdır. Öyleyse öğrenci ve öğretmenlerin aradıkları kaynakları nasıl temin edecekleri sorusu akla gelmektedir. Böyle bir durumda okul kütüphanesi çevre okul kütüphaneleri ile işbirliğine gitmek zorundadır. Okul kütüphanesi çevre okul kütüphaneleriyle,

- 1- İdari hizmetlerde işbirliğine
 - 2- Teknik hizmetlerde işbirliğine
 - 3- Okuyucu hizmetlerinde işbirliğine gidebilir
- (Aybaş 1967:7).

Okul kütüphaneleri arasındaki işbirliği faaliyetleri şu şekillerde görülebilir; Kütüphaneler arası iare, kütüphane koleksiyonlarını gösteren bibliyografyalar, toplu kataloglar ve ihtisaslaşma (Aybaş 1967:8).

Kütüphaneler arası iare; kütüphanelerden diğer araç ve kitapları ödünç alıp verme işi sadece kişilere mahsus değildir. Bazı durumlarda kütüphane kendisinde olmayan bir kitabı veya herhangi bir eğitim aracını bir başka kütüphaneden ödünç alıp verme işine kütüphaneler arası iare denir (Aybaş 1967:8). Kütüphaneler arası iarenin esas amacı, bir kitabı veya eğitim aracını ihtiyaç duyan okuyucuya veya kuruma ulaştırmaktır.

Kütüphane koleksiyonlarını gösteren bibliyografyalar; ve sürekli ve verimli işbirliğinin ve özellikle kütüphaneler arası kitap iaresinin başlaması, gelişmesi ve yerleşmesi için kütüphane görevlilerinin görev yaptıkları kütüphanelerde nelerin mevcut olduğunu bilmeleri gerekir. Bölgesel çapta işbirliği

sonucu aynı bölgede bulunan okulların bölge toplu katalogları meydana getirilir.

Toplu kataloglar; okuyucuya tek bir kütüphanenin değil, çeşitli okul kütüphanelerinin koleksiyonlarının hepsinden faydalanma imkanı sağlar. Toplu katalog, kitap satın alınması işinin ayarlanmasında önemli faydalar sağlar(Arabacıoğlu 1953: 153).

İhtisaslaşma; işbirliğinin gereklerinden olarak birbirlerine çok yakın olan, yani coğrafi faktörlerin birbirinden ayıramadığı fakat farklı amaçlara hizmet eden okulların kütüphaneleri de amaçları doğrultusunda koleksiyonlarını geliştirir ve ihtisaslaştırır.

İlgili Yayınlar ve Araştırmalar

Yapılan literatür taramasında okul kütüphaneciliği alanında çeşitli kitapların, makalelerin yayınlandığı, araştırmaların yapıldığı görülmüştür.

Okul Kütüphanelerinin Tarihsel Gelişimi: Kütüphane kelimesi bilindiği gibi Arapça kitap kelimesinin çoğulu olan "kütüb" ile farsça yer, ev anlamına gelen "hane" kelimelerinden meydana gelmiştir. Bunun Fransızcası "bibliothèque" dir. Bu kelime de Yunanca kitap demek olan "biblio" kelimesi ile dolap anlamına gelen "atheka" kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. İngilizcede ise kütüphane kelimesinin karşılığı "library"dir.

Yazının icadı ile birlikte insanların, şiir ve düzyazı eserleri saklamaya başlaması yazma eserler koleksiyonunu meydana getirmiştir. Eski zamanlarda Hindistan ve Çin'de kütüphanelerin mevcut olduğu bilinmektedir. Yanlız Akdeniz bölgesine bakılacak olursa, kütüphanelerin dini ve kutsal bir mahiyeti bulunduğu, kitapların mabetlerde ezberlendiği görülür. Babil ve Ninova harebelerinde bulunan ve üzerinde dini yazılar ve tanrı isimleri ve astrolojiye ait haritalar, tarih ve dil bilgisi yazılı olan tuğla parçaları görülmektedir(Karatay 1968:18).

İlk defa genel kütüphane inşası Yunanistan'da görülmüştür. Bu kütüphanenin Peisistratos tarafından M.Ö. VI yüzyılda inşa edildiği söylenmektedir(Karatay 1968:18). Asıl önemli kütüphaneler M.Ö III. yüzyılda Kral Attalos tarafından yaptırılan "Bergama"ve"İskenderiye" kütüphaneleridir. Parşömen denilen kağıtların bu şehirde icat edildiği rivayet edilmektedir (Karatay 1968:20).

İlk Türk kütüphanelerinin kuruluşuna dair kayıtlara Orta Asya'da Uygur Türkleri tarihinde rastlanmaktadır."Moğol Tarihi" yazarı Marujo d'Ohsson, bir çinli seyyahın naklen uygur memleketlerinde umumun istifadesi için açılmış genel kütüphanelerin bulunduğunu bildirmektedir (Cunbur 1963:105).

Matbaanın icadından önce, fikir ürünleri yazma eserlerde toplandığı için eski kütüphaneler de yazma eserlere dayanırdı. O devirde okuma yazma çok azdı ve okur-yazar olmak üstün bir meziyet sayılırdı. Bütün bunlardan dolayı ilim ve kültür merkezlerinden faydalanabilecek kimseler oldukça sınırlı olduğundan yazma eserlerden ve bu eserleri biraraya getiren kütüphanelerden faydalanabilecek kimseler de çok azdı.

Tarihteki ilk Müslüman Türk devleti Gazneliler'dir. Çağının en meşhur kütüphanesi ise Gazneli Mahmud'un büyük saray kütüphanesidir(cunbur 1963:106). Büyük Selçuklu İmparatorluğu devrinde kurulan kütüphanelerden en meşhur ikisi Alpaslan'ın veziri Nizam ül-Mülk'ün kendi adıyla adlandırdığı Bağdat ve Nişabur'daki "Nizamiye Medreseleri" içerisindeki kütüphanelerdir. Ayrıca Nizam ül-Mülk'ün yazmış olduğu siyasetname adlı eser, türünün önemli örneklerinden olup Kuran ve Hadis ışığı altında geçmiş hükümdarlardan örnekler verip, hükümdar ve devlet adamlarına ibret almaları için yazılmış bir eserdir (Akyüz 1982:39).

İlk Osmanlı kütüphanelerinin medreselerde kurulduğu tahmin edilmektedir. Tarihçiler ilk medresenin Orhan Bey zamanında İznik'te kurulmuş olduğunu bildirmektedir. İkinci medrese de yine Orhan Bey devrinde Lala Şahin Paşa tarafından Bursa'da açılmıştır.Buradaki medrese Manastır medresesi adıyla anılmaktadır.

(Akyüz 1982: 47).

Medrese kütüphanelerinin asıl geliştiği devir, Fatih Sultan Mehmet devridir. Fatih ilk medreseyi Ayasofya civarındaki Papaz odalarında açılmıştır. Fatih İstanbul'u aldıktan sonra kentteki sekiz kiliseyi medreseye çevirmiştir (Akyüz 1982: 48). Fatih'in asıl büyük medrese kütüphanesi, Fatih külliyesi içinde medreselerin ortasında güzel bir bina içinde kurulmuştur (Cunbur 1963: 113).

Osmanlı dönemindeki okul kütüphanelerine örnek olarak Şeyhülislamın kızı olan Saliha Hatun'un bir mekteb-i sıbyan içinde tesis ettiği ilkokul kütüphanesi, I. Mahmud'un Galatasaray mektebinde kurduğu kütüphane ve ilk temeli Fatih tarafından atılan Enderun mektebi kütüphanesi gösterilebilir (Cunbur 1963: 115).

XVIII. yüzyılın birinci yarısında Türk matbaasını kurmak üzere çalışmalara başladığı sırada İbrahim Müteferrika'nın basımın faydalarını açıklamak için Sadrazam Damat İbrahim Paşa'ya sunduğu dilekçe:

İstanbul'da ve imparatorluğun diğer şehirlerinde basım sayesinde kurulacak kütüphanelerle, öğrencilerin öğrenimleri için lüzümlü kolayca temin edebileceği ve bu suretle memleketin kalkınacağı" (Soysal 1969: 14) denilmektedir.

Osmanlı döneminde kurulan kütüphaneler birer vakıf kütüphaneleridir. Hayır sahipleri geleceği düşünerek öldükten sonra kitaplıklarının dağılıp kaybolmaması için onları vakfederlerdi. Kütüphanenin bakımını sağlamak için de ayrı bir vakıf kurarlardı. Kitapların iyi kullanılması ve dışarıya çıkarılmaması vakfiyelerde tesbit edilen şartların başında gelirdi (Levend 1951: 43).

Eski kütüphanecilik geleneğine uyularak, son vakıf kütüphane Dr. Rıza Nur tarafından Sinop'ta kurulmuştur. Bu kütüphane yalnız son vakıf kütüphane olmasıyla değil, aynı zamanda vakfiyesindeki şu şartlarla da dikkati çekmektedir.

Kendimi dünya zevklerinden mahrum ederek biriktirdiğim ve güçlkle kazandığım paraları bu tesislere

sarfettim. Bundan maksat ve arzum Türk'lüğün yükselmesidir. Bu da en ziyade maarif ile olur. Bu sebeple bu nevi tesisleri yaptım. Bunları ahiret ve cennet için yapmadım. Böyle bir hodgamlılığım yoktur. Vatanını, milletini seven her iyi insan bu gayelerin teminine yardım eder zannediyorum ve yardım etmesini rica ediyorum (Cunbur 1963: 116).

Eğitim ve kültürün temel kurumları arasında okul kadar kütüphanelerin de yeri, cumhuriyet dönemimizde anlaşılmıştır. Kütüphanelerin eğitim ve kültür için önem ve değeri ilk TBMM, hükümetinin çalışmalara başladığı sırada dikkate alınmış, o yıllardaki ismiyle Maarif Vekaleti'nde milli kültür üzerinde gerekli incelemeleri yapmak, müze ve kütüphane gibi hem kültürle ilgili hemde yaygın eğitim verebilecek kurumları açıp yönetmek için Hars Dairesi Müdürlüğü kurulmuştur. 1 Temmuz 1921 tarihinde Ankara İl Halk Kütüphanesinin temeli olan Maarif Vekaleti Kütüphanesi kurulur.

3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid'i Tedrisat Kanunu ile birlikte pekçok vakıf kütüphanesi koleksiyonları ve binalarıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir. Kalan vakıf kütüphaneleri ise 1925 tarih ve 677 sayılı "Tekke Zaviye ve Türbelerin Seddine, Türbedarlıkla, bir takım ünvanların men ve ilgasına" dair kanunla Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine geçmiştir.

1924 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kütüphaneler şu türlere ayrılıyordu.

1- Umumi kütüphaneler (Yazma eser kütüphaneleri dahil)

2- İhtisas kütüphaneleri

3- Okul, yüksek okul, üniversite kütüphaneleri; o dönemdeki adıyla dar-ül Fünun kütüphaneleri (Cunbur 1983: 550).

Türk eğitiminin çeşitli sorunlarını inceleyip görüş bildirmek üzere 1924 yılında ülkemize gelen eğitimci John Dewey, Türkiye Marifi Hakkında Rapor adlı eserinde okul kütüphaneleriyle

ilgili görüş bildirmiştir. Dewey, her okulun faal bir kütüphane merkezi olarak görev yapmasını ve her okul binasının inşaatından evvel plan yapılırken kütüphane salonunun da düşünülmesini önermiştir. Dewey'in verdiği rapordan sonra özellikle orta öğretim kurumlarında kütüphaneye yer verildiği görülmektedir.

7 Şubat 1926 tarih ve 757 sayılı kanunla Hars Dairesi bünyesinde kütüphaneler şubesi kurulmuştur. 1928 de kütüphane koleksiyonlarımızı etkileyen harf inkılabı yapılmış, eski arap harfli kütüphane materyalinin yanında yeni harfli materyaller de yer almaya başlamıştır.

"Maaşların Tevhid ve Teadülü Hakkındaki" 18 Mayıs 1929 tarih ve 1452 sayılı kanunla Hars Dairesi müdürlüğüne bağlı olan kütüphaneler şube müdürlüğü, hars dairesinden ayrılarak, bağımsız kütüphaneler müdürlüğü haline gelmiştir.

Teftiş heyetinin 1929-1930 ders yılında hazırladığı umumi raporundaki "Okul kütüphanelerinin oluşturulma şekli" başlıklı bölümde, orta dereceli okul kütüphanelerini geliştirmek için 17 maddelik bir genelge yayınlanıp müfettiş ve maarif emirliklerine gönderilir (Cunbur 1983: 555).

1940 yılından önce kurs halinde, 1953 yılına kadar da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde Türk dili ve Edebiyatı kürsüsüne bağlı bir ders halinde okutulan kütüphanecilik öğretimine 1953 ten sonra fakültede müstakil bir bölüm veya kürsü halinde başlatılmasına karar verilmiştir.

1951 yılı kütüphaneleri için önemli bir yıldır. Amerika Birleşik Devletleri Kentucky Üniversitesi kütüphane müdürü Dr. Lawrence S. Thompson kütüphanelerimizi incelemek ve bir geliştirme programı hazırlamak üzere Türkiye'ye davet edilir.

1954 yılında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde kütüphanecilik bölümü açılmıştır. Böyle bir akademik bölümün kurulması, kütüphaneleri meslekten yetişen personele kavuşturulması yönünden önemlidir.

Çocuk kütüphaneleri yönetmeliği 1958 yılında, Okul kütüphaneleri yönetmeliği ile halk iare servisi yönetmeliği 1959 yılında, yayımlanır.

Daha önce hars dairesinden ayrılarak bağımsız müdürlük haline gelen kütüphane müdürlüğü 1960 yılında genel müdürlük haline gelir.

Okul kütüphaneleri 1972 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır. 2287 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Hakkındaki Kanun'a göre, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulan Kütüphaneler Genel Müdürlüğü 1972 yılına kadar okul kütüphaneleriyle ilgilenen kurumdur. 1972 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan Kültür Müsteşarlığı, Milli Eğitim Bakanlığından ayrılarak başbakanlığa bağlanır. Bu müsteşarlığın bünyesinde Eski eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar ve Basılı Eğitim malzemeleri Genel Müdürlüğü bulunmaktadır. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Kültür Müsteşarlığı ile beraber Başbakanlığa bağlanınca, Milli Eğitim Bakanlığında okul kütüphaneleriyle ilgilenen bir kurum kalmamıştır.

26 ağustos 1975 tarih ve 9481 sayılı bakanlık olayı ile Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi bünyesinde Okul Kütüphaneleri şubesi kurulur. Okul Kütüphaneleri şubesi Okul kütüphaneleri yönetmenliğini hazırlar. Bu yönetmelik 26 Ağustos 1976 tarih ve 15689 sayılı resmi Gazete'de yayınlanır.

Okul kütüphaneleri şubesi 1981 yılına kadar görevini tam olarak yerine getiremez. 24 Nisan 1981 tarih ve 209-1 04286 sayılı Yayınlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü onayı Okul kütüphaneleri Şube müdürlüğü tekrar kurulur.

Kütüphanesi olmayan okullara kütüphane açmak, kütüphanesi olan okulları kitap yönünden zenginleştirmek ve kütüphaneleri, Okul kütüphaneleri Yönetmeliğine göre işlerlik kazandırma yönünde çalışmalar yapan okul kütüphaneleri şube müdürlüğü, Bakanlık bünyesinde kütüphaneci ünvanlı memur kadrosu olmadığından

Okul kütüphanelerine memur görevlendirilmesi için personel genel müdürlüğü ile iş birliği yapmakta, ayrıca kütüphanelerde görevlendirilen bu memurlara Hizmet içi Eğitim Daire Başkanlığı ile birlikte çalışarak okul kütüphanecilik tekniği kazandırmaktadır.

Bu açıklamalardan sonra okul kütüphanelerinin milli eğitim örgütü içindeki yerini belirlemeden önce okul programlarında, okul kütüphanelerine ne derecede yer verildiğinin incelenmesi yararlı görülmektedir.

1923 tarihli ilkokul yönetmeliğinde "ilkokullarda talabeye mahsus bir mektep kütüphanesi" bulunacağı ifade edilmiş, 1926 tarihli "İlk Tedrisat Talimnamesinde" okul ve kütüphane üzerinde durulmuştur. 1929 tarihli "İlk mektepler Talimnamesi" sınıf kütüphaneleri terimini getirmiştir. Adı geçen bu talimatnamede şöyle denilmektedir:

Şehir mekteplerinin ikinciden itibaren her dersanesinden bir sınıf kütüphanesi bulunması lazımdır. Bu kütüphanede Lügat ve Atlasta başka talabenin istifade edeceği kitaplarla çocuk edebiyatına ait eserler bulunur (Bu kütüphanelere konulacak eserlerin listesi ayrıca tertip olunacaktır). İmkan hasıl olan yerlerde her mektepte böyle sınıf kütüphaneleri yapılmalıdır (İlk Mektepler Talimatnamesi 1929: 507).

1936 da çıkarılmış olan İlkokul Programında, okul ve sınıf kütüphanelerinin öğrencilere okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazandırmak amacıyla kurulmuş olması, öğrencinin ders kitapları dışında mümkün olduğu kadar çok sayıda eser okumasını sağlamak bakımından kütüphanelerin birer ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

1953 tarihi İlkokul Yönetmeliğinde, ilkokulların her sınıfında birer sınıf kitaplığı ve ilkokulda da bir okul kitaplığının olacağı belirtilmiştir. Aynı yönetmelikte, buralara konulacak olan kitapların Milli Eğitim Tebliğler Dergisinde tavsiye olunmuş kitaplar arasından öğretmenler kurulunca seçileceği belirtilmektedir (Curbur 1983:554).

1989 yılı ilkokul programında, kitaplık ve kütüphane

üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Her okulda öğrencilere okuma alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak üzere sınıf ve okul kitaplığının kurulması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca adı geçen ilkokul programında kütüphanedeki kitapların hangi sınıf öğrencileri tarafından okunabileceğinin belirtilmesi gereği üzerinde durulmaktadır. 1989 yılı ilkokul programında şöyle denilmektedir;

Öğrenciler, kitaplıkları dikkatle okumaya alıştı-
rılmalıdırlar. Kitaplık, uygun bir odada olmalı,
sıcak ve soğuktan korunmalı, temiz ve aydınlık
olmalıdır. Okul kütüphanesi kurulması işine sınıf
kitaplıklarının kurulmasından sonra başlanmalıdır.
Eski mezun ve velilerin kitaplıktan yararlanmaları
sağlanmalıdır. Okullar gerekirse birbirinin kitap-
lığından yararlanmalıdır. Öğrencilerin sabahleyin
derse girmeden önce ve büyük teneffüslerde kitaplık-
lardan yararlanması sağlanmalıdır. Her okul
kitaplığı bir ayda kaç kitap verildiğini ve hangi
sınıftan kaç kişinin kitap okuduğunu gösterir bir
cetvel tutulmalıdır" (İlkokul Programı 1989: 845).

Son çıkarılmış olan 1989 yılı ilkokul programı
ayrıca öğretmen kitaplığının da yer vermektedir. Her okulun meslek
ve müracaat kitaplarını kapsayan bir öğretmen kitaplığının
gerekliliğine dikkati çekerek, bu kitaplıklara öğretmenlerin
mesleki ve genel bilgilerini zenginleştirecek nitelikte eserlerin
alınması gerektiği ve bu kitaplıklara giren kitapların adlarının
öğretmenlere her ay bildirilmesi gereği belirtilmektedir (İlkokul
Programı 1989: 846).

Ortaokul Programlarında, ilkokul programlarına
kıyasla kütüphaneye daha az yer verildiği görülmektedir. 1972
tarihli Lise ve ortaokullar Talimatnamesinde "kütüphanedeki
kitapların muhafazası ve her sene meclisi muallime intihap
olunacak muallime aittir. Kütüphanesinde ikibinden fazla cilt
bulunan mekteplere ayrıca bir kütüphane memuru tayin olunabilir"
denilmektedir (Lise ve Orta mektepler Talimatnamesi 1927: 22).

Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı 1988 tarihli
Ortaokul Programında, kitaplığın okulun önemli bir parçası olduğu
belirtilerek, bunların düzenlenmesi ve yararlanılmasında gerekli

dikkat ve özenin gösterilmesi istenilmektedir. Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı, kitap sevgisi kazandırmak ve onların derslerle ve konularla ilgili bilgilerini genişletmelerini sağlamak amacıyla her okulda sınıf ve okul kitaplıklarının kurulması öngörülmektedir (Ortaokul Programı 1988: 33). Öğrencilere kitaplıklardan yararlanma yollarının öğretilmesi, kütüphaneye gelen yeni yayınların tanıtımının yapılması, diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğine gidilmesi, kütüphanenin okumaya elverişli bir yerde olması, kütüphanede öğretmen kitaplığının bulunması, kütüphaneye alınacak kitapların dikkatle seçilmesi, okul mezunlarının ve velilerin de kitaplıktan yararlanmasının sağlanması, öğretmenlerin öğrencilere kitap okuma tekniğini kazandırması, kütüphanede istatistiklerin tutulması 1988 tarihli ortaokul programının üzerinde durduğu konulardır (Ortaokul Programı 1988: 35).

Son yayınlanan 1987 Lise müfredat programında, okul kütüphaneleri ile ilgili bir bölüm bulunmamaktadır.

Araştırma ve inceleme yapmak için 1951 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nden Türkiye'ye davet edilen Dr. Lavrance S. Thompson, 4-5 şubat 1952 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bir rapor sunmuştur. Sunulan raporda okul kütüphaneleri üzerinde önemle durulmakta ve okul kütüphanelerinin sorunları dile getirilmektedir. Raporun günümüzdeki önemi ise, 40 yıl önceki sorunların hala geçerli olduğunun gözlenmesidir.

Raporunda, bir okulun başarılı olmasında en önemli etkenin okulun kütüphanesi olduğunu vurgulayan Lawrance şöyle demektedir:

Bana okulunuzdan bahsediyorsunuz; öğretmenlerinizin iyi birer öğretici ve bilgili kimseler olduğunu söylemek istiyor, öğrencilerinizin kendilerine verilen vazifeleri iyi yaptıklarını, okulun senede şu kadar mezun verdiğini rakam ve istatistiklere dayanarak izah etmeye çalışıyorsunuz. Bütün bunların doğru olduğuna inanabilmem için bana okulunuzun haftalık ders programını verin, beni kütüphanenize götürün. Eğer okul kütüphanesinin çalışma programı, okul programını tamamlıyorsa;

kütüphaneciniz, okul programına vakıf, okutmayı bilen bir kimse ise, haftalık çalışma programını başarılı bir şekilde tatbik edebilmesi için, öğretmen, kütüphaneci ve öğrenciler müşterek çalışmasını biliyorsa işte o zaman söylediklerinizi değerlendirir ve inanırım (Aybaş 1975: 84).

Lawrance, kütüphane odasının kesinlikle standart dersaneden küçük olmaması gerektiğini, en az 8x12 m ebadında olması gerektiğini belirtmektedir. Tatil günlerinde de kütüphanenin kullanılabilmesi için, kütüphane salonunun okulun ana giriş kapısına yakın bir yerde olması gerektiği (Lawrance 1952: 109) belirtilmiştir. Lawrance, okul kütüphanesinin en önemli elemanının kütüphaneci olduğunu belirterek, mesleki eğitim görmüş bir kütüphanecinin önemini dile getirerek şöyle demektedir:

Bir okul kütüphanesinin başarılı olmasında kaçınılmaz etkenler vardır. Herşeyden evvel tam bir eğitim görmüş kütüphaneciye ihtiyaç vardır. Ayrıca öğretmenlik ehliyeti de bulunan bu kütüphanecinin, kütüphane mefhumunu kavramış, okul içerisindeki hareketli bir kütüphaneye sahip olma imkanlarının kendisine sağlayabileceği başarının farkında olan, geniş fikirli bir müdür tarafından desteklenmelidir (Lawrance 1952: 101).

Lawrance, bu beyanı ile, okul yöneticisinin, kütüphanenin işbirliğine çok büyük etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Lawrance, iyi bir kütüphanecinin kütüphane okulundan mezun olması gerektiğini, bir araştırma kütüphanesinin aksine, okul kütüphanesinin en önemli elemanının kütüphaneci olduğunu, kitap mevcudunun kolaylıkla yenilenebileceğini, ama iyi bir okul kütüphanecisinin yerinin kolaylıkla doldurulamayacağını belirtmektedir (Lawrance 1952: 109).

Lawrance, okul kütüphanelerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen kitapların kilitli dolaplarda korunduğu katalogların hiç bulunmadığı, yada düzensiz olduğu, okul kütüphanesinin ayrı bir bütçe ve meslekten personele sahip olmadığı ve bunun yanında öğretim programının kütüphane kullanımını teşvik eder nitelik taşımadığını belirterek şu öneriyi getirmektedir:

Lise öğretmeni olmaya ehil, üniversite mezunu

beş genç seçilerek 1952 de okul kütüphaneciliği öğrenimi görmek için iyi bir Amerikan kütüphanecilik okuluna gönderilmeli ve dönüşlerinde kendilerini beş liseye örnek kütüphane kurmak üzere göndermelidir. Böyle bir girişim sonuçlandığında gerçek anlamda halk kütüphanelerine kavuşuyacağını ve okul kütüphanelerinde standart katalogları kullanma becerisi kazananların ileride umumi kütüphaneleri kullanırken zorluk çekmeyecektir (Oguz 1988: 72).

Lawrance, okul kütüphaneleri için devlet bütçesinden elde edilerek her kuruluşun önemli olduğunu belirterek, okul kütüphaneleri için bütçeden bir ödeneğin ayrılması gereği üzerinde durmaktadır (Türkyiğit 1969: 265).

Günümüzden 40 yıl önce yabancı bir gözlemci tarafından yapılan inceleme sonucu kaleme alınan Rapor, o tarihteki okul kütüphanelerinin durumunu tesbit etmesi, sorunlarını ortaya çıkarması bakımından önemlidir. Araştırmacı tarafından yapılan ön çalışma sırasında elde edilen bilgiler ile Lawrance'nin raporunun bir benzerlik göstermesi dikkate değerdir. Çünkü, raporun üzerinden kırk yıla yakın zaman geçmesine rağmen okul kütüphanelerinin problemleri halen aynı olduğu gözlenmektedir. Araştırmacı tarafından yapılan araştırma ile lawrance'nin yazdığı raporun karşılaştırılması eski ve yeni okul kütüphaneleri hakkında ilgililere bilgi verecek niteliktedir.

Araştırılacak olan konuya ışık tutması bakımından Soysal'ın (1969) yazdığı eser önemlidir. Soysal , eserinde çağdaş eğitim de okul kütüphanelerinin yeri ve önemi üzerinde durmakta ve okul kütüphanelerinin sorunlarını dile getirmektedir. Ayrıca Soysal eserinde, okul kütüphanelerinin nasıl olması gerektiğini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Soysal'a göre, okul kütüphanesi eğitimin yöneldiği amaçları gerçekleştirecek materyallere sahip olmalı, bu amaçlara uygun hizmetler ve onların realize edilmesine dinamik şekilde katılmalıdır (Soysal 1969: 68).

Soysal eserinde okul kütüphanesi ilkelerini ele alıp incelemiştir. Okul kütüphanesi ilkelerini şöyle sıralamaktadır.

1- Okul kütüphanesinin, okul programının temel unsuru, gayesi bizzat okulun ana gayesidir. 2- Kütüphane hizmeti, Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluk çerçevesine girer. 3- Okul kütüphanesi üç ana unsurdan teşekkül eder. a-) Kütüphaneci b-) Materyal koleksiyonu c-) Gerekli yer. 4- Okul kütüphanesi, kütüphaneci ve öğrencilerin yanı sıra okul müdürü ve sınıf öğretmenlerinin bilgi ve yapıcı iştiraki sağlanmadan etkili olmaz. 5- Kütüphanenin belli başlı gayesi, yaşam hedeflerine ulaşmak için kitap ve kütüphaneleri maksatlı bir şekilde kullanma yetenek ve alışkanlığını geliştirmede çocuk ve gençlere yardım etmek. 6- Kütüphane bütün okul programlarını paylaşmak, kitap ve kütüphanelerin tesirli bir şekilde kullanılmasını teşvik için bireye okuma rehberliği, bol okuma materyali ve kütüphane tecrübesi gibi şahsi hizmetler vermek suretiyle amaçları gerçekleştirir (Soysal 1969: 12).

Eserin yazıldığı tarih üzerinden yirmi bir yıl geçmesine ve eser Lawrance'nin yazdığı rapordan onyediyıl sonra yazılmasına rağmen okul kütüphanelerinin sorunlarının aynı olduğu dikkate alınması gereken önemli bir noktayı teşkil etmektedir.

Eserinde kütüphaneler arası işbirliğini detaylı şekilde inceleyen Aybaş (1967), işbirliğinin nedenleri ve tarihçesi üzerinde durduktan sonra, kütüphaneler arası işbirliği faaliyetlerini sıralayarak açıklanmıştır. Ülkemizde olan işbirliği uygulamalarına değinen ve yabancı ülkelerdeki işbirliği faaliyetleri üzerine açıklama yapan Aybaş, eserinde uluslararası işbirliğine de değinmiştir.

Yazılan eser, okul kütüphaneleri arası işbirliğini inceleme açısından, yapılan araştırmaya ışık tutar içeriktedir.

Kitaplığın türleri, amacı, tarihçesi ve kitaplık türlerinin açıklanmasıyla eserine giriş yapan Baysal (1987), bilim, teknik ve meslek olarak kütüphaneciliği incelemiştir. Baysal eserinde belgebilim (dokümantasyon) ve bilgibilim (informasyon) terimlerini incelemiştir. Kütüphane koleksiyonlarını oluşturan belge türlerini inceleyen Baysal, eserinin sonunda kütüphanecilik alanında bilgisayar kullanımını da detaylı bir

şekilde ele alınmıştır.

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturmaktan başka, doğrudan veya dolaylı olarak Baysal'ın eserinin araştırma ile bir ilgisi gözlenmemektedir.

Okul kütüphanelerinin yönetimi ile ilgili bir araştırma Önal (1985) tarafından yapılmıştır.Önal, okul kütüphanelerinin yönetimini "Yönetim Süreçleri" açısından ele alıp incelemiştir. Bu araştırma da kütüphanelerin durum tespiti ve problemleri incelenmemiştir.

Kütüphanecilik alanında uygulamaya konulan projeleri inceleyen Oğuz'un (1988), araştırmasında Knapp projesi detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Oğuz'un yaptığı araştırmaya göre Knapp projesinin varmayı amaçladığı hedeflerden biri, standartlara uygun bir kütüphane programının öğretim programlarına yaptığı etki ile sağliıyabileceğı katkıyı göstermektir.Proje, öğrencilerin yanı sıra öğretmenlerinde verilen hizmet konusundaki anlayış ve davranış biçimlerini de etkilemiştir.

Oğuz'un araştırmasında incelenen örnek projenin, bir benzerinin ülkemizdeki okul kütüphanelerinde uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile araştırmacının yaptığı bu araştırma sonuçlarının karşılaştırılması okul kütüphanelerinin gelişmesine faydalı olacaktır.

Tunçkanat (1987),doktora tez çalışmaları için hazırladığı araştırmasında,üniversite kütüphanelerini,yönetim süreçlerinden "planlama, kontrol ve karar verme" süreçlerini bilgi sistemi açısından incelemiştir. Tunçkanat'ın yaptığı araştırma ile araştırmamız arasındaki ilişki sadece her ikisinin de okul kütüphanelerinde yapılan bir araştırma olmasından kaynaklanmakta ancak okul kütüphanelerinde incelenen konular farklılık göstermektedir.

Kütüphanecilerin, kütüphaneciliğı bir meslek, bir teknik ve bir bilim olarak nasıl algıladıklarını, bu alandaki sorunlara ne gibi çözümler düşündüklerini öğrenip belgelemek

amacıyla Sevgisunar (1988) tarafından bir araştırma gerçekleştirilmiş, ancak bu araştırma da araştırmamız da incelenen konulara değinmemektedir.

Yılmaz (1987) tarafından yapılan bir araştırmada kütüphanelerde enformasyon hizmetlerinin nasıl gerçekleştirildiği, enformasyon hizmetlerinin öneminin ne olduğu ve enformasyon hizmeti veren kişilerin özellikleri incelenmiştir. Yılmaz'ın araştırması da tarafımızdan yapılan araştırmanın konusu ile ilgili değildir.

Ardıç (1986) tarafından bilgi-belge merkezlerinin ne oldukları, kütüphanelerden ayrılan yönleri, kimlere nasıl hizmet verdiklerini tesbit etmek için bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, bu merkezlerin verdikleri hizmetler tesbit edilmiş, ülkemizde bugüne kadar bu alan da yapılan çalışmalar konusunda açıklayıcı bilgiler verilmiş ve durum saptaması yapılmıştır. Araştırmanın içeriğinden de anlaşılacağı gibi tarafımızdan yapılan araştırma ile ilgisi yoktur.

Endüstri ve ticaret kesimine hizmet veren kütüphanelerin, endüstri ve ticaret yaşamındaki önemi ve yeri, yararlandırma hizmetini nasıl yaptıklarının belirlenmesi amacıyla Yıldız (1985) tarafından yapılan araştırmada, endüstri ve ticaret kesimine hizmet veren kütüphaneleri diğer kütüphanelerden ayıran önemli farklar, verdikleri hizmet açısından incelenmiştir.

Ülkemizde yeni kurulan tıp fakülteleri kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilere, kütüphaneyi kurma ve geliştirme çalışmalarında yol göstermek ve kütüphanecilik alanında ileri olan ülkelerde tıp kütüphaneciliği konusundaki yenilikleri ilgililere duyurabilmek amacıyla Kutluğ (1986) tarafından yapılan araştırma, kütüphane kurma ve geliştirme çalışmaları için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Araştırmanın Önemi

Resmi Gazete'nin 26 Ağustos 1976 tarih ve 15689

sayılı nüshasında yayınlanan okul kütüphaneleri yönetmeliğinde, okul kütüphanelerinin amacının; öğrencilerin, Türk milli eğitiminin genel amaçları çerçevesinde yetiştirilmelerine; fikir ve ruh bakımından olgunlaşmalarına, ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun doğrultularda gelişmelerine ve programların ihtiva ettiği konularda şahsi araştırma ve inceleme yapmalarına geniş ölçüde imkanlar hazırlamak ve öğretim ve eğitimin başlıca dayanağını oluşturmak (Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği mad: 2) olduğu belirtilmektedir.

Eğitimin başlıca dayanağı olduğu belirtilen okul kütüphanelerinin Türk eğitim sistemine katkısının ne olduğunun bilinmesi ve okul kütüphanelerinin sorunlarının ortaya çıkarılması, kütüphanelere daha iyi bir etkenlik kazandırması açısından önemlidir.

Halk kütüphanelerinin önemi ve paralel önem kazanan ikinci bir kütüphane türü, her derecedeki okul kütüphaneleridir. Okul kütüphanelerinin önemi konusunda 1924 yılında ülkemize gelen eğitimli John Dewey, hizmetin yaygınlaştırılması bakımından "geçici kütüphane" uygulamasını bir yol olarak önerirken, bu hizmetin ulaşamadığı yerlerde okulların, bölgenin sosyal ve kültürel etkinlik merkezi olarak çalışması ve bu nedenle her okulda bir kütüphane olması yada bu amaç için bir yer ayrılması (Oğuz 1988: 70) görüşünü belirtmiştir.

8.8.1967 gün ve 12667 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmenliğe göre lise açılması teklif edilecek binada bulunması gerekli nitelikler arasında kütüphane (öğrencilere okuma imkanı verecek bir salon ile kitapların dizileceği dolap veya raflar olacaktır) yer almaktadır. (Ortaöğretimle ilgili mevzuat 1988: 904).

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı Okul Kütüphaneleri Şube Müdürlüğünün 1988 yılında yaptığı yayımlanmamış anket sonuçlarına göre, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her düzey ve türde 4915 okulda bağımsız bir kütüphane mevcuttur. Bu kütüphanelerin 1120 si lise, 1017 si meslek

lisesi, 995 i ortaokul, 469 u ilköğretim okulu, 1314 ü ise ilkokullardadır. Bu kütüphanelerde toplam 9333626 kitap mevcuttur. Bu kitapların iki milyona yakın kısmı ise üç büyük şehirde toplanmıştır. Türkiye genelinde, okul kütüphanelerinde toplam 652 memur çalıştırılmaktadır. Bu memurların ise sadece 365 tanesi 1988 yılı itibariyle hizmet içi eğitimi okul kütüphaneciliği kursundan geçirilerek kütüphanecilik tekniği kazandırılmıştır.

Ankara ili dahilinde bağımsız kütüphanesi bulunan okul sayısı ise 304 tür. Bu kütüphanelerin 83 ü ilkokullarda, 87 si orta okullarda, 82 si liselerde 53 ü de meslek liselerindedir. Ankara ili dahilindeki okulların kütüphanelerindeki kitap sayısı 687032 dir. Ankara ili dahilindeki okul kütüphanelerinde 79 kütüphane memuru görevlendirilmiştir. Bunların ise, sadece 42 tanesi okul kütüphaneciliği kursundan geçirilerek kütüphanecilik tekniği kazandırılmıştır.

Bu durum şöyle açıklanabilir. Kütüphanecilik hizmeti için ayrılan mali ve şahsi araçların belli bir plan dahilinde işbölümü ve koordinasyon esaslarına göre kullanılmaktadır.

Okul kütüphanelerinin 1988 yılı itibariyle verilen sayısal değerleri göz önünde bulundurulursa, eğitimin başlıca dayanağı olamayacağı açıkça görülür. Yukarıdaki rakamlar araştırmanın önemini vurgulamaya yetmektedir.

18.6.1983 tarih ve 18081 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2842 sayılı "Türk Milli Eğitim Temel Kanunu"nda milli eğitimin temel ilkelerinden birinin Bilimsellik olduğu belirtilmektedir. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 13. maddesi şöyle demektedir:

Her derece ve türdeki ders programları ve metodlarıyla, ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli geliştirilir. Eğitimde verimliliğin arttırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel

araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır. Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımdan teşvik edilir ve desteklenir (Milli Eğitim Temel Kanunu Mad:13).

Görüldüğü gibi, Milli Eğitim Temel Kanunu bilimsel düşünceye önem vermektedir. Bilimsel düşüncenin temel öğelerinden birisi de araştırmadır. Araştırma, temelde bir arama, öğrenme, bilinmeyen biliniyor yapma, karanlığa ışık tutma kısaca bir aydınlanma sürecidir (Karasar 1984:21). Araştırmanın bir türü de kaynaklara başvurmadır. Yani kitaplardan faydalanmadır. Görüldüğü gibi çağdaş eğitimde kütüphane, okulun ayrılmaz bir parçası ve onun destekleyicisidir. Durum böyle iken, Türkiye'de yüzlerce okul kütüphanesi ya artan öğrenci sayısı yüzünden dağılıp dersane şekline sokulmuş ya da personel yokluğundan kilitlenip kaderine terkedilmiştir. Modern eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçası olarak görülen okul kütüphaneleri, kütüphane türleri içinde en ihmal edilmiş olanlardan birisidir.

Okul kütüphanesi çocuğun okumayı öğreneceği, eğitileceği bir yerdir. Kütüphane, okul eğitim ve öğretimi verirken bu eğitim ve öğretimin özellikle okumanın alışkanlık haline getirilmesinde en büyük yardımcıdır.

Okullarımızda eğitim gereksinimlerini karşılamaktan çok, yönetmelik gereği olarak kurulduğu anlaşılan, gerçekte ancak bir materyal barınağı denilebilecek kütüphaneler, çoğu kez yapmakla görevlendirildiği iş konusunda fikri olmayan, hatta bu işte geçireceği zaman israf kabul edilerek başka hizmetlerde kullanılan kişilerin sorumluluğu altındadır. Bütün bu nedenlerden dolayı konu önem kazanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, kütüphane türlerinden biri olan okul kütüphanelerinin durumunu tespit etmek, yönetimleri sırasında ortaya çıkan aksaklıkları belirlemek, ve okul

kütüphanelerinin kullanılmalarında karşılaşılan güçlükleri belirlemektir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki hususlar incelenmiştir.

1- Örneklere giren okul kütüphanelerindeki kitap sayılarının tespiti

2- Okul kütüphanelerindeki kitapların bölgelere, okul düzeylerine göre dağılımı,

3- Örneklere giren okul kütüphanelerinden faydalanan öğrenci sayısı,

4- Okul kütüphanelerinden faydalanan öğrencilerin bölgelere ve okul düzeylerine göre dağılımı

5- Hafta sonu ve yaz tatillerinde okul kütüphanelerinden faydalanma durumu bölgelere ve okul düzeylerine göre dağılımı

6- Okul kütüphanelerinin bütçeleri varsa nasıl oluşmakta, bölgelere ve okul düzeylerine göre dağılımı

7- Okul kütüphanesi, öğretmen işbirliği gerçekleştirilebiliyor mu, bölge ve düzeylere göre dağılımı

Yukarıdaki amaçlara ulaşabilmek için aşağıdaki problem cümlesi esas alınmıştır.

Problem Cümlesi

Ankara ili Merkez ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okulların kütüphanelerinin durumu, yönetimi ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlükler nelerdir?

Belirtilen Temel Problem doğrultusunda şu alt problem incelenmiştir.

Alt Problemler

1- Örnekleme katılan ilk ve orta dereceli okul

yöneticilerinin kütüphane ile ilgili durumları nasıldır ?

2- Örnekleme katılan ilk ve orta dereceli okullardaki kütüphane görevlilerinin kişisel durumları nasıldır ?

3- İlk ve orta dereceli okul kütüphanelerinin durumları nedir ?

a- Bölgelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

b- Okul düzeylerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

4- İlk ve orta dereceli okul kütüphanelerin yönetimleri nasıldır ?

a- Bölgelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

b- Okul düzeylerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

5- İlk ve orta dereceli okul kütüphanelerinin kullanılmalarında karşılaşılan güçlükler nelerdir ?

a- Bölgelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

b- Okul düzeylerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir ?

Sayıtlılar

1- Seçilen örneklemenin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

2- Uygulanan ankete örneklerin doğru ve yansız cevap verdikleri varsayılmıştır.

3- Görüşme yoluyla elde edilen bilgilerin yansız ve doğru olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1- Araştırma örnekleminin küçüklüğü, nedeniyle araştırma sonucu elde edilen bulgular bu çerçevede genelleştirilmiştir.

2- Araştırma örneklemine sadece Ankara'da bağımsız bir kütüphanesi bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullar girmiştir.

3- Araştırma 1989-1990 öğretim yılı ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Kütüphanesi: Okullardaki eğitim ve öğretim çalışmalarını desteklemek ders programının gerçekleşmesine ve her türden yayınlarla öğrencilerin bilgi, eğitim ve kültür düzeyini yükseltmeye yardımcı olmakla görevli birim (Baysal 1987: 13).

Kütüphanelerin Durumu: 1989-1990 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okulların kütüphanelerinin durumu

Kütüphanelerin Kullanılmalarında Karşılaşılan Güçlükler: Okul kütüphanelerinin kullanılması esnasında ilgili-lerin karşılaştıkları her türlü güçlük

Kataloglama: Kütüphane koleksiyonundaki eserlerin arandıklarında kolayca bulunmalarını sağlamak üzere bibliyografik künyelerinin yer ve numaralarını içeren fişlerin aranacakları başlıklara göre sıralanması suretiyle katalogların hazırlanması işidir.

Sınıflandırma: Kütüphane koleksiyonundaki eserlerin belli bir sınıflama sistemine göre konularının tespit edilmesidir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul kütüphanelerinde "Dewey onlu tasnif sistemi" uygulanmaktadır.

Okuyucu Hizmetleri: Kütüphane koleksiyonundan okuyucuların en geniş ve etkili bir biçimde yararlanmalarını

sağlayan işlemlerin tamamıdır.

Toplu Katalog: İki veya daha fazla kütüphanenin koleksiyonlarının tamamına veya belirli kısımlarına ait bibliyografik künyeleri biraraya getiren kataloglardır (Arabacıoğlu 1953:152).

Kütüphane Görevlisi: Her türlü kütüphanecilik hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için okul yönetimi tarafından görevlendirilen öğretmen ve kütüphane memurları.



B Ö L Ü M I I

Y Ö N T E M

Bu bölümde, araştırmanın modeli ve türü, evren ve örnekleri, veri toplama aracı verilerin düzenlenmesi ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Türü

Araştırmada tarama türü kullanılmıştır. Araştırma, Ankara ili merkez ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm resmi okullardan seçilen örneklem üzerinde uygulanan anketlerden elde edilen veriler, ve konu ile ilgili görevliler ve otorite kişilerle görüşmelerden elde edilen bilgiler ışığında gerçekleştirilmiştir. Mevcut bir durumun gözler önüne serilmesi ve değerlendirilmesi söz konusu olduğundan, araştırma betimsel bir mahiyet taşımaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ili Merkez ilçelerindeki resmi ilkokullar, ortaokullar ve liseler oluşturmaktadır. Evrene özel okullar dahil edilmemiştir. Çünkü, yapılan ön çalışmada Ankara ili dahilindeki bütün özel okullarda okul kütüphanesi bulunduğu saptanmıştır. Evren, 1989-1990 öğretim yılını kapsamaktadır.

Araştırmanın örneklemini, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle ilçelerinden ilkokul, ortaokul, lise düzeyindeki okullardan seçilecek üçer okulun oluşturacağı düşünülmüş, ancak, uygulanacak olan anketin bazılarının geri dönmeme ihtimali gözönünde bulundurularak her bölgeden ayrı ayrı olmak üzere, her düzey okuldan (ilkokul, ortaokul, lise) dörder tanesi örnekleme alınmıştır. Böylece araştırmanın örneklemini 20 ilkokul, 20 ortaokul, 20 lise olmak üzere toplam 60 okul oluşturmaktadır. Örneklere giren okulların

bağımsız birer kütüphanesinin olmasına özen gösterilmiştir. Bağımsız kütüphanesi olan okulların listesi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı okul kütüphaneleri şube müdürlüğünden temin edilmiş ve bu listeden her bölgeden oniki (dört ilkokul, dört ortaokul, dört lise) ismi kura ile tesbit edilmiştir.

Tablo I
Örnekleme Giren Okulların Dağılımı.

Okul	Altındağ	Çankaya	Keçiören	Mamak	Y.mahalle	Toplam
	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı	Sayı
İlkokul	4	4	4	4	4	20
Ortaokul	4	3	4	4	4	19
Lise	4	4	4	4	4	20

Çankaya bölgesinde üç ortaokula örneklem uygulanabilmiş, bir ortaokul yöneticisi çeşitli zorluklar çıkartarak anketin uygulanmasını engellemiş, okullarında kütüphane bulunmadığını belirtmiştir.

Böylece araştırmanın örneklemini 20 ilkokul, 19 ortaokul ve 20 lise olmak üzere toplam 59 okul oluşturmuştur.

Tablo 2
Bölgelere Göre Öğretmen / Öğrenci Sayısı

	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrenci	19084	19,96	17763	18,58	20178	21,12	19551	20,46	19002	19,88	95578	100
Öğretmen	771	19,10	1052	26,08	794	19,52	661	16,38	757	18,78	4035	
Bir öğretmene düşen	24,75		16,88		25,41		29,57		25,10		23,68	

Örneklere giren okullarda toplam 95578 öğrenci ve 4035 öğretmen bulunmaktadır. Bir öğretmene düşen öğrenci sayısı ortalama 23,68 dir. Bu okulların kütüphanelerinde toplam 111 öğretmen görev yapmaktadır.

Altındağ bölgesindeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 19,96 sını (19084) oluşturmakta, öğretmenler ise toplam öğretmenlerin % 19,10 unu (771) oluşturmaktadır. Burada bir öğretmene 24,75 öğrenci düşmektedir. Bu bölgede kütüphanede görevli 22 öğretmen vardır. Kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 19.81 ini oluşturmaktadır.

Çankaya bölgesindeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 18,58 ini (17763) oluşturmakta, öğretmenler ise toplam öğretmenlerin % 26,08 ini (1052) oluşturmaktadır. Burada bir öğretmene 16,88 öğrenci düşmektedir. Bu bölgede kütüphane görevlisi 20 öğretmen vardır. Kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 18,01 ini oluşturmaktadır.

Keçiören bölgesindeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 21,12 sini (20178) oluşturmakta, öğretmenler ise toplam öğretmenlerin % 19,68 ini (794) oluşturmaktadır. Bu bölgede bir öğretmene 25,41 öğrenci düşmektedir. Bu bölgede kütüphane görevlisi 24 öğretmen vardır. Kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 21,62 sini oluşturmaktadır.

Mamak bölgesindeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 20,46 sını (19551) oluşturmaktadır. Öğretmenler ise toplam öğretmenlerin % 16,38 ini (661) oluşturmaktadır. Bu bölgede bir öğretmene 29,57 öğrenci düşmektedir. Bu bölgede kütüphane görevlisi 19 öğretmen vardır. Kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 17,11 ini oluşturmaktadır.

Yenimahalle bölgesindeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 19,88 ini (19002) oluşturmakta, öğretmenler ise toplam öğretmenlerin % 18,76 sını (757) oluşturmaktadır. Bu bölgede bir öğretmene 25,10 öğrenci düşmektedir. Bu bölgede kütüphane görevlisi 26 öğretmen vardır. Kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 23,42 sini oluşturmaktadır.

Tablo 3

Okul Düzeylerine Göre Öğretmen / Öğrenci Sayısı

	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrenci	22255	23,28	28599	29,93	44714	46,78
Öğretmen	892	22,10	1282	31,78	1861	46,13
Bir öğretmene düşen öğrenci	24,94		22,30		24,02	

İlkokullardaki öğrenciler, toplam öğrencilerin % 23,28 ini (22255) oluşturmaktadır. İlkokullarda 892 öğretmen görev yapmakta bu sayı toplam öğretmenlerin %22,10 unu oluşturmaktadır. İlkokullarda bir öğretmene 24,94 öğrenci düşmektedir. İlkokulların kütüphanelerinde 35 öğretmen görev yapmaktadır. Bu kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 31,53 ünü oluşturmaktadır.

Ortaokullardaki öğrenciler toplam öğrencilerin % 29,93 ünü (28599) oluşturmakta, ortaokullarda 1282 öğretmen görev yapmakta bu ise toplam öğretmenlerin 31,78 ini oluşturmaktadır. Ortaokullarda bir öğretmene 22,30 öğrenci düşmektedir. Ortaokulların kütüphanelerinde 35 öğretmen görev yapmaktadır. Bu, kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 31,53 ünü oluşturmaktadır.

Liselerdeki öğrenciler toplam öğrencilerin % 46,78 ini (44714) oluşturmakta, liselerde 1861 öğretmen görev yapmakta bu toplam öğretmenlerin % 46,13 ünü oluşturmaktadır. Liselerde bir öğretmene 24,02 öğrenci düşmektedir. Liselerin kütüphanelerinde 41 öğretmen görev yapmaktadır. Bu, kütüphanede görev yapan toplam öğretmenlerin % 36,94 ünü oluşturmaktadır.

Tablo 4
Okullardaki Toplam Şube Sayısı
Bölgelere göre Dağılımı

	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Toplam şube	343	19,03	368	20,42	373	20,69	352	19,53	366	20,31	1802	100
Sınıf kitaplığı bulunan sınıf	95	21,64	118	26,87	70	15,94	79	17,99	77	17,53	439	100

Örneklere giren okullarda toplam 1802 şube mevcuttur ve Altındağ bölgesindeki şubeler toplam şubelerin % 19,03 (343), Çankaya bölgesindeki şubeler toplam şubelerin % 20,42 sini (368), Keçiören bölgesindekiler % 20,69 unu (373), Mamak bölgesindekiler % 19,53 ünü (352), Yenimahalle bölgesindekiler % 20,31 ini (366) oluşturmaktadır.

Örnekleme giren okulların, sınıflarında kitaplık bulunan sınıf sayısı 439 dur. Bu sınıfların % 21,64 ü (95) Altındağ'da, % 26,87 si (118) Çankaya'da, % 15,94 ü (70) Keçiören'de, % 17,99 u (79) Mamak'ta, % 17,53 ü (77) Yenimahalle'de bulunmaktadır.

Tablo 5
Okullardaki Toplam Şube Sayısının
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Toplam şube	567	31,46	565	31,35	670	37,18
Sınıf kitaplığı bulunan sınıf	317	72,20	122	27,80	—	

İlkokullarda toplam şube sayısı 567 dir ve örnekle-

re giren okullara oranı % 31,46 dır. Ortaokullardaki şubeler toplam şubelerin % 31,35 ini (565), liselerdeki şubeler toplam şubelerin % 37,18 ini (670) oluşturmaktadır.

İlkokullarda sınıf kitaplığı bulunan sınıf sayısı 317 dir ve sınıf kitaplığı bulunan toplam sınıflara oranı % 72,20 dir. Ortaokullar da sınıf kitaplığı bulunan sınıf sayısı 122 dir ve sınıf kitaplığı bulunan toplam sınıflara oranı % 27,80 dir. Örneklere giren liselerin hiçbirinde sınıf kitaplığı yoktur.

Okul kütüphanelerinin milli eğitim örgütü içindeki yeri belirlenecek olursa, önce milli eğitim örgütünü birimlere ayırmak gerekir.

Okul Kütüphanelerinin Türk Milli Eğitim Örgütü İçindeki Yeri: Milli Eğitim Bakanlığı A-) Ana Hizmet Birimleri B-) Danışma ve Denetim Birimleri C-) Yardımcı Birimlerden oluşmaktadır.

Ana hizmet birimlerini; ilköğretim genel müdürlüğü, Ortak Öğretim genel müdürlüğü, erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Daire Başkanlığı, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlığı, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluşturmaktadır.

Danışma ve denetim birimlerini, Talim ve Terbiye kurulu başkanlığı, Teftiş Kurulu başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Araştırma, Planlama ve koordinasyon kurulu başkanlığı, Başkanlık müşavirleri, Basın ve halkla ilişkiler müşavirliği oluşturulmaktadır.

Yardımcı birimler; Personel genel müdürlüğü, Yayımlar Dairesi başkanlığı, Hizmet içi eğitim Dairesi başkanlığı idari ve mali işler dairesi başkanlığı, işletmeler dairesi başkanlığı, Eğitim araçları ve donatımı dairesi başkanlığı, Sağlık işleri dairesi başkanlığı, bilgi işlem dairesi başkanlığı

ğı, Savunma sekreterliği, özel kalem müdürlüğünden oluşmaktadır.

Okul kütüphaneleri, Milli Eğitim bakanlığının yardımcı birimlerinden olan Yayınlar dairesi başkanlığına bağlıdır. Okul kütüphaneleri şube müdürlüğü, Yayınlar Dairesi Başkanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır.

Yayınlar Dairesi başkanlığının görevleri ise şunlardır;

a- Öğretim kurumlarında kullanılması uygun görülen ders kitapları ile yönetici, öğretmen, başkanlığın diğer personeli ve öğrenciler için kaynak ve yardımcı olarak eğitim dökümanları ile basılı evrak ve diğer uygun eserleri basmak ve bastırmak

b- Basımı uygun bulunan kitap, basılı evrak ve eğitim dökümanlarının fiyatlarını tesbit etmek, depolamak ve dağıtmak,

c- Basılmış kitap ve dökümanlardan uygun görülenleri satın almak ve dağıtmak

d- Dönersermaye ve basımevleri hizmetlerini takip ve denetim altında bulundurmak

e- Okul kütüphanelerini hizmetleri yönünde desteklemek,

Çeşitli okul programları incelendiğinde ve yayınlar dairesi başkanlığının görevlerine bakıldığında okul kütüphaneciliğine verilen önem açıkça görülür. Ancak bütün bunlar teoride kalıp uygulamaya geçirilememektedir. Bu da eğitimin nicel ve nitel verimliliğini olumsuz etkilemektedir.

Veri Toplama Aracı

İlgili literatür taranarak ve okul kütüphaneleri bir ön çalışma olarak incelenmiştir. Resmi nitelikteki yazılar taranarak okul kütüphaneleri hakkında bilgiler toplanmıştır. Yapılan ön çalışmada okul yöneticileri ve kütüphane görevlileri

ile görüşülmüş okul kütüphanelerinin problemleri hakkında genel bir çizgi ortaya konmuştur. Ön, çalışmamızdan elde edilen bilgilere dayanarak okul yöneticilerine ve okul kütüphaneleri görevlilerine uygulanmak üzere iki ayrı anket hazırlanmıştır. Her iki ankette iki ayrı bölümden oluşturulmuştur. Kütüphane görevlilerine uygulanan anketin birinci bölümü kütüphane görevlileri için kişisel bilgi formu başlığını taşımakta olup çoktan seçmeli on sorudan oluşmakta ve anketi dolduran hakkında kişisel bilgileri içermektedir. kütüphane görevlilerine uygulanan anketin ikinci bölümü çoktan seçmeli otuz sorudan oluşmakta olup kütüphane görevlileri için kütüphane bilgi formu başlığını taşımaktadır. Bu bölümde okul kütüphanesi hakkında çeşitli bilgilerin kütüphane görevlisi tarafından verilmesi istenmiştir.

Okul yöneticilerine uygulanmak üzere hazırlanan anket de iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm okul yöneticileri için kişisel bilgi formu başlığını taşımakta olup çoktan seçmeli yedi sorudan oluşturulmuştur. Bu bölüm anketi dolduran okul yöneticisi hakkında kişisel bilgileri içerecek şekilde hazırlanmıştır. Bu anketin ikinci bölümü ise otuz çoktan seçmeli sorudan oluşup okul yöneticileri için okul bilgi formu başlığını taşımaktadır.

Bu bölüm kütüphane görevlilerinden elde edilemeyecek olan ve okulve kütüphane hakkında bilgileri toplayacak şekilde sorulardan oluşturulmuştur.

Her iki anketin son sorularında ise ankete eklenecek birşeyin olup olmadığını, ilgilinin konu hakkında söyleyeceği başka birşey varsa eklemesi istenmiştir.

Anketler bu şekilde hazırlandıktan sonra, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı Okul Kütüphaneleri Şube Müdürlüğünden Ankara ili dahilindeki bağımsız kütüphaneleri olan okulların listesi temin edilmiş, bu listeden kura ile seçilen örnekleme anketler uygulanmıştır.

Anketlerin uygulanmasında okul yöneticileri zorluk çıkarmışlar ve anketleri cevaplamak istememişlerdir. Ancak daha sonra H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü sekreterliği aracılığı ile Ankara ili Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuş ve anket uygulaması için izin istenmiştir. İl Milli Eğitim Müdürlüğü valilik oluruyla alarak ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine birer yazı göndermiştir. İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri de alt yazı ile okullara bildirmiş ve bu şekilde anketin okullara uygulanması gerçekleştirilip veriler toplanmıştır. Anketlerin büyük bir kısmı görüşme tekniği ile doldurulmuştur.

Verilerin Düzenlenmesi

Hazırlanmış olan anketin seçilen örneklere uygulanması sonucunda elde edilen veriler üç ana başlık altında toplanmıştır. Birinci ana başlıkta araştırmaya katılan okulların yöneticileriyle ilgili bulgular verilmiştir. İkinci ana başlıkta, araştırmaya katılan okulların kütüphane görevlileriyle ilgili bulgular verilmiştir. Üçüncü ana başlıkta ise okul kütüphaneleriyle ilgili bulgular verilmiştir. Üçüncü ana başlıktaki bulgular üç alt başlık altında incelenmiş, birinci alt başlıkta okul kütüphanelerinin durumları, ikinci alt başlıkta yönetimleri, üçüncü alt başlıkta ise kullanılmalarında karşılaşılan güçlükler incelenmiştir.

Bütün bu veriler okul düzeyleri arasında ve bölgeler arasında karşılaştıracak şekilde düzenlenmiştir.

Verilerin Analizi

Sınıflandırılan verilerin frekansları alınmış, gerekli olan verilerin aritmetik ortalamaları hesaplanmış, yüzdeleri ve toplamaları alınarak, bölgelere göre ve okul düzeylerine göre ayrı ayrı tablolara aktarılmıştır.

Anket sonucu elde edilen verilerden öğrenci başına düşen ortalama kitap sayısı, kütüphane memuru sayısı, kütüphanelerin alanı, kütüphanelerin oturma kapasiteleri, yıllık okuyucu

sayıları, kütüphane bütçeleri ve okul kütüphanesine bütçe ayıran okulların sayıları bölgeler ve okul düzeylerine göre bir farklılık olup olmadıkları varyans analizi ile hesaplanmıştır. Bu hesaplamada aşağıdaki formül kullanılmıştır.

Varyans analizi yapılırken aşağıdaki formüller kullanılmıştır.

$$|X| = \frac{\left(\sum_{i=1}^N ABS \right)^2}{n \cdot p \cdot q}$$

$$|ABS| = \sum_{i=1}^N (ABS)^2$$

$$N = p \cdot q \cdot n$$

$$|A| = \frac{\sum_{i=1}^p \left(\sum_{j=1}^q A \right)^2}{n \cdot q}$$

$$|B| = \frac{\sum_{j=1}^q \left(\sum_{i=1}^p B \right)^2}{n \cdot p}$$

$$|AB| = \frac{\sum_{i=1}^p \sum_{j=1}^q (AB)^2}{n}$$

$$KT_T = |ABS| - |X|$$

$$KT_A = |A| - |X|$$

$$KT_B = |B| - |X|$$

$$KT_{AB} = |AB| - |A| - |B| + |X|$$

$$KT_W = |ABS| - |AB|$$

$$Sd_A = p-1$$

$$Sd_B = q-1$$

$$Sd_{AB} = (p-1).(q-1)$$

$$Sd_W = (p.q)(n-1)$$

Varyans analizi, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemi ile yapılmıştır. Varyans analizinde kullanılan simgelerin açıklamaları aşağıdaki şekildedir.

p = Okul düzeylerinin sayısı (3)

q = Bölgelerin sayısı (5)

n = Bir bölge için, her düzeydeki okul sayısı (4)

N = Toplam okul sayısı (10)

A = Okul düzeyleri

B = Bölgeler

$\sum_{i=1}^q A$ = Her okul düzeyi için beş bölge verilerinin toplamı

$\sum_{i=1}^p B$ = Her bölge için üç ayrı okul düzeyi verilerinin toplamı

$\sum_{i=1}^N ABS$ = Her bölge ve her okul düzeyi toplam verileri

Sd_A = A değişkeninin serbestlik derecesi

Sd_B = B değişkeninin serbestlik derecesi

Sd_{AB} = AB değişkeninin serbestlik derecesi

Sd_W = Gruplar içi hatanın serbestlik derecesi

KT_T = Toplam kareler toplamı

KT_A = A nın kareler toplamı

KT_B = B nin kareler toplamı

KT_{AB} = AB nin kareler toplamı

KT_W = Hatanın kareler toplamı

AB = Her bölge için, okul düzeyindeki verilerin
ayrı ayrı toplamı



BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, elde edilen bulgular şu alt bölümde verilmiştir. Bu alt bölümler şu sıra ile sunulmuştur.

1- Araştırmaya katılan okulların yöneticileriyle ilgili bulgular

2- Araştırmaya katılan okulların kütüphane görevlileriyle ilgili bulgular

3- Araştırmaya katılan okulların kütüphaneleri ile ilgili bulgular

Araştırmaya Katılan Okulların Yöneticileriyle İlgili Bulgular

Araştırmanın temelini oluşturan bilgiler (Kanun, tüzük, yönetmelikler ve okul kütüphaneleri şube müdürlüğünden elde edilen bilgiler hariç), iki kaynaktan temin edilmiştir. Bu kaynaklar; okul yöneticileri ve kütüphane görevlileridir.

Bu alt bölümde bulguların elde edildiği temel kaynaklardan biri olan okul yöneticilerinin kişisel özellikleri incelenmiştir. Bu çerçevede okul yöneticilerinin öğrenim durumları, öğretmenlik mesleğindeki yılları, yöneticilik görevinde bulundukları yıllar, halen çalıştığı okuldaki yöneticilik görevinin sürmesi, kütüphane ile ilgili bir görevde bulunup bulunmadığı tesbit edilip tablolastırılmıştır.

Okul yöneticilerinin 25 i iki yıllık Yüksekokul mezunudur. 3 ü (% 5,08) üç yıllık yüksekokul mezunudur. 31 i (52,54) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Altındağ bölgesinde görev yapan yöneticilerin % 8,47 si (5) iki yıllık yüksekokul mezunu % 11,86 sı (7) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Çankaya bölgesinde görev yapılan yöneticilerin %11,86 sı (7) iki yıllık yüksek okul mezunu, %6,77 si (4) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin Öğrenim Durumları
Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenim Derecesi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	5	8,47	7	11,86	5	8,47	4	6,77	4	6,77	25	42,37
3 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	-	-	-	-	1	1,69	1	1,69	1	1,69	3	5,08
4 Yıllık ve daha yukarı Yüksek Okul Mezunu	7	11,86	4	6,77	6	10,16	7	11,86	7	11,86	31	52,54
Toplam	12	20,33	11	18,64	12	20,33	12	20,33	12	20,33	59	100

Keçiören bölgesinde görev yapan yöneticilerin %8,47 si (5) iki yıllık yüksekokul mezunu, %1,69 (1) üç yıllık yüksekokul mezunu, %10,16 sı (6) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Mamak bölgesinde görev yapan yöneticilerin %6,77 si (4) iki yıllık, %1,69 u (1) üç yıllık, % 11,86 sı (7) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Yenimahalle bölgesinde görev yapan yöneticilerin % 6,77 si (4) iki yıllık yüksekokul, %1,69 u (1) üç yıllık, % 11,86 sı (7) dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunudur.

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin Öğretmenlikteki Yılları
Bölgelere Göre Dağılımı

Öğretmenlik mesleğinde bu- lunduğu süre	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,69	1	1,69
3-6 yıl arası	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,69	1	1,69
6-9 yıl arası	2	3,38	1	1,69	3	5,08	4	6,77	-	-	10	16,96
9 yıl ve fazla	10	16,94	10	16,94	9	15,25	8	13,55	10	16,94	47	79,66

Yöneticilerin % 79,66 sı (47) 9 yıl ve daha fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir. % 16,96 sı (10) 6-9 yıl arası öğretmenlik görevinde bulunduklarını, %1,69 u (1) 3-6 yıl arası, %1,69 u (1) 0-3 yıl arası öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Altındağ bölgesinde görev yapan yöneticilerin % 3,38 i (2) 6-9 yıl arası, % 16,94 ü (10) 9 yıl ve daha fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Çankaya bölgesinde görev yapan yöneticilerin % 1,69 u (1) 6-9 yıl arası, % 16,96 sı (10) 9 yıl ve daha fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Keçiören'de görev yapan okul yöneticilerinin % 5,08 i (3) 6-9 yıl arası % 15,25 i (9) 9 yıl ve daha fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Mamak'da görev yapan okul yöneticilerinin % 6,77 si (4) 6-9 yıl arası, %13,55 i (8) 9 yıl ve daha fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmiştir.

Yenimahalle'de görev yapan okul yöneticilerinin % 1,69 u (1) 0-3 yıl arası, % 1,69 u (1) 3-6 yıl arası, % 16,94 ü (10) 9 yıl ve fazla öğretmenlik görevinde bulunduklarını belirtmiştir.

**Tablo 8. Okul Yöneticilerinin Yöneticilik Yılları
Bölgelere Göre Dağılımı**

Okul yöneticiliğinde bulunduğu süre	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	2	3,38	-	-	-	-	-	-	3	5,08	5	8,47
3-6 yıl arası	2	3,38	4	6,77	3	5,08	2	3,38	2	3,38	13	22,03
6-9 yıl arası	3	5,08	3	5,08	3	5,08	2	3,38	1	1,69	12	20,33
9 yıl ve fazla	5	8,47	4	6,77	6	10,16	8	13,55	6	10,16	29	49,15

Örnekleme giren okul yöneticilerinden % 8,47 si (5) 0-3 yıl arası, % 22,03 ü (13) 3-6 yıl arası, % 20,33 ü (12) 6-9 yıl arası, % 49,15 i (29) 9 yıl ve daha fazla yöneticilik görevinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9. Okul Yöneticilerinin Çalıştığı Okuldaki Yöneticilik Yılları Bölgelere Göre Dağılımı

Halen çalıştığı okulda yöneticilik süresi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	2	3,38	2	3,38	3	5,08	2	3,38	5	8,47	14	23,72
3-6 yıl arası	6	10,16	4	6,77	5	8,47	4	6,77	2	3,38	21	35,59
6-9 yıl arası	3	5,08	5	8,47	3	5,08	4	6,77	4	6,77	19	32,20
9 yıl ve fazla	1	1,69	-	-	1	1,69	2	3,38	1	1,69	5	8,47

Örnekleme giren okul yöneticilerinden % 23,72 si (14) 0-3 yıl arası, % 35,59 u (21) 3-6 yıl arası, % 32,20 si (19) 6-9 yıl arası, % 8,47 si (5) 9 yıldan fazla halen görev yaptığı okulda yöneticilik yapmaktadır.

Tablo10.Okul Yöneticilerinin Kütüphanecilikle İlgili Bir Görevde Bulunup Bulunmadıkları

Yöneteci	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Küt.ilgili bir görevde bulunan	2	3,38	-	-	2	3,38	1	1,69	3	5,08	8	13,55
Küt.ilgili bir görevde bulunmayan	10	16,94	11	18,64	10	16,94	11	18,64	9	15,25	51	86,44

Örnekleme giren okul yöneticilerinin % 13,55 i (8)

daha önce kütüphanecilikle ilgili bir görevde bulunduklarını belirtmişlerdir. Yöneticilerin % 86,44 ü (51) kütüphanecilikle ilgili herhangi bir görevde bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Kütüphane Görevlileri Hakkında Kişisel Bilgiler

Bu alt bölümde kütüphane görevlilerinin kişisel özellikleri incelenmiştir. Bu çerçevede kütüphane görevlilerinin ünvanları (kütüphane memuru veya öğretmen oldukları), Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin öğrenim düzeyleri, öğretmenlik mesleğindeki yılları, kütüphanede çalıştığı yıllar, hizmetiçi eğitimden geçip geçmedikleri, kütüphane memurlarının öğrenim düzeyleri, memuriyet yılları, kütüphanede çalıştığı yıllar, hizmet içi eğitimden geçip geçmedikleri, hizmet içi eğitimden geçen kütüphane memurlarının kaç defa, ne kadar süre ve kaç yıl önce geçtiği tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen özelliklerin bölgelere göre ve okul düzeylerine göre dağılımları ayrı ayrı tablolaştırılmıştır.

Tablo 11. Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Ünvanı

Ünvan	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmen	19	32,20	10	16,94	4	6,77
Kütüp. memuru	1	1,69	9	15,25	16	27,11

Okulların % 55,93 ünde (33) kütüphane memuru yoktur. Kütüphaneye öğretmenler bakmaktadır. % 44,06 sında (26) kütüphane memuru vardır. İlkokulların % 32,20 sinde (19), ortaokulların % 16,94 ünde (10), liselerin % 6,77 sinde (4) kütüphane memuru yoktur.

Okullarda görevli kütüphane görevlilerinin % 55,94 ü (33) öğretmendir. Öğretmenlerin % 10,16 sı (6) Altındağ, % 10,16 sı (6) Çankaya'da, % 10,16 sı (6) Keçiören'de, % 15,25

Tablo 12. Bölgelere Göre Kütüphanede Görevlendirilen
Memurun Ünvanı

Görev Ünvanı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmen	6	10,16	6	10,16	6	10,16	9	15,26	6	10,16	33	55,94
Kütüp. memuru	6	10,16	5	8,47	6	10,16	3	5,08	6	10,16	26	44,06

i (9) Mamakta, % 10,16 sı (6) Yenimahalle'de görev yapmaktadır.

Kütüphanede görevlendirilenlerin % 44,06 sı (26) kütüphane memurudur. Bunların % 10,16 sı (6) Altındağ'da, % 8,47 si (5) Çankaya'da, % 10,16 sı (6) Keçiören'de, % 5,08 i (3) Mamak'ta, % 10,16 sı (6) Yenimahalle'de görev yapmaktadır.

Tablo 13. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin
Öğrenim Düzeyleri
Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmen lisesi mezunu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yükseköğretim mezunu	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100
Toplam	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100

Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin % 100 ü (33) yükseköğretim mezunudur.

İlköğretim, ortaöğretim ve lise okul kütüphanelerinde görevlendirilen öğretmenlerin tamamı % 100 (33) yükseköğretim mezunudur.

**Tablo 14. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin
Öğrenim Düzeyleri
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

Öğrenim Düzeyi	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmen lisesi mezunu	-	-	-	-	-	-
Yüksekokul mezunu	19	100	10	100	4	100
Toplam	19	100	10	100	4	100

**Tablo 15. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin
Öğretmenlikteki Yıllarının
Bölgelere Göre Dağılımı**

Yıllar	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	1	16,66	-	-	1	16,66	-	-	-	-	2	6,06
3-6 yıl arası	-	-	-	-	-	-	3	33,33	-	-	3	9,09
6-9 yıl arası	-	-	1	16,66	2	33,33	3	33,33	1	16,66	7	21,21
9 yıl ve fazla	5	83,34	5	83,34	3	50,00	3	33,33	5	83,34	21	63,63
Toplam	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100

Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin % 6,06 si (2) 0-3 yıl arası, % 9,09 u (3) 3-6 yıl arası, % 21,21 i (7) 6-9 yıl arası, % 63,63 ü (21) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik mesleğinde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Altındağında görev yapan öğretmenlerin % 16,66 sı 0-3 yıl arası, % 83,34 ü (5) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik mesleğinde çalışmaktadırlar. Çankaya'da görev yapan öğretmenlerin

% 16,66 sı (1) 6-9 yıl arası, % 83,34 ü 9 yıl ve fazlası öğretmenlik yapmaktadırlar. Keçiören'de % 16,66 sı (1) 0-3 yıl arası, % 33,33 ü (2) 6-9 yıl arası, % 50 si (13) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik yapmaktadır. Mamak'ta % 33,3 ü 3-6 yıl arası, % 33,33 ü (3) 6-9 yıl arası, % 33,33 ü 9 yıl ve fazlası öğretmenlik yapmaktadır. Yenimahalle'de görev yapan öğretmenlerin % 16,66 sı (1) 6-9 yıl arası, % 83,34 ü (5) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik yapmaktadır.

Tablo 16. Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğindeki Yılları

Yıllar	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	1	10	1	25
3-6 yıl arası	3	15,78	-	-	-	-
6-9 yıl arası	4	21,05	1	10	2	50
9 yıl ve fazla	12	63,17	8	80	1	25
Toplam	19	100	10	100	4	100

İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin % 15,78 i (3) 3-6 yıl, % 21,05 i (4) 6-9 yıl, % 63,17 si (12) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik mesleğindedirler. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin % 10 (1) 0-3 yıl arası, % 10 u (1) 6-9 yıl arası, % 80 i (8) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik mesleğindedirler. Liselerde görev yapan öğretmenlerin % 25 i (1) 0-3 yıl arası, % 50 si (2) 6-9 yıl arası, % 25 i (1) 9 yıl ve fazlası öğretmenlik mesleğindedirler.

**Tablo 17. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin
Kütüphanede Çalıştığı Yıl
Bölgelere Göre Dağılımı**

Yıllar	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Manak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100
3-6 yıl arası	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6-9 yıl arası	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 yıl ve fazla	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100

Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin % 100 ü 0-3 yıldan beri kütüphanede görev yapmaktadırlar.

**Tablo 18. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenlerin
Kütüphanede Çalıştığı Yıl
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

Yıllar	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	19	100	10	100	4	100
3-6 yıl arası	-	-	-	-	-	-
6-9 yıl arası	-	-	-	-	-	-
9 yıl ve fazla	-	-	-	-	-	-
Toplam	19	100	10	100	4	100

İlkokul, ortaokul ve liselerin kütüphanelerinde

görev yapan öğretmenlerin % 100 ü (33) 0-3 yıldan beri kütüphanede görev yapmaktadırlar.

Tablo 19. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin Kütüphanecilikle İlgili Hizmetiçi Eğitimden Geçen ve Geçmeyenlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Hizmet içi Eğitim	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
HİE geçenler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HİE geçmeyen	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100
Toplam	6	100	6	100	6	100	9	100	6	100	33	100

Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin tamamı % 100 (33) kütüphanecilikle ilgili bir hizmetiçi eğitim kursundan geçmemişlerdir.

Tablo 20. Kütüphanede Görevlendirilen Öğretmenin Kütüphanecilikle İlgili Hizmetiçi Eğitimden Geçenlerin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Hizmet içi Eğitim	İlkokul .		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
HİE geçenler	-	-	-	-	-	-
HİE geçmeyen	19	100	10	100	4	100
Toplam	19	100	10	100	4	100

Kütüphanede görev yapan öğretmenlerin hiçbiri kütüphanecilikle ilgili bir hizmetiçi eğitim kursundan geçmemiştir.

Tablo 21. Kütüphane Memurlarının Öğrenim Düzeylerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlkokul mezunu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ortaokul mezunu	2	7,69	-	-	1	3,84	2	7,69	5	19,23	10	38,46
Lise mezunu	3	11,53	5	19,23	4	15,38	1	3,84	1	3,84	14	53,84
Meslek lise mez.	1	3,84	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3,84
Yüksekokul mez.	-	-	-	-	1	3,84	-	-	-	-	1	3,84

Örnekleme giren okullarda görevli olan kütüphane memurlarının % 38.46 sı (10) ortaokul mezunu, bunlarında % 7.69 u Altındağ'da,% 3.84 ü Keçiören'de, Mamak'ta, %19.23 ü Yenimahalle'de görev yapmaktadır.Lise mezunu kütüphane memurlarının oranı ise % 3,84 tir Bunlarında % 11,53 ü Altındağ da, % 19,23 ü Çankaya'da % 15,38 i Keçiörende, % 3,84 ü Mamak'ta % 3,84 ü ise Yenimahallede görev yapmaktadır. Kütüphane görevli memurlardan % 3,84 ü meslek lisesi mezunudur ve Altındağ bölgesinde görev yapmaktadır. Yüksekokul mezunu kütüphane memurunun oranı % 3,84 (1) tür ve keçiören bölgesinde görev yapmaktadır.

Tablo 22. Kütüphane Memurlarının Öğrenim Düzeylerinin Çalıştığı Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlkokul mezunu	-	-	-	-	-	-
Ortaokul mezunu	1	3,84	2	7,69	7	26,92
Lise mezunu	-	-	5	19,23	9	34,61
Meslek lise mez.	-	-	1	3,84	-	-
Yüksekokul mez.	-	-	1	3,84	-	-

Ortaokul mezunu kütüphane memuru 38,46 olduğu yukarıda belirtilmiştir. Bunların % 3,84 ü (1) ilkokulda, % 7,69 u (2) ortaokulda, % 26,92 si (7) lisede görev yapmaktadır.

Lise mezunu kütüphane memurlarının oranı % 53,84 tür. Bunların % 19,23 ü (5) ortaokulda, % 34,61 i (9) lisede görev yapmaktadır.

Meslek lisesi kütüphane memurlarının kütüphane memurlarına oranı % 3,84 tür (1) ve bu da ortaokulda görev yapmaktadır.

Yüksek okul mezunu kütüphane memurunun kütüphane memurlarına oranı % 3,84 tür (1).Bu da ortaokulda görev yapmaktadır.

Tablo 23. Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Memuriyet Yılları Bölgelere Göre Dağılımı

Yıllar	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3-6 yıl arası	1	16,66	1	20	-	-	-	-	-	-	2	7,69
6-9 yıl arası	2	33,33	3	60	3	50	1	33,33	1	16,66	10	38,46
9 yıl ve fazla	3	50	1	20	3	50	2	66,66	5	83,34	14	53,84
Toplam	6	100	5	100	6	100	3	100	6	100	26	100

Kütüphane memurlarının % 7,69 u (2) 3-6 yıl arası memuriyeti vardır. % 38,46 sının (10) 6-9 yıl arası, % 53,84 ünün (14) 9 yıl ve daha yukarı memuriyeti vardır. Altındağ bölgesinde çalışan memurların % 16,66 sı (1) 3-6 yıl arası, % 33,33 ü (2) 6-9 arası, % 50 si (3) 9 yıl ve daha fazla memuriyeti vardır. Çankaya bölgesinde çalışan memurların % 20 si (1)

3-6 yıl arası, % 60 ı (3) 6-9 yıl, % 20 si (1) 9 yıl ve daha fazla memuriyeti vardır. Keçiören bölgesinde çalışan memurların % 50 si (3) 6-9 yıl arası, % 50 si de 9 yıl ve daha fazla memuriyeti vardır. Mamak bölgesinde görev yapan memurların %33,33 ü (1) 6-9 yıl, % 66,66 sı (2) 9 yıl ve daha fazla memuriyeti vardır. Yenimahalle bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 16,66 sı (1) 6-9 yıl, % 83,34 ü (14) 9 yıl ve daha fazla memuriyetleri vardır.

Tablo 24. Kütüphanede Görevlendirilen Memurların Memuriyet Yıllarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Yıllar	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	-	-	-	-
3-6 yıl arası	-	-	1	11,11	1	6,25
6-9 yıl arası	1	100	5	55,55	4	25
9 yıl ve fazla	-	-	3	33,33	11	68,75
Toplam	1	100	9	100	16	100

İlkokullarda çalışan memurların % 100 ü (1) 6-9 yıl arası memuriyeti vardır. Ortaokullarda çalışan memurların % 11,11 i (1) 3-6 yıl arası, % 55,55 i (5) 6-9 yıl arası, % 33,33 ü 9 yıl ve daha fazla memuriyeti vardır. görevli memurların % 6,25 i (1) 3-6 yıl arası, % 25 i (4) 6-9 yıl arası, % 68,75 i (11) 9 yıl fazlası memuriyetleri vardır.

Kütüphanede görevlendirilen kütüphane memurlarının % 23,07 si (6) 0-3 yıldan beri, % 34,61 i (9) 3-6 yıldan beri. % 30,76 sı (8) 6-9 yıldan beri, % 11,53 ü (3) 9 yıl ve daha fazladan beri kütüphanede çalışmaktadır. Altındağ'da görev yapan kütüphane memurlarının % 66,66 sı 3-6 yıldan beri, % 16,66 sı (1) 6-9 yıldan beri, % 16,66 sı (1) 9 yıl ve fazlasın-

Tablo 25. Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Kütüphanede Çalıştığı Yılların Bölgelere Göre Dağılımı

Yıllar	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	1	20	3	50	-	-	2	33,33	6	23,07
3-6 yıl arası	4	66,66	1	20	2	33,33	2	66,66	-	-	9	34,61
6-9 yıl arası	1	16,66	3	60	1	16,16	1	33,34	2	33,33	8	30,76
9 yıl ve fazla	1	16,66	-	-	-	-	-	-	2	33,33	3	11,53
Toplam	6	100	5	100	6	100	3	100	6	100	26	100

dan beri kütüphanede görev yapmaktadır. Çankaya'da görev yapan kütüphane memurlarının % 20'si (1) 0-3 yıldan beri % 20'si (1) 3-6 yıldan beri, % 60'ı (3) 6-9 yıldan beri kütüphanede görev yapmaktadır. Keçiören'de görev yapan kütüphane memurlarının % 50'si (3) 0-3 yıldan beri % 33,33 ü (2) 3-6 yıldan beri, % 16,66'sı (1) 6-9 yıldan beri kütüphanede çalışmaktadır. Mamak bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 66,66'sı (2) 3-6 yıldan beri, % 33,34 ü (1) 6-9 yıldan beri kütüphanede çalışmaktadırlar. Yenimahallede görev yapan kütüphane memurlarının % 33,33 ü (2) 0-3 yıldan beri, % 33,33 ü (2) 6-9 yıldan beri, % 33,33 ü de (2) 9 yıl ve fazlasından beri kütüphanede görev yapmaktadırlar.

İlkokulda görevli kütüphane memurlarının % 100 ü (1) 6-9 yıldan beri kütüphanede çalışmaktadır. Ortaokulda çalışan kütüphane memurlarının % 22,22'si (2) 0-3 yıldan beri, % 44,44 ü (4) 3-6 yılından beri, % 22,22'si (2) 6-9 yıldan beri, % 11,11'i (1) 9 yıl ve fazlasından beri kütüphanede çalışmaktadır.

Tablo 26. Kütüphanede Görevlendirilen Memurun
Kütüphanede Çalıştığı Yılların
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Yıllar	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-3 yıl arası	-	-	2	22,22	4	25
3-6 yıl arası	-	-	4	44,44	5	31,25
6-9 yıl arası	1	100	2	22,22	5	31,25
9 yıl ve fazla	-	-	1	11,11	2	12,5
Toplam	1	100	9	100	16	100

Liselerde görev yapan kütüphane memurlarının % 25 i (4) 0-3 yıldan beri, % 31,25 i (5) 3-6 yıldan beri, % 31,25 i (5) 6-9 yıldan beri, % 12,5 i (2) 9 yıl ve fazlasından beri kütüphanede çalışmaktadır.

Tablo 27. Kütüphanede Görevlendirilen Memurun Kütüphanecilikle
İlgili Hizmet içi Eğitimden Geçenlerin
Bölgelere Göre Dağılımı

Hizmet içi Eğitim	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Merak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
HİE geçenler	5	83,33	4	80	4	66,66	1	33,33	3	50	17	65,38
HİE geçmeyen	1	16,67	1	20	2	33,33	2	66,66	3	50	9	34,62
Toplam	6	100	5	100	6	100	3	100	6	100	26	100

Altındağ bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 83,33 ü (5), Çankaya bölgesinde görev yapan kütüphane

memurlarının % 80 i (4) Keçiören bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 66,66 sı (4), Mamak bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 33,33 ü (1), Yenimahalle bölgesinde görev yapan kütüphane memurlarının % 50 si (3) kütüphanecilikle ilgili hizmet içi eğitim kursundan geçmiştir.

Tablo 28. Kütüphanede Görevlendirilen Memurların Kütüphanecilikle İlgili HİE den Geçenlerin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Hizmet içi Eğitimden	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
HİE geçenler	1	100	7	77,77	9	56,25
HİE geçmeyen	-	-	2	22,22	7	43,75
Toplam	1	100	9	100	16	100

İlkokulda görevli kütüphane memurlarının % 100 ü (1), ortaokulda görevli kütüphane memurlarının % 77,77 si (7), liselerde görevli kütüphane memurlarının % 56,25 i (9) kütüphanecilikle ilgili hizmetiçi eğitimi kursundan geçmişlerdir.

Tablo 29. Hizmet içi Eğitimden Geçen Kütüphanecilik Memurlarının Kaç defa HİE den Geçtiğinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaç defa	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 defa	4	80	4	100	4	100	1	100	3	100	16	94,11
2 defa	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5,89
3 defa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 defa ve yukarı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	5	100	4	100	4	100	1	100	3	100	17	100

Hizmetiçi eğitimden geçen kütüphanecilik memurlarından % 94,11 i (16) bir defa, % 5,89 u (1) iki defa hizmet içi eğitimden geçmiştir. Altındağ'da görev yapan kütüphane memurlarından % 80 i (4) bir defa, % 20 si (1) iki defa hizmet içi eğitimden geçmişlerdir. Çankaya (4), Keçiören (4), Mamak (1), Yenimahalle (3) bölgelerinde görev yapan memurlar birer defa hizmetiçi eğitimden geçmiştir.

Tablo 30. HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının Kaç defa HİE den Geçtiğinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kaç defa	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 defa	-	-	7	100	9	100
2 defa	1	100	-	-	-	-
3 defa	-	-	-	-	-	-
4 defa ve yukarı	-	-	-	-	-	-
Toplam	1	100	7	100	9	100

İlkokullarda görev yapan ve HİE'minden geçen kütüphane memurlarının tamamı % 100 (1) iki defa, ortaokullarda görev yapan ve HİE den geçen kütüphane memurlarının tamamı % 100 (7), bir defa ve liselerde görev yapan ve HİE den geçen kütüphane memurlarının tamamı % 100 (9) bir defa kütüphanecilik kursundan geçmiştir.

Hizmetiçi eğitim kursundan geçen kütüphane memurlarının % 23,52 si (4) bir hafta, % 35,29 u (6) iki hafta, % 11,76 sı (2) üç hafta, % 29,41 i (5) dört hafta kütüphanecilik kursundan geçmiştir. Altındağ'da kütüphanecilik kursundan geçen memurların % 20 si (1) bir hafta, % 20 si (1) iki hafta, % 60

Tablo 31. HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının
HEİ den Geçme Sürelerinin
Bölgelere Göre Dağılımı

Kaç hafta	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 hafta	1	20	-	-	1	25	1	100	1	33,33	4	23,52
2 hafta	1	20	2	50	1	25	-	-	2	66,66	6	35,29
3 hafta	-	-	2	50	-	-	-	-	-	-	2	11,76
4 hafta	3	60	-	-	2	50	-	-	-	-	5	29,41
Toplam	5	100	4	100	4	100	1	100	3	100	17	100

1 (3) dört hafta kurstan geçmiştir. Çankaya bölgesinde % 50 si (2) iki hafta, % 50 si (2) üç hafta süreyle kurstan geçmiştir. Keçiören bölgesinde % 25 i (1) bir hafta, % 25 i (1) iki hafta, % 50 si (2) dört hafta süreyle kurstan geçmiştir. Mamak'ta %100 ü (1) hafta süreyle kurstan geçmiştir. Yenimahalle'de % 33,33 ü (1) bir hafta, % 66,66 sı (2) iki hafta süreyle kütüphanecilik kursundan geçmiştir.

Tablo 32. HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının
HİE den Geçme Sürelerinin
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kaç hafta	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 hafta	-	-	2	28,57	2	22,22
2 hafta	-	-	2	28,57	6	66,66
3 hafta	-	-	1	14,29	1	11,11
4 hafta	1	100	2	28,57	-	-
Toplam	1	100	7	100	9	100

İlkokullarda görev yapıp kütüphanecilik kursundan geçen memurların % 100 ü (1) dört hafta süreyle, ortaokullarda görev yapıp kütüphanecilik kursundan geçen memurların % 28,57 si (2) bir hafta, % 28,57 si (2) iki hafta, % 14,29 u (1) üç hafta, % 28,57 si (2) dört hafta süreyle hizmetiçi eğitim kursundan geçmiştir. Liselerde görev yapıp kütüphanecilik kursundan geçen memurların % 22,22 si (2) bir hafta, % 66,66 sı (6) hafta süreyle kütüphanecilik kursundan geçmiştir.

**Tablo 33. HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının
Ne kadar Süre Önce HİE den Geçtiği
Bölgelere Göre Dağılımı**

Kaç yıl önce	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 yıl önce	1	20	-	-	2	50	-	-	-	-	3	17,57
2 yıl önce	1	20	-	-	-	-	-	-	1	33,33	2	11,76
3 yıl önce	1	20	1	25	-	-	-	-	-	-	2	11,76
4 ve fazlası	2	40	3	75	2	50	1	100	2	66,66	10	58,82
Toplam	5	100	4	100	4	100	1	100	3	100	17	100

Hizmetiçi eğitimden geçen kütüphane memurlarının % 17,67 si (3) 1 yıl önce, % 11,76 sı (2) iki yıl önce, % 11,76 sı (2) üç yıl önce, % 58,82 si (10) 4 yıl ve daha öncesinde kütüphane ile ilgili bir hizmet içi eğitimden geçmişlerdir.

İlkokullarda görev yapan kütüphane memurlarının % 100 ü 3 yıl önce, ortaokullarda görev yapan kütüphane memurlarının % 14,28 i (1) bir yıl önce, % 28,57 si (2) iki yıl önce, % 57,14 ü (4) 4 yıl ve daha öncesinde kütüphanecilikle ilgili bir hizmet içi eğitimden geçmiştir. Liselerde görev yapan kütüphane memurlarının % 22,22 si (2) bir yıl önce, % 11,11 i (1) üç yıl

**Tablo XXXIV HİE den Geçen Kütüphane Memurlarının
Ne kadar Süre Önce HİE den Geçtiği
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

Kaç yıl önce	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 yıl önce	-	-	1	14,28	2	22,22
2 yıl önce	-	-	2	28,57	-	-
3 yıl önce	1	100	-	-	1	11,11
4 yıl ve yukarı	-	-	4	57,14	6	66,66
Toplam	1	100	7	100	9	100

önce, % 66,66 sı (6) dört yıl ve daha öncesi hizmet içi eğitim kursundan geçmiştir.

Araştırmaya Katılan Okulların Kütüphaneleriyle İlgili Bulgular

Bu alt başlıkta, okul kütüphanelerinin durumları, yönetimleri ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlüklerle ilgili bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Örnekleme Giren Okulların Kütüphanelerinin

Durumları: Bu alt bölümde okul kütüphanelerinin durumları tespit edilmiştir. Bu çerçevede okul kütüphanelerinin alanları, kütüphanelerin oturma kapasiteleri, okullardaki toplam kitap sayıları, okuyucu sayısı, kütüphanelere yeni alınan kitap sayısı, sınıf kitaplığı olan okullar, öğretmenlerin okul kütüphanesi ile işbirliği yapıp yapmadığı, kütüphanelerin aydınlık ve sıcaklık durumları, süreli yayınları takip edip etmedikleri, yeni alınan yayınların tanıtımının yapıp yapılmadığı, kütüphanelerde öğretmen kitaplığı olup olmadığı, görsel işitsel araçların bulunup bulunmadığı, kütüphanenin öğrenci ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı, kütüphanelerde çevre okul kütüphanelerini içeren toplu katalogun olup olmadığı, kütüphanelerden cumartesi ve pazar günleri, sömestir ve yaz tatillerinde öğrencilerin faydalanıp faydalanmadığı, okul kütüphanesinden çevre okul öğrencilerinin ve çevre halkının faydalanıp faydalanmadığı,

kütüphane görevlisinin okul yönetimi tarafından başka görevlerle görevlendirilip görevlendirmedeği tesbit edilmiş ve bunların bölgelere göre ve okul düzeylerine göre dağılımı tablolaştırılmıştır.

Tablo 35. Kütüphanenin Alanı - Sandalye Sayısı
Bölgelere Göre Dağılımı

Alan/Sandalye sayısı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	m ²	%	m ²	%	m ²	%	m ²	%	m ²	%	m ²	%
Kütüph. alanı m ²	302	18,44	349	21,31	427	26,08	271	16,55	288	17,59	1637	
Küt.h.sand.sayısı	270	21,47	266	21,16	270	21,47	221	17,58	230	18,29	1257	

Örnekleme giren okullarda kütüphanelere ayrılan toplam alan 1637 m² dir. Ve oturma kapasitesi 1257 sandalyedir. Altındağ bölgesinde kütüphaneye ayrılan alan genel alanın % 18,44 ü (302 m²), oturma kapasitesi ise genel oturma kapasitesinin % 21,47 si (270 sandalye) dir. Çankaya bölgesinde kütüphaneye ayrılan alan genel alanın % 21,34 (349 m²) ve oturma kapasitesi genel oturma kapasitesinin %21,16 sı (266 sandalye) dir. Keçiören bölgesinde kütüphaneye ayrılan alan, genel alanın % 26,08 si (427 m²) ve kütüphanenin oturma kapasitesi genel oturma kapasitesinin % 21,47 sini (270 sandalye) oluşturmaktadır. Mamak bölgesinde kütüphanelere ayrılan alan genel alanın % 16,55 i (271 m²) ve kütüphanenin oturma kapasitesi genel oturma kapasitesinin % 17,58 ini (221 sandalye) oluşturmaktadır. Yenimahalle bölgesinde kütüphanelere ayrılan alan genel alanın % 17,59 u (288 m²) ve oturma kapasitesi ise genel oturma kapasitesinin % 18,29 unu (230 sandalye) oluşturmaktadır.

İlkokullarda okul kütüphanelerine 368 m² ayrılmıştır. Bu sayı toplam okul kütüphanelerine ayrılan alanın % 22,48 ini oluşturmaktadır. İlkokullarda oturma kapasitesi 286 sandalyedir, genel oturma kapasitesinin % 22,75 ini oluşturmaktadır.

Tablo 36. Kütüphanelerin Alanı - Sandalye Sayısı
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Alan/Sandalye sayısı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	m ²	%	m ²	%	m ²	%
Kütüphane alanı m ²	368	22,48	526	32,14	743	45,38
Küth.sand.sayısı	286	22,75	422	33,57	549	43,67

Ortaokullarda okul kütüphanelerine 526 m² ayrılmıştır. Bu sayı toplam okul kütüphanelerine ayrılan alanın % 32,14 ünü oluşturmaktadır. Ortaokullarda oturma kapasitesi 422 sandalyedir ve genel oturma kapasitesinin % 33,57'sini oluşturmaktadır.

Liselerde okul kütüphanelerine 743 m² ayrılmaktadır. Bu ise toplam okul kütüphanelerine ayrılan alanın % 45,38 ini oluşturmaktadır. Liselerde oturma kapasitesi 549 sandalyedir. Bu ise toplam oturma kapasitesinin % 43,67 sini oluşturmaktadır.

Tablo 37. Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı

Kitap Cinsi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Roman	18640	39,13	9295	32,34	8129	36,46	9550	49,10	7540	42,33	53154	59,10
Hikaye	9560	20,07	9480	32,98	2935	13,16	3700	19,02	4085	22,93	29760	21,90
Ansiklopedi	982	2,06	773	2,68	684	3,06	548	2,82	740	4,15	3727	2,74
Yard. Ders	18448	38,73	9192	31,98	10543	47,29	6650	29,06	5446	30,57	49279	36,26
Toplam	47630	35,04	28740	21,14	22291	16,40	19448	14,30	17811	13,10	135920	100

Örnekleme giren okulların kütüphanelerinde toplam 135920 adet kitap vardır. Bu kitapların bölgeler arası dağılımı

ise şöyledir. Altındağ bölgesinde 47630 kitap, % 35,04 ünü oluşturmaktadır.Çankaya bölgesindeki kütüphanelerdeki kitaplar, toplam kitapların % 21,14 ünü (28740), Keçiören bölgesindeki kütüphanelerdeki kitaplar toplam kitapların %16,40 ını (22291), Mamak bölgesindeki kütüphanelerdeki kitaplar toplam kitapların % 14,30 unu (19448), Yenimahalle bölgesindeki kitaplar, toplam kitapların % 13,10 unu (17811) oluşturmaktadır.

Tablo 38. Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kitap Cinsi	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Roman	3605	18,66	14690	38,03	34859	44,70
Hikaye	12445	64,42	7900	20,45	9415	12,07
Ansiklopedi	194	1,00	1332	3,44	2201	2,82
Yard. Ders	3072	15,91	14704	38,06	31503	40,39
Toplam	19316	14,21	38626	28,41	77978	57,38

İlkokullardaki kütüphanelerde bulunan kitaplar toplam kitapların % 14,21 ini (19316), ortaokullardaki kütüphanelerde bulunan kitaplar toplam kitapların % 28,41 ini (38626), liselerdeki kütüphanelerde bulunan kitaplar toplam kitapların % 57,38 ini (77978) oluşturmaktadır.

Tablo 39. Okuyucu Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı

Okuyucu	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aylık ort.okuyucu	9310	33,84	6390	23,22	5214	18,95	5030	18,28	1565	5,68	27509	
Yıllık okuyucu	97500	36,50	66100	21,00	63563	23,80	33000	12,35	16290	6,32	267053	

Örnekleme giren okullarda ortalama aylık okuyucu sayısı 27509 dur. Bu okuyucuların % 33,84 ü (9310) Altındağ bölgesinde, % 23,22 si (6390) Çankaya bölgesinde, % 18,95 i (5214) Keçiören bölgesinde, % 18,28 i (5030) Mamak bölgesinde, % 5,68 i (1565) Yenimahalle bölgesinde bulunmaktadır.

1989-1990 öğretim yılında örnekleme giren okullarda yıllık toplam okuyucu sayısı 267053 tür.

Tablo 40. Okuyucu Sayısının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okuyucu	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aylık okuyucu	7934	28,84	8110	29,48	11465	41,67
Yıllık okuyucu	16600	28,68	114350	42,81	85103	31,86

İlkokullarda aylık okuyucu sayısı 7934 tür ve bunun genel okuyucuya oranı % 28,84 tür. Ortaokullarda aylık okuyucu sayısı 8110 dur. Genel okuyucuya oranı % 29,48 dir. Liselerde aylık okuyucu sayısı 11465 ve genel okuyucu sayısına oranı % 41,67 dir.

Tablo 41. Yeni Alınan Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı

Kitap/okul	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeni alınan kitap	1023	32,87	665	21,36	527	16,93	620	19,92	277	8,90	3112	100
Yeni kitap alan okul	8	66,66	6	54,54	5	41,66	8	66,66	7	58,34	34	57,62
Yeni kitap almayan okul	4	33,34	5	45,46	7	58,34	4	33,34	5	41,66	25	42,38

1989-1990 öğretim yılında örnekleme giren okullarda toplam 3112 yeni kitap alınmıştır. Bu yeni alınan kitapların

% 32,87 sini (1023) Altındağ bölgesindeki, 21,36 sını (665) Çankaya bölgesindeki, % 16,93 ünü (527) Keçiören bölgesindeki, % 19,92 sini (620) Mamak bölgesindeki, % 8,90 ını (277) Yenimahalle bölgesindeki okullar satın almıştır.

1989-1990 Öğretim yılında okula yeni kitap alan okullar, örnekleme giren okulların % 57,62 si (34) dir. Altındağ bölgesindeki okulların % 66,66 sı (8), Çankaya bölgesindeki okulların % 54,54 ü (6), Keçiören bölgesindeki okulların % 41,66 sı (5), Mamak bölgesindeki okulların % 66,66 sı (8), Yenimahalle bölgesindeki okulların % 58,34 ü (7). 1989-1990 öğretim yılında okullarına yeni kitap almıştır.

Tablo 42. Yeni Alınan Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeni alınan kitap	657	21,11	1214	39,01	1241	39,88
Yeni kitap alan okul	9	45	9	47,36	16	80
Yeni kitap almayan okul	11	55	10	52,64	4	20

İlkokulların % 45 i (9), ortaokulların % 47,36 sı (9), liselerin % 80 i 1989-1990 yılında okul kütüphanesine yeni kitap alınmıştır. Yeni alınan kitaplarını okul düzeylerine göre dağılımı ise şöyledir. İlkokullar % 21,11 (657) kitap, ortaokullar % 39,01 (1214) kitap, liseler % 39,88 (1241) kitap satın alınmıştır.

Örnekleme giren okulların % 40,67 sinde (24) sınıf kitaplıkları mevcuttur. % 59,33 ünde (35) sınıf kitaplıkları yoktur. Altındağ bölgesindeki okulların % 41,66 sında (5), Çankaya bölgesindeki okulların % 36,36 sında (4), Keçiören bölgesindeki okulların % 41,66 sında, Mamak bölgesindeki

Tablo 43. Sınıf Kitaplığı Olan Okulların Bölgelere Göre Dağılımı

Sınıf Kitaplığı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Olan okullar	5	41,66	4	36,36	5	41,66	5	41,66	5	41,66	24	40,67
Olmayan okullar	7	58,34	7	63,64	7	58,34	7	58,34	7	58,34	35	59,33

okulların % 41,66 sında (5), Yenimahalle bölgesindeki okulların % 41,66 sında (5) sınıf kitaplıkları mevcuttur.

Tablo 44. Sınıf Kitaplığı Olan Okulların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Sınıf kitaplığı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Olan okullar	19	95	5	26,31	-	-
Olmayan okullar	1	5	14	73,69	20	100

İlkokulların % 95 inde (19), ortaokulların % 26,31 (5) sınıf kitaplıkları vardır. Liselerde sınıf kitaplıkları yoktur.

Tablo 45. Kütüphane - Öğretmen İşbirliğinin Bölgelere Göre Dağılımı

İşbirliğini öğretmenlerin	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tamamı yapıyor	-	-	-	-	1	8,34	1	8,34	1	8,34	3	5,08
Bir kısmı yapıyor	7	58,34	7	63,63	8	66,66	5	41,66	8	66,66	35	59,32
Hiçbiri yapıyor	5	41,66	4	36,37	3	25,00	6	50,00	3	25,00	21	35,59

Örnekleme giren okulların % 5,08 inde (3) öğretmenlerin tamamı, % 59,32 sinde (35) öğretmenlerin bir kısmı okul kütüphanesi ile işbirliğini yapmaktadır. Okulların % 35,59 unda (21) öğretmenlerin hiçbiri okul kütüphanesi ile işbirliği yapmamaktadır.

Tablo 46. Kütüphane / Öğretmen İşbirliğinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

İşbirliğini Öğretmenlerin	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tamamı yapıyor	2	10	1	5,26	-	-
Bir kısmı yapıyor	11	55	11	57,89	13	65
Hiçbiri yapmıyor	7	35	7	36,84	7	35

İlkokulların % 10 unda (2), ortaokulların % 5,26 sinda (1), öğretmenlerin tamamı okul kütüphanesi ile işbirliği yapmaktadır.

İlkokulların % 55 inde (11), ortaokulların % 57,89 unda (11), liselerin % 65 inde (13) öğretmenlerin bir kısmı okul kütüphanesi ile işbirliği yapmaktadır.

İlkokulların % 35 inde (7), ortaokulların % 36,84 ünde (7), liselerin % 35 inde (7) öğretmenlerin hiçbiri okul kütüphanesi ile işbirliği yapmamaktadır.

Tablo XLVII görüldüğü gibi örnekleme giren okulların % 16,94 ünün (10) kütüphanesi aydınlık ve sıcak değil, % 13,55 inin kütüphanesi aydınlık fakat sıcak değil, % 11,86 sinin (7) kütüphanesi sıcak fakat aydınlık değildir. % 57,62 sinin (34) kütüphanesi aydınlık ve sıcaktır.

Tablo 47. Kütüphanelerin Okumaya Elverişliliğinin
Bölgelere Göre Dağılımı

Elverişlilik	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aydınlık ve sıcak değil	1	8,33	1	9,09	1	8,33	3	25	4	33,34	10	16,94
Aydınlık fakat sıcak değil	-	-	1	9,09	4	33,34	3	25	-	-	8	13,55
Sıcak fakat aydınlık değil	3	25	1	9,09	1	8,33	2	16,66	-	-	7	11,86
Aydınlık ve sıcak	8	66,67	8	72,73	6	50	4	33,34	8	66,67	34	57,62

Tablo 48. Kütüphanelerin Okumaya Elverişliliğinin
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okumaya elverişlilik	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aydınlık ve sıcak değil	3	15	5	26,31	2	10
Aydınlık fakat sıcak değil	2	10	1	5,26	5	25
Sıcak fakat aydınlık değil	6	30	-	-	1	5
Aydınlık ve sıcak	9	45	13	68,42	12	60

İlkokulların % 15'inin (3), ortaokulların % 26,31'inin (5), liselerin % 10'unun (2) kütüphaneleri okumak için yeteri kadar aydınlık ve sıcak değildir.

İlkokulların % 10'unun (2), ortaokulların % 5,26'sının (1), liselerin % 25'inin (5) kütüphaneleri aydınlık fakat sıcak değildir.

İlkokulların % 30'unun (6), ortaokulların hiçbirinin,

liselerin % 5 inin (1) kütüphaneleri sıcak fakat aydınlık değildir.

İlkokulların % 45 inin (9), ortaokulların % 68,42 sinin (13), liselerin % 60 ının (12) kütüphaneleri aydınlık ve sıcaktır.

Tablo 49. Süreli Yayınların Takip Edilme Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı

Süreli yayınları	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Takip etmiyor	10	83,34	8	72,72	8	66,67	10	83,34	9	75,00	45	76,27
Bazılarını takip ediyor	1	8,33	3	27,28	3	25,00	1	8,33	2	16,67	10	16,94
Gerekli olanların tüm.takip ediyor	1	8,33	-	-	1	8,33	1	8,33	1	8,33	4	6,78

Örnekleme giren okulların % 76,27 sinde (45) okul kütüphanesi süreli yayınları takip edilmemekte, % 16,94 ünde (10) bazılarının takip edilmekte, % 6,77 sinde (4) gerekli olanların tümü takip edilmektedir.

Tablo 50.Süreli Yayınların Takip Edilme Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Süreli yayınları	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Takip etmiyor	15	75	19	100	11	55
Bazılarını takip ediyor	1	5	-	-	9	45
Gerekli olanla. tm.takip ediyor	4	20	-	-	-	-

İlkokulların % 75 inin (15), ortaokulların % 100 ünün (19), liselerin % 55 inin (11) kütüphaneleri süreli yayınları takip etmemektedir. İlkokulların % 5 inin (1), liselerin % 45 inin (9) okul kütüphaneleri süreli yayınların bazılarını takip etmektedir.

İlkokulların % 20 si (4) nin kütüphanesi okul için gerekli olan bütün süreli yayınları takip etmektedir.

Tablo 51. Kütüphaneye Yeni Alınan Yayınların Tanıtımının Bölgelere Göre Dağılımı

Tanıtım	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrencilere yapılıyor	1	8,33	-	-	2	16,67	1	8,33	3	25	7	11,86
Öğretmenlere yapılıyor	2	16,67	2	18,18	1	8,83	4	33,34	-	-	9	15,25
Her ikisine yapılıyor	1	8,83	1	9,09	-	-	-	-	1	8,83	3	5,08
Hiç birine yapılmıyor	8	66,67	8	72,73	9	75	7	58,33	8	66,67	40	47,81

Örnekleme giren okulların % 11,86 sında (7) kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı sadece öğrencilere yapılmakta, % 15,25 inde (9) sadece öğretmenlere yapılmakta, % 5,08 inde (3) hem öğretmenlere hem öğrencilere yapılmaktadır. Okulların % 67,79 unda (40) ise yeni alınan yayınların tanıtımı ne öğrencilere ne de öğretmenlere yapılmamaktadır.

Tablo 52 'de görüldüğü gibi ilkokulların % 15 inde (3), ortaokulların % 5,26 sında (1), liselerin % 15 inde kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı sadece öğrencilere yapılmaktadır.

İlkokullarda kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı öğretmenlere yapılmamaktadır. Ortaokulların % 15,78

Tablo 52. Kütüphaneye Yeni Alınan Yayınların Tanıtımının
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Tanıtım	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrencilere yapılıyor	3	15	1	5,26	3	15
Öğretmenlere yapılıyor	-	-	3	15,78	6	30
Her ikisine yapılıyor	1	5	1	5,26	1	5
Hiçbirine yapılmıyor	16	80	14	73,68	10	50

inde (3), liselerin % 30 unda (6) yeni alınan yayınların tanıtımı sadece öğretmenlere yapılmaktadır.

İlkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 5,26 sında (1), liselerin % 5 inde (1) kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı hem öğretmenlere hemde öğrencilere yapılmaktadır.

İlkokulların % 80 inde (16), ortaokulların % 73,68 inde (14), liselerin % 50 sinde kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı ne öğretmenlere nede öğrencilere yapılmamaktadır.

Tablo 53. Öğretmen Kitaplıklarının
Bölgelere Göre Dağılımı

Öğretmen kitaplığı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yoktur	8	66,66	5	45,45	11	91,66	10	83,32	10	83,32	44	74,57
Yeteri kadar yoktur	3	25,00	6	54,55	1	8,34	2	16,67	1	8,34	13	22,04
Vardır	1	8,34	-	-	-	-	-	-	1	8,34	2	3,39

Örnekleme giren okulların % 74,57 sinde (44) kütüphanede öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı bulunmamaktadır. % 22,03 ünde (13) öğretmen kitaplığı var fakat yetersizdir. Okulların sadece % 3,38 inde (2) öğretmen kitaplığı vardır.

Tablo 54. Öğretmen Kitaplıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğretmen Kitaplığı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yoktur	15	75	14	73,68	15	75
Yeteri kadar yoktur	4	20	4	21,05	5	25
Vardır	1	5	1	5,26	-	-

İlkokulların % 75 inde (15), ortaokulların % 73,68 inde (14), liselerin %75 inde (15) öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı yoktur.

İlkokulların % 20 sinde (4), ortaokulların % 21,05 inde (4), liselerin % 25 inde (5) öğretmen kitaplığı var fakat yetersizdir.

İlkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 5.26 sinde (1) öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı vardır. Örnekleme giren liselerin hiç birinde öğretmen kitaplığı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 55. Görsel - İşitsel Araçların Bölgelere Göre Dağılımı

Görsel-işitsel araç	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Marek		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yoktur	10	83,33	8	72,73	12	100	9	75	9	75	48	81,36
Var ama yetersiz	-	-	2	18,18	-	-	3	25	3	25	8	13,56
Yeteri kadar var	2	16,67	1	9,09	-	-	-	-	-	-	3	5,06

Örnekleme giren okulların % 81,35 inde (43) öğretmen ve öğrencilerin faydalanabileceği görsel ve işitsel araçların bulunmadığı % 13,35 inde (8) yetersiz düzeyde olduğu, % 5,08 inde (3) yeteri kadar olduğu kütüphane görevlileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 56. Görsel-İşitsel Araçların
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Görsel-işitsel oran	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yoktur	17	85	16	84,21	15	75
Var ama yetersiz	3	15	2	10,52	3	15
Yeteri kadar var	-	-	1	5,26	2	10

İlkokulların % 85 (17), ortaokulların % 84,21 inde (16), liselerin % 75 inde (15) öğretmen ve öğrencilerin faydalanabileceği görsel-işitsel araçlar yoktur.

İlkokulların % 15 inde (3) ortaokulların % 10,52 sinde (2), liselerin % 15 inde (3) öğretmen ve öğrencilerin faydalanabileceği görsel-işitsel araçlar yetersiz düzeyde vardır.

İlkokulların hiçbirinde, ortaokulların % 5,26 sinda (1), liselerin %10 unda (2) yeteri kadar görsel-işitsel araçlar vardır.

Tablo 57. Kütüphane Materyallerinin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenci ihtiyaçlarını	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılamıyor	5	41,66	4	36,36	4	33,33	6	50,00	3	25,00	22	37,28
Bazılarını karşılıyor	6	50,00	2	18,18	8	66,67	4	33,33	6	50,00	26	44,07
Tamamen karşılıyor	1	8,34	5	45,46	-	-	2	16,67	3	25,00	11	18,65

Örnekleme giren okulların % 37,28 inde (22) kütüphanesinde bulunan materyaller öğrenci ihtiyaçlarını karşılamamakta, okulların % 44,06 sının (26) kütüphanesinde bulunan materyaller öğrenci ihtiyaçlarının bazılarını karşılamakta, okulların % 18,64 ünde (11) kütüphanedeki materyaller öğrenci ihtiyaçlarını tamamen karşılamakta olduğu kütüphane görevlileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 58. kütüphane Materyallerinin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğrenci ihtiyaçlarını	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılamıyor	15	75	4	21,05	4	20
Bazılarını karşılıyor	5	25	11	57,89	10	50
Tamamen karşılıyor	-	-	4	21,05	6	30

Örnekleme giren ilkokulların %75 inde (15) kütüphanedeki materyaller öğrenci ihtiyaçlarını karşılamakta ortaokulların % 21,05 inde (4), liselerin % 20 sinde (4) kütüphanedeki materyaller öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır.

İlkokulların % 25 inde (5), ortaokulların % 57,89

unda (11), liselerin % 50 sinde (10) okul kütüphanesinde bulunan materyaller öğrenci ihtiyaçlarının bazılarını karşılamaktadır.

Ortaokulların % 21,05 inde (4), liselerin % 30 unda (6) kütüphanedeki materyaller öğrenci ihtiyaçlarını tamamen karşılamaktadır.

Tablo 59. Çevre Okul Kütüphanelerini İçeren Toplu Katalog Durumunu Bölgelere Göre Dağılımı

Toplu Katalog	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mevcut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mevcut Değil	12	100	11	100	12	100	12	100	12	100	59	100

Örneklere giren okulların kütüphanelerinin hiç birinde çevre okul kütüphanelerinin toplu katalog yoktur.

Tablo 60. Öğrencilerin Kütüphaneden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanmıyor	12	100	11	100	12	100	12	100	10	83,33	57	96,62
Faydalanıyor	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8,34	1	1,69
Yeteri kadar faydalanmıyor	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8,34	1	1,69

Örnekleme giren okul kütüphanelerinin % 96,61 inden (57) cumartesi ve pazar günleri faydalanılmamaktadır. % 1,69 (1) cumartesi ve pazar günleri faydalanılmakta, % 1,69

undan (1) ise yeteri kadar faydalanılmamaktadır. Okul kütüphanesinden cumartesi ve pazar günleri faydalanılan okulda iki kütüphane memuru olduğu ve birinin hafta sonları nöbetçi kalıp kütüphaneyi açtığı okul yöneticisi tarafından belirtilmiştir.

Tablo 61. Öğrencilerin Kütüphaneden Cumartesi ve Pazar Günleri Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okullara Göre Dağılımı

Kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanmıyor	19	95	18	94,73	20	100
Faydalanıyor	-	-	1	5,26	-	-
Yeteri kadar faydalanmıyor	1	5	-	-	-	-

İlkokulların % 95 inde (19) okul kütüphanesinden cumartesi ve pazar günleri faydalanılmakta, ortaokulların % 94,73 ünde (18), liselerin ise % 100 ünde (20) okul kütüphanesinden cumartesi ve pazar günleri faydalanılmaktadır.

Tablo 62. Öğrencilerin Kütüphaneden Sömestr ve yaz Tatillerinde Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanıyor	2	16,67	2	18,18	-	-	1	8,34	1	8,33	6	10,17
Faydalanmıyor	9	75,00	8	72,73	8	66,67	6	50,00	9	75,00	40	67,79
Yeteri kadar faydalanmıyor	1	8,33	1	9,09	4	33,33	5	41,66	2	16,67	13	22,04

Örnekleme giren okul kütüphanelerinin % 10,16'sından (6) öğrenciler sömestr ve yaz tatillerinde faydalanmaktadır. Okul kütüphanelerinin % 67,79'undan (40) öğrenciler sömestr veya tatillerinde faydalanmamaktadırlar.

Tablo 63. Öğrencilerin Kütüphaneden Sömestr ve Yaz tatillerinde Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanıyor	1	5	2	10,52	3	15
Faydalanmıyor	14	70	13	68,42	13	65
Yeteri kadar faydalanmıyor	5	25	4	21,06	4	20

İlkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 10,52'sinde (2), liselerin % 15 inde (3) okul kütüphanelerinden sömestr ve yaz tatillerinde öğrenciler faydalanmaktadır.

İlkokulların % 70 inde (14), ortaokulların % 68,42'sinde (13), liselerin % 65 inde (13) okul kütüphanelerinden sömestr ve yaz tatillerinde öğrenciler faydalanmamaktadır.

Tablo 64. Okul Kütüphanelerinden Çevre Okul Öğrencilerinin Faydalanıp Faydalanmadıklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphaneden çevre okul öğrencileri	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanıyor	4	33,33	3	27,27	-	-	6	50,00	4	33,33	17	28,81
Faydalanmıyor	5	41,67	7	63,64	7	58,33	5	41,67	3	25,00	27	45,76
Yeteri kadar faydalanmıyor	3	25,00	1	9,09	5	41,67	1	8,33	5	41,67	15	25,43

Örnekleme giren okul kütüphanelerinin % 28,81 inden (17) çevre okul öğrencileri faydalanmamaktadır. Okul kütüphanelerinin % 45,76 sindan (27) faydalanmakta, % 25,42 sinden (15) yeteri kadar faydalanmamaktadırlar.

Tablo 65. Okul Kütüphanelerinden Çevre Okul Öğrencilerinin Faydalanıp Faydalanmadıklarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphaneden çevre okul öğrencileri	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanmıyor	11	55	3	15,78	3	15
Faydalanıyor	3	15	12	63,15	12	60
Yeteri kadar faydalanmıyor	6	30	4	21,05	5	25

İlkokullardaki okul kütüphanelerinin % 55 inden (11), ortaokullardaki kütüphanelerin % 15,78 inden (3), liselerdeki okul kütüphanelerinin % 15 (3) inden çevre okul öğrencileri faydalanmamaktadır.

İlkokullardaki okul kütüphanelerinin % 15 inden (3), ortaokullardaki okul kütüphanelerinin % 63,15 inden (12), liselerdeki okul kütüphanelerinin % 60 ından (12) çevre okul öğrencileri faydalanmaktadır.

İlkokullardaki okul kütüphanelerinin % 30 undan (6), ortaokullardaki okul kütüphanelerinin % 21,05 inden (4), liselerdeki okul kütüphanelerinin % 25 inden (5) çevre okul öğrencileri yeteri kadar faydalanmamaktadır.

Tablo 66. Okul Kütüphanelerinden Çevre Halkının
Faydalanıp Faydalanmadıklarının
Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphaneden çevre halkı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanmıyor	11	91,66	7	63,63	6	50	11	91,66	10	83,34	45	76,28
Faydalanıyor	-	-	4	36,34	1	8,34	1	8,34	1	8,33	7	61,86
Yeteri kadar faydalanmıyor	1	8,34	-	-	5	41,66	-	-	1	8,33	7	11,86

Örnekleme giren okul kütüphanelerinin % 76,28 sinden (45) çevre halkı faydalanmamakta, % 11,86 sinden (7) faydalanmakta, % 11,86 sinden (7) da yeteri kadar faydalanmamaktadır.

Tablo 67. Okul Kütüphanelerinden Çevre Halkının
Faydalanıp Faydalanmadıklarının
Okul Düzeyine Göre Dağılımı

Kütüphaneden çevre halkı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanmıyor	17	85	13	65	15	75
Faydalanıyor	1	5	1	5	5	25
Yeteri kadar faydalanmıyor	2	10	5	25	-	-

İlkokullardaki okul kütüphanelerinin % 85 inden (17) çevre halkı faydalanmamakta, % 5 inden (1) faydalanmakta, % 10 undan (2) ise yeteri kadar faydalanmamaktadır.

Ortaokullardaki okul kütüphanelerinin % 65 inden

(13) çevre halkı faydalanmamakta, % 5 inden (1) faydalanmakta ve % 25 inden (5) yeteri kadar faydalanmamaktadır.

Liselerdeki okul kütüphanelerinin % 9,75 inden (15) çevre halkı faydalanmamakta, % 25 inden (5) ise faydalanmaktadır.

Tablo 68. Kütüphane Görevlilerinin Başka Görevlerle Görevlendirilip Görevlendirilmediklerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisi başka görevlerle	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
sık sık görevlendiriliyor	3	25,00	4	36,36	6	50,00	6	50,00	4	33,33	23	38,98
Ara sıra görevlendiriliyor	8	66,66	6	54,55	4	33,33	6	50,00	8	66,66	32	54,24
Hiç görevlendirilmiyor	1	8,34	1	9,09	2	16,67	-	-	-	-	4	6,78

Okulların % 38,98 inde (23) görev yapan kütüphane görevlisi okul yönetimi tarafından sık sık başka görevlerle görevlendirilmekte, % 54,23 ü (32) okul yönetimi tarafından başka görevlerle ara sıra görevlendirilmekte, % 6,77 si (4) ise okul yönetimi tarafından başka görevlerle hiç görevlendirilmemektedir.

Tablo 69. Kütüphane Görevlilerinin Başka Görevlerle Görevlendirilip Görevlendirilmediklerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisi başka görevlerle	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sık sık görevlendiriliyor	11	55	4	21,05	8	40
Ara sıra görevlendiriliyor	8	40	12	63,15	12	60
Hiç görevlendirilmiyor	1	5	3	15,78	-	-

İlkokulların % 55 inde (11), ortaokulların % 21,05 inde (4), liselerin % 40 ında (8) kütüphane görevlisi okul yönetimi tarafından sık sık başka görevlerle görevlendirilmektedir.

İlkokulların % 40 ında (8), ortaokulların % 63,15 inde (12), liselerin % 60 ında (12) kütüphane görevlileri okul yöneticileri tarafından ara sıra başka görevlerle görevlendirilmektedir.

İlkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 15,78 inde (3) kütüphane görevlileri, okul yöneticileri tarafından başka görevlerle hiç görevlendirilmemektedir.

Okul Kütüphanelerinin Yönetimi : Bu alt bölümde okul yönetiminin kütüphane ile ilgili faaliyetleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede okul kütüphanesinin, okulun amaçlarını gerçekleştirmek için yürüttüğü faaliyetlerinin yeterli olup olmadığı, okul kütüphanelerinin öğretim düzey ve türüne göre düzenlenip düzenlenmediği, okul bütçesinden kütüphaneye para ayıran okullar, kütüphane bütçesinin kaynak dağılımları, kütüphane ile ilgili karar alınırken kararın alınış şekli, öğretmenler kurulunda kütüphane ile ilgili problemlerin konuşulup konuşulmadığı, okul dışına ödünç kitap verme hizmetinin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, kütüphane memurlarının görevlerinin gerektirdiği ve beceriye sahip olup olmadığı, kütüphane görevlisine göreviyle ilgili yetki ve sorumluluk verilip verilmediği, kütüphanede okuyucu ile ilgili istatistik tutulup tutulmadığı, yıllık kütüphane planının yapılıp yapılmadığı, kütüphane denetiminin yapılıp yapılmadığı tesbit edilmeye çalışılmıştır.

Yukarıda belirtilen noktaların bölgelere göre ve okul düzeylerine göre dağılımı tablolaştırılmıştır.

Tablo 70. Okul Kütüphanelerinin Okul Amaçlarını Gerçekleştirmek İçin Yürüttüğü Faaliyetlerin Yeterli Olup Olmadığının Bölgelere Göre Dağılımı

Yürütülen faaliyetler	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeterlidir	7	58,33	4	36,36	1	8,33	6	50,00	3	25,00	21	35,60
Yetersizdir	5	41,67	7	63,64	11	91,67	6	50,00	9	75,00	35	64,40

Okulların % 35,60 ının kütüphanesinin yürüttüğü faaliyetler, okulun amacını gerçekleştirmesinde yeterli olduğu, okulların % 64,40 ının (38) kütüphanesinin yürüttüğü faaliyetler okulun amacını gerçekleştirmesinde yetersiz olduğu okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 71. Okul Kütüphanelerinin Okulun Amaçlarını Gerçekleştirmek İçin Yürüttüğü Faaliyetlerin Yeterli Olup Olmadığının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Yürütülen faaliyetler	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeterlidir	5	25	5	26,31	11	55
Yetersizdir	15	75	14	73,69	9	45

İlkokulların % 25 ının (5), ortaokulların % 26,31 ının (5), liselerin % 55 ının (11) kütüphanesinin yürüttüğü faaliyetler okulun amacını gerçekleştirmesinde yeterlidir.

İlkokulların % 75 ının (15), ortaokulların % 73,69 unun (14), liselerin % 45 ının (9) kütüphanelerinin yürüttüğü faaliyetler okulun amacını gerçekleştirmesinde yetersizdir.

Tablo 72. Okul Kütüphanelerinin Öğretim Düzey ve Türüne Göre Düzenlenip Düzenlenmediklerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Okul kütüphane- si öğretim	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Düzey ve türüne göre düzen.	9	75	10	90,90	8	66,66	3	25,00	7	58,33	37	62,71
Düzeyine göre düzenlenmiştir	-	-	1	9,10	1	8,34	2	16,66	-	-	4	6,77
Türüne göre düzenlenmiştir	2	16,66	-	-	3	25,00	5	41,68	1	8,34	11	18,64
Düzey ve türüne göre düzen.	1	8,34	-	-	-	-	2	16,66	4	33,33	7	11,88

Örnekleme giren okulların % 62,71 inde (37) okul kütüphanesi öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmiştir. Okulların % 6,77 sinde (4) okul kütüphanesi, öğretim düzeyine göre düzenlenmiştir. Okulların % 18,67 inde (11) okul kütüphanesi, öğretim türüne göre düzenlenmiştir. Okulların % 11,88 inde (11) okul kütüphanesi öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmiştir.

Tablo 73. Okul Kütüphanelerinin Öğretim Düzey ve Türüne Göre Düzenlenip Düzenlenmediklerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okul kütüphane- si öğretim	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Düzey ve türüne göre düzen.	17	85	10	52,63	10	50
Düzeyine göre düzenlenmiştir	1	5	3	15,78	-	-
Türüne göre düzenlenmiştir	-	-	3	15,78	8	40
Düzey ve türüne göre düzen.	2	15	3	15,78	2	10

İlkokulların % 85 inin (17), ortaokulların % 52,63 ünün (10), liselerin % 50 sinin (10) okul kütüphanesi öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmiştir.

İlkokulların % 5 inin (1), ortaokulların % 15,78 inin (3) okul kütüphanesi öğretim düzeyine göre düzenlenmiştir.

Ortaokulların % 15,78 inin (3), liselerin % 40 inin (8) okul kütüphanesi öğretim türüne göre düzenlenmiştir.

İlkokulların % 15 inin (2), ortaokulların % 15,78 inin (3), liselerin % 10 unun (2) okul kütüphanesi öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmemiştir.

Tablo 74. Okul Bütçesinden Kütüphaneye Para Ayıran Okulların Bölgelere Göre Dağılımı

Okul bütçeden küt. para	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ayırmayan	8	66,66	4	36,36	4	33,34	6	50	3	25	25	42,37
Ayıran	4	33,34	7	63,64	8	66,66	6	50	9	75	34	57,63

Örnekleme giren okulların % 42,37 si (25) okul bütçesinden kütüphaneye para ayırmamakta, % 57,63 ü (34) para ayırmaktadır.

Altındağ bölgesindeki okulların % 66,66 sı (8), Çankaya bölgesindeki okulların % 36,36 sı (4), Keçiören bölgesindeki okulların % 33,34 ü (4), Mamak bölgesindeki okulların % 50 si (6), Yenimahalle bölgesindeki okulların % 25 i (3) okul bütçesinden kütüphaneye para ayırmamaktadır.

**Tablo 75. Okul Bütçesinden Kütüphaneye
Para Ayıran Okulların
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

Okul bütçeden küth. para	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ayırmayan	10	50	10	52,63	5	25
Ayıran	10	50	19	47,37	15	75

İlkokulların % 50 si (10), ortaokulların % 52,63 ü (10) liselerin % 25 i (5) okul bütçesinden kütüphanelerine para ayırmamaktadır.

**Tablo 76. Okul Bütçesi - Kütüphane Bütçesi
Bölgelere Göre Dağılımı**

Okul/kütüphane bütçeleri (milyon)	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Mily	%	Mily	%	Mily	%	Mily	%	Mily	%	Mily	%
Okul Bütçesi	98	20,76	8,88	18,81	61,7	13,07	80	16,94	143,5	30,40	472	
Kütüphane bütçesi	6,5	17,64	6,9	18,73	7,4	20,09	7,4	20,09	8,63	23,43	36,83	7,80

Örnekleme giren okulların toplam bütçeleri 472 milyon ₺ dir. Ve bu bütçenin % 7,80; (36,83 milyon) kütüphane bütçesine ayrılmıştır. Altındağ bölgesindeki okulların toplam bütçesi 98 milyondur. Ve okul bütçesine oranı % 20,76 dir. Kütüphanelere ayrılan bütçe ise 6,5 milyon ₺ dir ve genel kütüphane bütçesine oranı % 17,64 tür. Çankaya bölgesindeki okulların toplam bütçesi 88,8 milyondur ve genel bütçeye oranı % 18,81 dir. Kütüphane bütçesinin oranı 6,9 milyondur ve genel kütüphane bütçesine oranı % 18,73 tür. Keçiören bölgesindeki

okulların toplam bütçesi 61,7 milyondur ve genel bütçeye oranı % 13,07 dir. Kütüphane bütçesinin oranı 7,4 milyondur ve genel kütüphane bütçesine oranı % 20,09 dur. Mamak bölgesindeki okulların toplam bütçesi 80 milyon ve genel bütçeye oranı % 16,94 tür. Kütüphane bütçesi 7,41 milyon ve genel kütüphane bütçesine oranı % 20,09 dur. Yenimahalle bölgesindeki okulların toplam bütçesi 143,5 milyon ve genel bütçeye oranı % 30,40 tır. Kütüphanelerin bütçesi 8,63 milyon ve genel kütüphanelerin bütçesine oranı % 23,43 tür.

Tablo 77. Okul ve Kütüphane Bütçelerinin
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okul/kütüphane bütçeleri	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Milyon	%	Milyon	%	Milyon	%
Okul Bütçesi	92,3	19,55	95,2	20,16	284,5	60,29
Kütüphane Bütçesi	7,9	21,44	11,5	31,22	17,43	47,32

Kütüphane ve okul bütçelerinin okul düzeylerine göre dağılımı ise şöyledir. İlkokullarda okul bütçesi toplamı 92,3 milyon ve genel bütçeye oranı % 19,55 tir. Kütüphane bütçesi 7,9 milyon ve genel kütüphane bütçesine oranı % 21,44 tür. Ortaokullarda toplam okul bütçesi 95,2 milyon ve genel okul bütçesine oranı % 20,16, kütüphane bütçesi 11,5 milyon, genel kütüphane bütçesine oranı ise % 31,22 dir. Liselerde toplam okul bütçesi 284,5 milyon ve genel okul bütçesine oranı 60,29 dur. Kütüphane bütçesi 17,43 milyon ve genel kütüphane bütçesine oranı % 47,32 dir.

Tablo 78. Okul Kütüphanesi Bütçelerinin Kaynak Dağılımının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane bütçesi kaynağı	Altındağ	Çankaya	Keçiören	Manak	Y.mahalle	Toplam
	%	%	%	%	%	%
Bakanlık	-	-	-	-	-	-
Okul aile birliği	-	-	-	-	-	-
Okul koruma derneği	100	100	100	100	100	100

Ankara'daki tüm bölgelerde okul kütüphanesinin bütçesinin tamamı okul koruma derneği tarafından oluşturulduğu okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 79. Okul Kütüphanesi Bütçelerinin Kaynak Dağılımının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphane bütçesinin kaynağı	İlkokul	Ortaokul	Lise
	%	%	%
Bakanlık	-	-	-
Okul aile birliği	-	-	-
Okul koruma derneği	100	100	100

İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde de okul kütüphanesinin bütçesi okul koruma derneği tarafından oluşturulmaktadır.

Tablo 80 'de görüldüğü gibi örnekleme giren okulların % 81,35 inde (48) okul kütüphanesi ile ilgili bir karar verilirken yöneticiler öğretmenlerle birlikte karar almaktadır. Okulların % 18,65 inde (11) okul kütüphanesi ile ilgili bir

Tablo 80. Yöneticilerin Kütüphane ile İlgili
Karar Alma Şekillerinin
Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane ile ilgili kararları yöneticiler	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mehalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tek başına alıyor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öğretmenlerle birlikte alı.	10	83,33	10	90,90	8	66,66	10	83,33	10	83,33	48	81,35
Karardan etkile. olanlarla birlik	2	16,67	1	9,10	4	33,34	2	16,67	2	16,67	11	18,65

karar verilirken yöneticiler, karar sonucundan etkilenecek olan ilgililerle ortak karar aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 81. Yöneticilerin Kütüphane ile İlgili
Karar Alma Şekillerinin
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphane ile ilgili kararları yöneticiler	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tek başına alıyor	-	-	-	-	-	-
Öğretmenlerle birlikte alıyor	16	80	16	84,21	16	80
Karadan etkile. olanlarla birlik	4	20	3	15,79	4	20

İlkokulların % 80 inde (16), ortaokulların % 84,21 inde (16), liselerin % 80 inde (16) okul kütüphanesi ile ilgili bir karar verilirken yöneticiler, öğretmenlerle birlikte karar almaktadır.

İlkokulların % 20 inde (4), ortaokulların % 15,79 unda (3), liselerin % 20 inde (4), okul kütüphanesi ile ilgili bir karar alınırken yöneticiler, karar sonucundan etkilenecek

olan ilgililerle ortak karar almaktadırlar.

Tablo 82. Öğretmenler Kurulu Toplantılarında Kütüphane ile İlgili Problemlerin Konuşulma Durumunun Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane ile ilgili problemler	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mehalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç konuşulmuyor	3	25	-	-	-	-	2	16,66	1	8,33	6	10,16
Bazı toplantı. konuşuluyor	4	33,33	4	36,36	3	25	7	58,34	5	41,67	23	38,98
Her toplantıda konuşuluyor	5	41,67	7	63,64	9	75	3	25,00	6	50,00	30	50,84

örnekleme giren okulların %10,16'sında (6) öğretmenler kurulu toplantılarında kütüphane ile ilgili problemler hiç konuşulmamakta, % 38,98 inde (23) bazı öğretmenler kurulu toplantılarında konuşulmakta, % 50,84 ünde (30) her öğretmenler kurulu toplantılarında, kütüphane ile ilgili problemler konuşulmaktadır.

Tablo 83. Öğretmenler Kurulu Toplantılarında Kütüphane ile İlgili Problemlerin Konuşulma Durumunun Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

kütüphane ile ilgili problemler	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç konuşulmuyor	2	10	2	10,52	2	10
Bazı toplantıda konuşuluyor	2	25	8	42,10	10	50
Her toplantıda konuşuluyor	13	65	9	47,36	8	40

İlkokulların % 10 unda (2), ortaokulların % 10,52 sinde (2), liselerin % 10 unda (2) öğretmenler kurulu toplantılarında kütüphane ile ilgili problemler hiç konuşulmamaktadır.

İlkokulların % 25 inde (5), ortaokulların % 42,10 unda (8), liselerin % 50 sinde (10) bazı öğretmenler kurulu toplantılarında kütüphane ile ilgili problemler konuşulmaktadır.

İlkokulların % 65 inde (13), ortaokulların % 47,36 sında (9), liselerin % 40 ında (8) her öğretmenler kurulu toplantısında kütüphane ile ilgili problemler konuşulmaktadır.

Tablo 84. Okul Dışına Ödünç Kitap Verme Hizmeti Bölgelere Göre Dağılımı

Dışarı ödünç kitap verme hizmeti	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Gerçekleştiren okul	5	41,66	5	45,45	7	58,34	5	41,66	6	50	28	47,45
Gerçekleştirmeyen okul	7	58,34	6	54,55	5	41,66	7	58,34	6	50	31	52,55

Örnekleme giren okulların % 47,45 inde (28) kütüphanede dışarı ödünç verme hizmeti gerçekleştirilmektedir.

Altındağ bölgesindeki okulların % 41,66 sı (5), Çankaya bölgesindeki okulların % 45,45 i (5), Keçiören bölgesindeki okulların % 58,34 ü (7), Mamak bölgesindeki okulların % 41,66 sı (5), Yenimahalle bölgesindeki okulların % 50 si (6) dışarı ödünç kitap verme hizmetini gerçekleştirmektedir.

Tablo LXXXV'de görüldüğü gibi ilkokulların % 20 si (4), ortaokulların % 36,84 ü (7), liselerin % 85 inin (17) kütüphaneleri okul dışına ödünç kitap verme hizmetini gerçekleştirmektedir.

Tablo 85. Okul Dışına Ödünç Kitap Verme Hizmeti
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Dışarı ödünç kitap verme hizmeti	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Gerçekleştiren okul	4	20	7	36,84	17	85
Gerçekleştirmeyen okul	16	80	12	63,16	3	15

Tablo 86. Kütüphane Görevlilerinin Yeterli Bilgi ve Beceriye Sahip Olma Durumlarının
Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisi göreviyle ilgili	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bilgi ve beceriye sahip	5	41,66	3	27,27	5	41,66	1	8,34	2	16,68	16	27,11
Yetersiz bilgi ve bec. sahip	5	41,66	2	18,18	6	50	3	25	8	66,64	24	40,67
Bilgi ve bece. sahip değil	2	16,68	6	54,55	1	8,34	8	66,66	2	16,68	19	32,20

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre,okulların %27,11inde (16) kütüphanede görevlendirilen memur görevinin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahiptir. Okulların % 40,67 sinde (24) kütüphanede görevlendirilen memur yetersiz ve beceriye sahiptir. Okulların % 32,20 sinde (19) kütüphanede görevlendirilen memur, görevinin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip değildir.

Tablo 89 de görüldüğü gibi ilkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 31,57 sinde (6), liselerin % 45 inde (9) kütüphanede görevlendirilen memur görevinin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahiptir.

İlkokulların % 35 inde (7), ortaokulların % 43,36 sinda (9), liselerin % 40 ında (8) kütüphanede görevlendirilen

Tablo 87. Kütüphane Görevlilerinin Yeterli Bilgi ve Beceriye Sahip Olma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisi göreviyle ilgili	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bilgi ve beceriye sahip	1	5	6	31,57	9	45
Yetersiz bilgi ve bec. sahip	7	35	9	47,36	8	40
Bilgi ve bec. sahip değil	12	60	4	21,05	3	15

memur, yetersiz bilgi ve beceriye sahiptir.

İlkokulların % 60 ında (12) ortaokulların % 21,05 inde, liselerin% 15 inde kütüphanede görevlendirilen memur,görevinin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip değildir.

Tablo 88. Kütüphane Görevlilerinin Göreviyle İlgili Yetkilerinin Olup Olmadığının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tam yetkili	10	83,34	10	90,90	8	66,66	8	66,66	9	75,00	45	76,27
Sınırlı yetkili	1	8,33	1	9,10	4	33,34	4	33,34	2	16,67	12	20,33
Yetkisiz	1	8,33	-	-	-	-	-	-	1	8,33	2	3,38

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okulların %76,27sinde (45) kütüphane görevlilerine göreviyle ilgili tam yetki verilmiştir. Okulların % 20,33 ünde (12) kütüphane görevlilerine sınırlı yetki verilmiştir. Okulların % 3,38 inde (2) kütüphane görevli-

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okulların %84,74'ünde (50), kütüphane görevlisine yetkisi oranında sorumluluk verilmiştir. Okulların % 15,26'sında (9) kütüphane görevlilerine sınırlı sorumluluk verilmiştir.

Tablo 91. Sorumluluk Verilen Kütüphane Görevlilerinin Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphane görevlisine yetkisi oranında	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sorumluluk verilmiştir	17	85	17	89,47	16	80
Sınırlı sorumluluk verilmiştir	3	15	2	10,53	4	20
Sorumluluk verilmemiştir	-	-	-	-	-	-

İlkokulların % 85'inde (17), ortaokulların % 89,47'sinde (17), liselerin % 80'inde (16) kütüphanede görevlendirilen kütüphane görevlisine yetkisi oranında sorumluluk verilmiştir.

İlkokulların % 15'inde (3), ortaokulların % 10,53'ünde (2), liselerin % 20'sinde (4) kütüphanede görevlendirilen, kütüphane görevlisine sınırlı sorumluluk verilmiştir.

Tablo 92. Okuyucu ile İlgili İstatistiklerin Tutulma Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Okuyucu ile ilgili	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İstatistik tutuluyor	10	83,34	10	90,90	9	75,00	8	66,66	9	75,00	46	77,96
Bazı istatistikler tutuluyor	1	8,33	-	-	3	25,00	2	16,86	2	16,86	8	13,35
Bütün istatistikler tutuluyor	1	8,33	1	9,10	-	-	2	16,86	1	8,34	5	8,47

Okulların % 77,96 sinin (46) kütüphanesinde okuyucu ile ilgili hiçbir istatistik tutulmamaktadır. % 13,55 inde (8) bazı istatistikler tutulmaktadır. Okulların % 8,47 sinin (5) kütüphanesinde okuyucu ile ilgili hertürlü istatistik tutulmaktadır.

Tablo 93. Okuyucu ile İlgili İstatistiklerin Tutulma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okuyucu ile ilgili	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İstatistik tutulmuyor	18	90	16	84,21	12	60
Bazı istatistikler tutuluyor	-	-	2	10,52	6	30
Bütün istatistikler tutuluyor	2	10	1	5,26	2	10

İlkokulların % 90 ında (18), ortaokulların % 84,21 inde (16), liselerin % 60 ında (12) okul kütüphanelerinde okuyucu ile ilgili hiçbir istatistik tutulmamaktadır.

Ortaokulların % 10,52 sinde (2), liselerin % 30 unda (6) okul kütüphanelerinde okuyucu ile ilgili bazı istatistikler tutulmaktadır.

İlkokulların % 10 unda (2), ortaokulların % 5,26 sinda (1), liselerin % 10 unda (2) okul kütüphanelerinde okuyucu ile ilgili bütün istatistikler tutulmaktadır.

Tablo 94. Yıllık Kütüphane Planı Yapan Okulların Bölgelere Göre Dağılımı

Yıllık kütüphane planı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapılmıyor	4	33,33	2	18,18	1	8,33	6	50	5	41,66	18	30,50
Yetersiz yapılıyor	3	25,00	4	36,37	2	16,67	4	33,33	3	25,00	16	27,11
Yapılıyor	2	16,67	5	45,45	9	75	2	16,67	4	33,34	25	42,37

Örnekleme giren okulların % 30,50'sinde (18) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yapılmadığı, okulların % 27,11 inde (16) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yetersiz yapıldığı okulların %42,37 sinde (25) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yapıldığı okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 95. Yıllık Kütüphane Planı Yapan Okulların, Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Yıllık kütüphane planı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapılmıyor	9	45	5	26,31	4	20
Yetersiz yapılıyor	8	40	6	31,57	2	10
Yapılıyor	3	15	8	42,10	14	70

İlkokulların % 45 inde (9), ortaokulların % 26,31 inde(5), liselerin % 40 ında (4) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yapılmamaktadır.

İlkokulların % 40 ında (8), ortaokulların % 31,57 sinde (6) liselerin % 10 un da (2) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yetersiz yapılmaktadır.

İlkokulların % 15 inde (3), ortaokulların % 42,10 un da (8), liselerin % 70 inde (14) öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı yapılmaktadır.

Tablo 96. Okul Kütüphanelerinin Denetlenme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphane denetimi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Senede bir defa	7	58,33	7	63,63	1	8,33	8	66,66	5	41,66	28	47,49
Arasıra	3	25,00	1	9,10	7	58,33	3	25,00	4	33,34	18	30,50
Sık sık	2	16,67	3	27,27	4	33,34	1	8,34	3	25,00	13	22,05

Örnekleme giren okulların % 47,45 inde (28) okul kütüphanesinin denetlenmesi senede bir defa, % 30,50 sinde (18) okul kütüphanesinin denetlenmesi arasına, % 22,05 inde (13) okul kütüphanesinin denetlenmesi sık sık yapılmaktadır.

Tablo 97. Okul Kütüphanelerinin Denetlenme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphanenin denetimini	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Senede bir defa	12	60	10	52,64	6	30
Ara sıra	7	35	4	21,05	7	35
Sık sık	1	5	5	26,31	7	35

İlkokulların % 60 ında (12), ortaokulların % 52,64 ünde (10), liselerin % 30 unda (6) okul kütüphanesinin denetlenmesi senede bir defa yapılmaktadır.

İlkokulların % 35 inde (7), ortaokulların % 21,05 inde (4), liselerin % 35 inde (7) okul kütüphanesinin denetlenmesi ara sıra yapılmaktadır.

İlkokulların % 5 inde (1), ortaokulların % 26,31 inde (5), liselerin % 35 inde (7) okul kütüphanesinin denetlenmesi sık sık yapılmaktadır.

Okul Kütüphanelerinin Kullanılmalarında Karşılaşılan

Güçlükler : Bu alt bölümde okul kütüphanelerin kullanılmalarını engelleyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede kütüphanelerdeki kitapların açık raf sistemiyle sergilenip sergilenmediği, kütüphanedeki kitapların kataloglanıp kataloglanmadığı, kütüphanelerde katalog dolabının bulunup bulunmadığı, içerik bakımından eskimiş olan kitapların ayıklanıp ayıklanmadığı

ğı, kitapların düzenlenmesinin yapıp yapılmadığı, kütüphanelerin öğrenci ve öğretmen isteklerini karşılayıp karşılamadığı, kütüphanelerden öğrencilerin cumartesi ve pazar günleri, sömestr ve yaz tatillerinde faydalanma imkanının olup olmadığı okul kütüphanelerinden çevre okul öğrencilerinin ve çevre halkının faydalanma imkanının olup olmadığı diğer okul kütüphaneleriyle işbirliği yapıp yapmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tespit edilebilen yukarıdaki noktaların bölgelere göre ve okul düzeylerine göre dağılımı tablolastırılmıştır.

Tablo 98. Açık Raf Sistemiyle Sergilenen Kitapların Bölgelere Göre Dağılımı

Açık raf sistemiyle	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tamamı sergileniyor	8	66,66	6	54,55	8	66,66	6	50,00	3	25,00	31	52,54
Bir kısmı sergileniyor	3	25,00	2	18,18	-	-	3	25,00	2	16,67	10	16,94
Hiçbiri sergilenmiyor	1	8,34	3	27,27	4	33,34	3	25,00	7	58,33	18	30,50

Örnekleme giren okulların % 52,54 ünün (31) kütüphanesindeki kitapların tamamı açık raf sistemiyle sergilenmekte, % 16,94 ünün (10) kütüphanesindeki kitapların bir kısmı açık raf sistemiyle sergilenmekte, % 30,50 inin (18) kütüphanedeki kitaplar açık raf sistemiyle sergilenmemekte, kitaplar kapalı dolaplarda bulunmaktadır.

Tablo 99. Açık Raf Sistemiyle Sergilenen Kitapların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Açık raf sistemiyle	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tamamı sergileniyor	7	35	10	52,63	14	70
Bir kısmı sergileniyor	4	20	4	21,05	2	10
Hiçbiri sergilenmiyor	9	45	5	26,31	4	20

İlkokulların % 35 inde (7) ortaokulların % 52,63 ünde (10) Liselerin % 70 inde (14) kitapların tamamı açık raf sistemiyle sergilenmektedir.

İlkokulların% 20 sinde (4) ortaokulların % 21,05 inde (4) Liselerin% 10 unda (2) kitapların bir kısmı açık raf sistemiyle sergilenmektedir.

İlkokulların % 45 inde (9) ortaokulların % 26,31 inde (5),Liselerin % 20 sinde (4) kitaplar açık raf sistemiyle sergilenmemektedir.

Tablo 100.Kitapların Katologlanma Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Katologlama	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Manek		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç yapılmamış	6	50,00	5	45,45	8	66,66	8	66,66	6	50,00	33	55,93
Bir kısmı yapılmış	2	16,67	-	-	3	25,00	2	16,67	2	16,67	9	15,25
Tamamı yapılmış	4	33,33	6	54,55	1	8,34	2	16,67	4	33,33	17	28,81

Örnekleme giren okulların % 55,93 ünde (33) kütüphanelerindeki kitapların katologlanması hiç yapılmamıştır. % 15,25 inde (9) kitapların bir kısmının katologlanması yapılmıştır. % 28,81 inde (17) kütüphanedeki bütün kitapların katologlanması yapılmıştır.

Tablo 101.Kitapların Katologlanma Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Katologlama	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç yapılmamış	15	75	11	57,89	7	35
Bir kısmı yapılmış	3	15	3	15,78	3	15
Tamamı yapılmış	2	10	5	26,31	10	50

Örnekleme giren ilkokulların %75 inde (15), ortaokulların % 57,89 unda (11), liselerin % 35 inde (7) kütüphanedeki kitapların kataloglanması hiç yapılmamıştır.

İlkokulların % 15 inde (3), ortaokulların % 15,78 inde (3) liselerin % 15 inde (3) kütüphanedeki kitapların bir kısmı kataloglanmıştır.

İlkokulların %10 un da (2) ortaokulların % 26,31 inde (5), liselerin % 50 sinde (10) kütüphanedeki kitapların tamamı kataloglanmıştır.

Tablo 102. Katolog Dolaplarının Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Katolog dolabı	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Var	6	50,00	4	36,37	2	16,67	2	16,67	4	33,33	18	30,50
Yetersiz	-	-	2	18,18	1	8,33	3	25,00	-	-	6	10,16
Yok	6	50,00	5	45,45	9	75,00	7	58,33	8	66,67	35	59,32

Örnekleme giren okulların % 30,50 sinde (18) kitap kataloglarının konulduğu katolog dolabı var.% 10,16 sinda (6) katolog dolabı var fakat yetersiz. Okulların % 59,32 sinde (35) kitap kataloglarının konulduğu katolog dolabı hiç yoktur.

Tablo 103 'de görüldüğü gibi, ilkokulların % 20 sinde (4), ortaokulların % 26,31 inde(5), liselerin % 45 inde (9) kitap kataloglarının konulduğu katolog dolabı vardır.

Ortaokulların % 10,52 sinde (2),liselerin % 20 sinde (4) kitap kataloglarının konulduğu katolog dolabı var fakat yetersizdir.

**Tablo 103. Katalog Dolaplarının Durumlarının
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

Katalog dolabı	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Var	4	20	5	26,31	9	45
Yetersiz	-	-	2	10,52	4	20
Yok	16	80	12	63,15	7	35

İlkokulların % 80 inde (16), ortaokulların % 63,15 inde (12), liselerin % 35 inde (7) kitap kataloglarının konulduğu katalog dolabı yoktur.

**Tablo 104.İçerik Bakımından Eskimiş Olan
Kitapların Ayıklanma Durumlarının
Bölgelere Göre Dağılımı**

İçerik bakımından eskimiş kitaplar	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Düzenli bir şekilde ayıklanır	6	50,00	6	54,55	4	33,33	7	58,33	4	33,33	27	45,76
Ara sıra ayıklanıyor	5	41,66	3	27,27	5	41,66	3	25,00	7	58,33	23	38,98
Hiç ayıklanmıyor	1	8,33	2	18,18	3	25,00	2	16,67	1	8,33	9	15,25

Örnekleme giren okulların % 45,76 sında (27) kütüphanedeki kitaplardan içerik bakımından eskimiş olanlar düzenli bir şekilde ayıklanmakta, % 38,98 inde (23) ara sıra ayıklanmakta, % 15-25 inde (9) ise kütüphanedeki kitaplardan içerik bakımından eskimiş olanlar hiç ayıklanmamakta olduğu kütüphane görevlileri tarafından belirtilmiştir.

**Tablo 105.İçerik Bakımından Eskimiş Olan
Kitapların Ayıklanma Durumlarının
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı**

İçerik bakımın- dan eskimiş kitaplar	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Düzenli bir şek. ayıklanıyor	6	30	12	67,15	9	45
Ara sıra ayıklanıyor	10	50	5	26,31	8	40
Hiç ayıklanmıyor	4	20	2	10,52	3	15

İlkokullardaki okul kütüphanelerinde içerik bakımın-
dan eskimiş olan kitapları ayıklayan okullar % 30 (6), ortaokul-
larda % 65,15 (12), liselerde % 45 (9) dur.

İlkokullardaki okulların % 50 si (10), ortaokullar-
daki okulların % 26,31 i (5), liselerdeki okulların % 40 ı (8)
kütüphanedeki içerik bakımından eskimiş olan kitapları ara
sıra ayıklamaktadır.

Kütüphanedeki kitaplardan içerik bakımından eskimiş
olanları hiç ayıklamayanlar ise şöyledir; ilkokullarda % 20
(4), ortaokullarda % 10,52 (2), liselerde % 15 (3) tür.

**Tablo 106. Kitapların Düzenlenme Durumlarının
Bölgelere Göre Dağılımı**

Kitapların düzenlenmesi	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Daima yapılıyor	6	50,00	5	45,45	3	25,00	6	50,00	6	50,00	26	44,06
Ara sıra yapılıyor	5	41,66	4	36,37	7	58,33	4	33,33	4	33,33	24	40,67
Hiç yapılmıyor	1	8,33	2	18,18	2	16,67	2	16,67	2	16,67	9	15,25

Örnekleme giren okulların % 44,06 sında (26) kütüphanelerindeki kitapların düzenlenmesi daima yapılmaktadır. % 40,67 sinde (24) kitapların düzenlenmesi ara sıra yapılmakta, % 15,25 inde (9) kitapların düzenlenmesi hiç yapılmamaktadır.

Tablo 107. Kitapların Düzenlenme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kitapların düzenlenmesi	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Daima yapılıyor	4	20	11	57,89	11	55
Arasıra yapılıyor	8	40	8	42,10	8	40
Hiç yapılmıyor	8	40	-	-	1	5

İlkokulların % 20 sinde (4), ortaokulların % 57,89 unda (11), liselerin % 55 inde (11) okul kütüphanesindeki kitapların düzenlenmesi daima yapılmaktadır.

İlkokulların % 40 ında (8), ortaokulların % 42,10 unda (8), liselerin % 40 ında (8) kitapların düzenlenmesi arasıra yapılmaktadır.

İlkokulların % 40 ında (8), liselerin % 5 inde (1) okul kütüphanesindeki kitapların düzenlenmesi hiç yapılmamaktadır.

Tablo 108. Kütüphanelerin Öğrenci İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenci isteklerini	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılayamıyor	6	50	4	36,37	2	16,67	4	33,33	4	33,33	20	33,89
Bazılarını karşılıyor	2	16,67	5	45,45	8	66,66	4	33,33	6	50	25	42,37
Tamamen karşılıyor	4	33,33	2	18,18	2	16,67	4	33,33	2	16,67	14	23,72

Örnekleme giren okulların % 33,89'unun (20) okul kütüphanesi öğrenci isteklerini karşılamadığı, okulların % 42,37'si (25) öğrenci isteklerinin bazılarını, % 23,72'sinin okul kütüphanesi öğrenci isteklerinin tamamını karşıladığı kütüphane görevlileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 109. Kütüphanelerin Öğrenci İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğrenci isteklerini	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılamıyor	10	50	6	31,57	4	20
Bazılarına karşılıyor	8	40	8	42,10	9	45
Tamamen karşılıyor	2	10	5	26,31	7	35

İlkokulların % 50'sinde (10), ortaokulların % 31,57'sinde (6), liselerin % 20'sinde (4) okul kütüphaneleri öğrenci isteklerini karşılayamamaktadır.

İlkokulların % 40'ında (8), ortaokulların % 42,10'unda (8), liselerin % 45'inde (19) okul kütüphaneleri öğrenci isteklerinin bazılarını karşılamaktadır.

İlkokulların % 10'unda (2) ortaokulların % 26,31'inde (5), liselerin % 35'inde (7) okul kütüphaneleri öğrenci isteklerinin tamamını karşılamaktadır.

Tablo 110. Kütüphanelerin Öğretmen İsteklerini Karşılatabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Öğrenci isteklerini	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılamıyor	5	41,66	8	72,72	6	50,00	5	41,66	6	50,00	30	50,84
Bazılarını karşılıyor	5	41,66	2	18,18	5	41,66	6	50,00	5	41,66	23	38,98
Tamamen karşılıyor	2	16,67	1	9,00	1	8,33	1	8,33	1	8,33	6	10,16

Okulların % 50,84 ünün (30) okul kütüphanesi öğretmen isteklerini karşılayamadığı, % 38,98 inin (23) okul kütüphanesi öğretmen isteklerinin bazılarını karşılayabildiği, okulların % 10,16 sinin (6) okul kütüphanesi öğretmen isteklerinin tamamını karşılayabildiği kütüphane görevlileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 111. Kütüphanelerin Öğretmen İsteklerini Karşılayabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğretmen isteklerini	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karşılayamıyor	15	75	10	52,63	5	25
Bazılarını karşılıyor	4	20	7	36,84	12	60
Tamamen karşılıyor	1	5	2	10,52	3	15

İlkokulların % 75 inin (15), ortaokulların % 52,63 ünün (10), liselerin % 25 ini (5) okul kütüphanesi öğretmen isteklerini karşılayamamaktadır.

İlkokulların % 20 sinin (4), ortaokulların % 36,84 ünün (7), liselerin % 60 ının (12) okul kütüphanesi öğretmen isteklerinin bazılarını karşılayabilmektedir.

İlkokulların % 5 inin (1), ortaokulların % 10,52 sinin (2), liselerin % 15 inin (3) okul kütüphanesi öğretmen isteklerinin tamamını karşılamaktadır.

Tablo 112'de görüldüğü gibi okulların % 3,38 inin (2) kütüphanesinin çalışma düzeni, öğrencilere kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri faydalanabilme imkanı sağladığı,

Tablo 112. Kütüphanelerden Cumartesi ve Pazar Günleri
Faydalanabilme Durumlarının
Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphaneden Cumartesi ve Pa- zar günleri	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanabilme imkanı var	-	-	1	9,09	-	-	-	-	1	8,33	2	3,38
Sağlanan imkan yetersiz	-	-	2	18,18	-	-	-	-	2	16,67	4	6,77
Faydalanabilme imkanı yok	12	100	8	72,73	12	100	12	100	9	75	53	89,83

Okulların % 6,77 sinin (4) kütüphanesinin çalışma düzeni, öğrencilere kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri faydalanabilmek için sağlanan imkan yetersiz olduğu okulların % 89,83 ünün (53) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere cumartesi ve pazar günleri kütüphaneden faydalanabilme imkanı sağlamadığı okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 113. Kütüphanelerden Cumartesi ve Pazar Günleri
Faydalanabilme Durumlarının
Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphaneden Cumartesi ve Pa- zar günleri	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanabilme imkanı var	-	-	-	-	2	10
Sağlanan imkan yetersiz	2	10	1	5,26	1	5
Faydalanabilme imkanı yok	18	90	18	94,74	17	85

Liselerin % 10 unun (2) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri faydalanabilme imkanı sağlamakta, ilkokul ve ortaokullarda bu imkan yoktur.

İlkokulların % 10 unun(2), ortaokulların % 5,26 sinin, (13), liselerin % 5 inin (1) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri faydalanabilmesi için sağlanan imkan yetersizdir.

İlkokulların % 90 ının (18), ortaokulların % 94,74 ünün (18), liselerin % 85 inin (17) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden cumartesi ve pazar günleri faydalanabilme imkanı sağlamamaktadır.

Tablo 114. Kütüphanelerden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydalanabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Kütüphanelerden Sömestr ve yaz tatillerinde	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanabilme imkanı var	4	33,34	3	27,27	5	41,66	3	25,00	2	16,68	17	28,81
Sağlanan imkan yetersiz	1	8,33	-	-	2	16,68	3	25,00	2	16,68	8	13,55
Faydalanabilme imkanı yok	7	58,33	8	72,73	5	41,66	6	50,00	8	66,64	34	57,62

Okulların % 28,81 inin (17) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde faydalanabilme imkanı sağladığı, okulların % 13,55 inin (8) kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde faydalanabilmesi için sağlanan imkan yetersiz olduğu, okulların % 57,62 sinin (34) çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde faydalanabilme imkanı sağlamadığı, okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir.

Tablo 115'de görüldüğü gibi ilkokulların % 15 inin (3), ortaokulların % 21,05 inin (4), liselerin % 50 inin (10) okul kütüphanesinin çalışma düzeni, öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde faydalanabilme imkanı sağlıyor.

İlkokulların % 10 unun (2), ortaokulların % 5,26

Tablo 115. Kütüphanelerden Sömestr ve Yaz Tatillerinde Faydalanabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Kütüphanelerden sömestr ve yaz tatillerinde	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalanabilme imkanı var	3	15	4	21,05	10	50
Sağlanan imkan yetersiz	2	10	1	5,26	5	25
Faydalanabilme imkanı yok	15	75	14	73,68	5	25

sının (1), liselerin % 25'inin (5) okul kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde yetersiz düzeyde faydalanabilme imkanı sağlıyor.

İlkokulların % 75'inin (15), ortaokulların % 73,68'inin (14), liselerin % 25'inin (5) okul kütüphanesinin çalışma düzeni öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde faydalanabilme imkanı sağlanıyor.

Tablo 116. Kütüphanelerden Çevre Halkının Faydalanabilme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Okul kütüph. çevre halkının faydalanabilme	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İmkânı var	3	25	6	54,54	7	58,33	4	33,33	3	25,00	23	38,98
İmkânı yetersiz	-	-	-	-	3	25,00	4	33,33	2	16,67	9	15,25
İmkânı yok	9	75	5	45,46	2	16,67	4	33,33	7	58,33	27	45,76

Okulların % 38,98'inin (23) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı vardır. Okulların % 15,25'inin

(9) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı yetersizdir. Okulların % 45,76 sinin (27) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı yoktur.

Tablo 117. Kütüphanelerden Çevre Halkının Faydalanabilme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Okul kütüph. çevre halkının faydalanabilme	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İmkani var	5	25	10	52,63	8	40
İmkani yetersiz	3	15	2	10,52	4	20
İmkani yok	12	60	7	36,84	8	40

İlkokulların % 25 inin (5), ortaokulların % 52,63 ünün (10), liselerin % 40 ının (8) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı vardır.

İlkokulların % 15 inin (3), ortaokulların % 10,52 sinin (2), liselerin % 20 sinin (4) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı yetersizdir.

İlkokulların % 60 ının (12), ortaokulların % 36,84 ünün (7), liselerin % 40 ının (8) kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme imkanı yoktur.

Tablo 118. Kütüphanelerin, Çevre Okul Kütüphaneleriyle İşbirliğini Gerçekleştirme Durumlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Çevre okul kütüphaneleriyle işbirliğini	Altındağ		Çankaya		Keçiören		Mamak		Y.mahalle		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tam olarak sağlıyor	1	8,33	1	9,09	-	-	1	8,33	-	-	3	5,08
Hiç sağlamıyor	7	58,33	8	72,72	8	66,66	7	58,33	9	75	39	66,10
Yeteri kadar sağlamıyor	4	33,34	2	18,18	4	33,34	4	33,34	3	25	17	28,81

Okulların % 5,08'inin (3) kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini tam olarak sağlamaktadır. Okulların % 66,10'unun (39) kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini hiç sağlamamaktadır. Okulların % 28,81'inin (17) kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini yeteri kadar sağlayamamaktadır.

Tablo 119. Kütüphanelerin, Çevre Okul Kütüphaneleriyle İşbirliğini Gerçekleştirme Durumlarının Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Çevre okul kütüphaneleriyle işbirliğini	İlkokul		Ortaokul		Lise	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tam olarak sağlıyor	-	-	-	-	3	15
Hiç sağlamıyor	15	75	12	63,15	12	60
Yeteri kadar sağlamıyor	5	25	7	36,85	5	25

Liselerin % 15'inin (3) kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini tam olarak sağlamaktadır.

İlkokulların % 75'inin (15), ortaokulların % 63,15'inin (12), liselerin % 60'ının (12) kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini hiç sağlamamaktadır.

İlkokulların % 25'inin (5), ortaokulların % 36,85'inin (7), liselerin % 25'inin (5) okul kütüphanesi, diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini yeteri kadar sağlamamaktadır.

Okul Kütüphanelerinin Bölge ve Okul Düzeylerine

Dağılımları ve Aralarındaki Farklar

Bu başlık altında okul kütüphanelerinin yıllık okuyucu sayılarının, kütüphane bütçelerinin, kütüphanelerine bütçe ayıran okulların, öğrenci başına düşen ortalama kitap sayılarının, okul kütüphanelerinin oturma kapasitelerinin, okul kütüphanelerinin alanlarının ve okul kütüphanelerinde görev yapan memurların bölge ve okul düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar incelenmiştir.

Okul Kütüphanelerinin Yıllık Okuyucu Sayılarının Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar:

Okul kütüphanelerinin yıllık okuyucu sayılarının, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle bölgelerine ve ilkökul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

**Tablo 120 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre
Okul Kütüphanelerinin Yıllık (1989-1990) Okuyucu
Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu**

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	11691108,64	2	5845554,32	0,27 *
Bölgeler	B	167241542,27	4	41810385,56	1,98 *
Ortak etki	AB	252806304,53	8	31600788,06	1,49 *
Hata	W	948056806,75	45	21067929,03	
Toplam		1379795762,19	59		

* P. < .05

Tablo 120 den anlaşılabacağı üzere okul kütüphanelerinin yıllık (1989-1990) okuyucu sayıları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde (F_{05} , 2.45=3.24) anlamlı bir fark olmadığı, okul kütüphanelerinin yıllık (1989-1990) okuyucu sayıları arasında Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde (F_{05} , 4.45=2.58) anlamlı bir fark olmadığı ve dolayısıyla, okul kütüphanelerinin yıllık (1989-1990) okuyucu sayıları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) $\alpha .05$ düzeyinde de (F_{05} , 8.45=2.16) anlamlı bir fark olmadığı göze çarpmaktadır.

Okul Kütüphane Bütçelerinin Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar : Okul kütüphane bütçelerinin Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 121 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphane Bütçelerine İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	2,32	2	1,16	1,39 *
Bölgeler	B	0.20	4	0.05	0.06 *
Ortak etki	AB	2.35	8	0.29	0.34 *
Hata	W	37,67	45	0.83	
Toplam		42,54	59		

* P. < .05

Tablo 121 den anlaşılabacağı üzere, okul kütüphaneleri bütçeleri arasında, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05}, 2.45=3.21$) anlamlı bir fark olmadığı, okul kütüphaneleri bütçeleri arasında, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05}, 4.45=2.58$) anlamlı bir fark olmadığı ve dolayısıyla, okul kütüphaneleri bütçeleri arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) $\alpha .05$ düzeyinde de ($F_{05}, 8.45=2.16$) anlamlı bir fark olmadığı göze çarpmaktadır.

Kütüphanelerine Bütçe Ayıran Okulların Bölge ve

Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar : Kütüphanelerine bütçe ayıran okulların, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 122 Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Kütüphanelerine Bütçe Ayıran Okullara İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	1,04	2	0,52	2,08 *
Bölgeler	B	1,23	4	0,30	1,20 *
Ortak etki	AB	0,97	8	0,12	0,48 *
Hata	W	11,50	45	0,25	
Toplam		14,74	59		

* P. < .05

1- Tablo 122 den anlaşılabacağı üzere kütüphanelerine bütçe ayıran okullar arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05}, 2.45=3.21$) anlamlı bir fark olmadığı,

2- kütüphanelerine bütçe ayıran okullar arasında, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05}, 4.45-2.58$) anlamlı bir fark olmadığı ve dolayısıyla,

3- Kütüphanelerine bütçe ayıran okullar arasında, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05}, 8.45-2.16$) anlamlı bir fark olmadığı göze çarpmaktadır.

Öğrenci Başına Düşen Ortalama Kitap Sayılarının Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar:

Öğrenci başına düşen ortalama kitap sayılarının, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 123 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Öğrenci Başına Düşen Ortalama Kitap Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	3,11	2	1,55	2,5 *
Bölgeler	B	34,05	4	8,51	13,72 *
Ortak etki	AB	20,84	8	2,61	4,20 *
Hata	W	28,31	45	0,68	
Toplam		86,36	59		

* $P. < .05$

1- Tablo 123 den anlaşılabacağı üzere öğrenci başına düşen ortalama kitap sayıları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde (F_{05} , 2.45-3.21) anlamlı bir fark olmadığı,

2- Öğrenci başına düşen ortalama kitap sayıları arasında Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde (F_{05} , 4.45 = 2.58) anlamlı bir fark olduğu,

3- Öğrenci başına düşen ortalama kitap sayıları arasında, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) $\alpha .05$ düzeyinde (F_{05} , 8.45=2.16) anlamlı bir fark olduğu göze çarpmaktadır.

Okul Kütüphaneleri Oturma Kapasitelerinin Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar: Okul kütüphaneleri oturma kapasitelerinin Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 124 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphaneleri Oturma Kapasitelerine İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	1202,44	2	601,22	6,17 *
Bölgeler	B	189,06	4	47,26	0,48 *
Ortak etki	AB	869,74	8	108,71	1,11 *
Hata	W	4383,75	45	97,41	
Toplam		6644,99	59		

* $P. < .05$

1- Tablo 124 den anlaşılabacağı üzere okul kütüphanelerinin oturma kapasiteleri arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 2.45}=3.21$) anlamlı bir fark olduğı,

2- Okul kütüphanelerinin oturma kapasiteleri arasında Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak, bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 4.45}=2.58$) anlamlı bir fark olmadığı,

3- Okul kütüphanelerinin oturma kapasiteleri arasında, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) anlamlı bir fark olmadığı göze çarpmaktadır.

Okul Kütüphaneleri Alanlarının Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı ve Aralarındaki Farklar: Okul kütüphaneleri alanlarının Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 125 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Okul Kütüphaneleri Alanlarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	4645,30	2	2322,65	12,02 *
Bölgeler	B	1226,42	4	306,60	1,58 *
Ortak etki	AB	359,38	8	44,92	0,23 *
Hata	W	8693,75	45	193,19	
Toplam		14924,85	59		

* $P. < .05$

1- Tablo 125 den anlaşılabacağı üzere okul kütüphanelerinin alanları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 2.45}=3.21$) anlamlı bir fark olduğu,

2- Okul kütüphanelerinin alanları arasında Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 4.45}=2.58$) anlamlı bir fark olmadığı,

3- Okul kütüphanelerinin alanları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmektedir.

Okul Kütüphanelerinde Görev Yapan Memurların Bölge ve Okul Düzeylerine Göre Dağılımı : Okul kütüphanelerinde görev yapan memurların, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine ve ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine göre dağılımı ve aralarındaki farklar, faktörlü seçkisiz grup deseni yöntemiyle varyans analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 126 Bölgelere ve Okul Düzeylerine Göre Kütüphanede Görev Yapan Memur Sayılarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.

Değişmenin Kaynağı		KT	Sd	Ok	F
Okullar	A	5,64	2	2,82	17,62 *
Bölgeler	B	0,57	4	0,14	0,87 *
Ortak etki	AB	1,03	8	0,12	0,75 *
Hata	W	7,50	45	0,16	
Toplam		14,74	59		

* $P. < .05$

Tablo 126 dan anlaşılabacağı üzere okul kütüphanelerinde görev yapan memur sayıları arasında ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerine bağılı olarak okul düzeyleri arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 2.45}=3.21$) anlamlı bir fark olduğu,

2- Okul kütüphanelerinde görev yapan memur sayıları arasında, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak bölgeler arasında $\alpha .05$ düzeyinde ($F_{05, 4.45}=2.58$) anlamlı bir fark olmadığı,

3- Okul kütüphanelerinde görev yapan memur sayıları arasında, ilkokul, ortaokul, lise düzeylerine ve Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgelerine bağılı olarak (Bölge ve okul düzeylerinin ortak etkisi) anlamlı bir fark olmadığı göze çarpmaktadır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayanarak önemli görülen bölümler kısaca özetlendikten sonra araştırmanın bulgularına dayanılarak probleme yönelik bazı öneriler getirimeye çalışılmıştır.

1-,Ankara ili dahilindeki ilçeleri 60 okula uygulanması planlanan ankete, 59 okula uygulanmıştır. Bu okulların dağılımı şöyledir. Altındağ, Keçiören, Mamak, Yenimahalle bölgesinden onikişer okul, Çankaya bölgesinden işe onbir okuldur. Okul düzeylerine göre ise, 20 ilkokula, 19 ortaokula ve 20 liseye anket uygulanmıştır (tablo 1).

2- Anket uygulanan okullarda bir öğretmene düşen ortalama öğrenci sayısı 23,68 dir. Bir öğretmene, Altındağ bölgesinde 24,75, Çankaya bölgesinde 16,88, Keçiören bölgesinde 25,41, Mamak bölgesinde 29,57, Yenimahalle bölgesinde 25,10 öğrenci düşmektedir (Tablo 2).

3-Örnekleme giren okulların yöneticilerinin % 52,54 ü 4 yıllık ve daha yüksek okul mezunu, % 42,37 si ise iki yıllık yüksek okul mezunudur (Tablo 4). Okul yöneticilerinin % 79,66 sı dokuz yıl ve daha yukarı öğretmenlik mesleğinde bulunmuşlardır (Tablo 7). Okul yöneticilerinin % 49,15 i dokuz yıldan fazla okul yöneticiliğinde, % 8,47 si ise 0-3 yıl arası okul yöneticiliğinde bulunmuşlardır (Tablo 8 '). Okul yöneticilerinin % 23,72 si halen çalıştıkları okulda 0-3 yıl arası yöneticilik yapmakta, % 8,47 si ise halen çalıştıkları okulda dokuz yıl ve daha fazladan beri yöneticilik yapmaktadırlar (Tablo 9). Okul Yöneticilerinin % 13,55 i daha önce kütüphanecilikle ilgili bir görevde bulunmuşlardır (Tablo 10).

4-Örnekleme giren okulların % 55,94 ünde kütüphane memuru bulunmamakta, kütüphane memurunun görevlerini öğretmen-

ler yapmaktadır. Okulların % 44,06 sında ise kütüphane memuru vardır (Tablo 12). Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin % 6,06 sı 0-3 yıldan beri, % 63,63 ü dokuz yıl ve fazlasından beri öğretmenlik yapmaktadırlar (Tablo 15). Kütüphanede görevlendirilen öğretmenlerin tamamı 0-3 yıldan beri kütüphanede görevlendirilmektedirler (Tablo 17) ve bu öğretmenlerin hiçbirisi kütüphanecilikle ilgili bir hizmet içi eğitimde geçmiştir (Tablo 19). İlkokul mezunu kütüphane memuru örneklemede hiç yoktur. Ortaokul mezunu kütüphane memurlarının oranı % 38,46 dır. Yüksek okul mezunu kütüphane memurlarının oranı ise % 3,84 tür (Tablo 21). Kütüphane memurlarının % 7,69 u 3-6 yıldan beri memuriyet yapmakta, % 53,84 ü ise 9 ve daha fazla yıldan beri memuriyet yapmaktadır (Tablo 23). Kütüphane memurlarının % 23,07 si 0-3 yıldan beri, % 11,53 ü 9 ve daha yukarı yıldan beri kütüphane memurluğu yapmaktadır (Tablo 25). Kütüphane memurlarının % 65,38 i kütüphanecilikle ilgili bir hizmetiçi eğitimden geçmiştir (Tablo 27). Hizmetiçi eğitimden geçen kütüphane memurlarının % 94,11 i, bir ydefa hizmetiğin eğitimden geçmiştir (Tablo 29). Dört hafta süreyle hizmetiçi eğitimden geçen kütüphane memurlarının oranı % 29,41 dir (Tablo 31).

5- Örnekleme giren toplam 59 okulda kütüphaneye ayrılan alan 1637 m^2 dir ve bu kütüphanelerin oturma kapasitesi 1257 sandalyedir (Tablo 35). Tablo 31 de görüldüğü gibi ilkokuldan liseye doğru okul düzeyi yükseldikçe kütüphanelerin alanı ve oturma kapasiteleri artmaktadır. Örnekleme giren okul kütüphanelerinde toplam 135.920 kitap mevcuttur. Bu kitapların aylık ortalama okuyucu sayısı 27.509 dur. 1989-1990 öğretim yılında toplam okuyucu sayısı 267.053 tür ve ençok okuyucusu olan bölge Altındağ'dır ve toplam okuyucuların % 36,50 sini oluşturmaktadır. En az okuyucusu olan bölge ise Yenimahalle bölgesidir ve toplam okuyucuların % 6,32 sini oluşturmaktadır (Tablo 39). 1989-1990 öğretim yılında örnekleme giren okulların % 57,62 si kütüphanelerine yeni kitap almışlardır.

Bu yeni alınan kitapların sayısı 3.112 dir (Tablo 41). Okulların % 40,67 sinde sınıf kitaplıkları mevcuttur. İlkokulların % 95 inde, ortaokulların % 26,31 inde sınıf kitaplıkları vardır. Liselerde ise sınıf kitaplıkları yoktur (Tablo 44). Okulların % 35,59 unda öğretmenlerin hiçbiri okul kütüphanesi ile işbirliğini gerçekleştirememektedir. Okulların % 5,08 inde ise öğretmenlerin tamamı okul kütüphanesi ile işbirliği yapmaktadır (Tablo 45). Örnekleme giren okul kütüphanelerinin % 16,94 ü okumak için elverişli değildir yani, aydınlık ve sıcak değildir. Okulların % 57,62 sinin kütüphaneleri okumaya elverişli, aydınlık ve sıcaktır (Tablo 47).

6- Örnekleme giren okulların kütüphanelerinin % 76,27 si hiçbir süreli yayını takip etmemekte, % 6,78 i ise öğrenci ve öğretmenler için gerekli görülen süreli yayınların tümünün takip etmektedir (Tablo 49). Okulların % 47,81 inde kütüphaneye yeni alınan yayınların tanıtımı yapılmamakta, % 5,08 inde ise yeni yayın tanıtımı hem öğrencilere hem öğretmenlere tanıtım yapılmaktadır (Tablo 51). Okulların % 74,57 sinde öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı yoktur, % 22,04 ünde ki öğretmen kitaplıkları ise yetersizdir (Tablo 53). Örnekleme giren okulların % 81,36 sında yardımcı ders araç gereçlerinden olan görsel-işitsel araçlar mevcut değildir. Okulların % 13,56 sında ki görsel-işitsel araçlar ise yetersizdir (Tablo 55). Okulların % 18,65 inin kütüphanesinde bulunan materyaller öğrenci ihtiyaçlarının tamamını karşılamaktadır (Tablo 57). Örnekleme giren okulların kütüphanelerinin hiçbirinde çevre okul kütüphanelerini içeren toplu katalog yoktur. Örnekleme giren okulların % 96,62 sinin kütüphanelerinden öğrenciler cumartesi ve pazar günleri faydalanmamaktadır (Tablo 60). Okulların % 67,79 unun kütüphanelerinden öğrenciler, sömestr ve yaz tatillerinde faydalanmamakta, % 10,17 sinde ise faydalanmaktadır (Tablo 62). Okulların % 28,81 ini kütüphanelerinden çevre okul öğrencileri faydalanmamakta, % 45,76 sından ise faydalanmaktadır (Tablo 64). Okulların % 76,28

inin kütüphanelerinden çevre halkı faydalanmamaktadır. Örneklemeye giren okullarda görev yapan kütüphane görevlilerinin % 6,78 i okul yönetimi tarafından başka görevlerle görevlendirilmediklerini % 54,24 ü ara sıra görevlendirildiklerini, % 38,98 i sık sık görevlendirildiklerini belirtmişlerdir (Tablo 63).

7- Okul kütüphanelerinin % 62,71'i öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmiş, % 11,88 ise öğretim düzey ve türüne göre düzenlenmemiştir (Tablo 72). Okulların % 42,37 si okul bütçesinden kütüphaneye para ayırmamakta, % 57,63 ü ise para ayırmaktadır. Okul bütçelerinin % 7,80 i kütüphane bütçesine ayrılmaktadır (Tablo 76). Kütüphane bütçesinin tamamı okul koruma derneği tarafından oluşturulmakta, bakanlık ve okul aile birliği tarafından okul kütüphanelerine maddi kaynak sağlanmamaktadır (Tablo 78). Okul yöneticilerin % 81,35 i kütüphane ile ilgili kararları öğretmenlerle birlikte, % 18,65 i ise karar sonucundan etkilenecek olanlarla birlikte karar almaktadırlar (Tablo 80).

8- Seçkisiz grup deseni yöntemiyle yapılan varyans analizinde okul kütüphanelerindeki memur sayıları arasındaki fark, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde manidar olduğu görülmüştür. Aynı şekilde okul kütüphanelerinin oturma kapasiteleri arasındaki fark okul düzeylerine bağlı olarak manidar olduğu görülmüştür. Okul kütüphanelerinin alanları arasındaki fark da okul düzeylerine bağlı olarak manidardır. Öğrenci başına düşen kitap sayıları arasındaki fark, Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle bölgelerine bağlı olarak ve bölgelere ve okul düzeylerine bağlı olarak (ortak etki) manidardır.

B- Öneriler

- 1 - Kütüphanesi yetersiz olan okullar için, çevre okullarında rahatça faydalanabileceği bir merkez okul kütüphanesi kurulup yetersiz sayıda olan bu kütüphaneler çoğaltılabilir.
- 2 - Okul kütüphanelerinin düzenlenmesi ve kurulması için Üniversitelerin kütüphanecilik bölümleri ile Milli Eğitim Bakanlığı'nca işbirliği yapılarak kütüphanecilik bölümü öğrencilerine okul kütüphaneleri düzenlendirilip faaliyete geçirilebilir (Bir okul yöneticisinin önerisi).
- 3 - Kütüphane ile görevlendirilen öğretmenlerin hiçbirisinin kütüphanecilik alanında bilgisi olmadığı gözlenmiştir. Bu öğretmenler kütüphane alanında hizmetiçi eğitimden geçirilebilir.
- 4 - Bakanlık bütçesinden okul kütüphanelerine ayrı bir bütçe ayrılmadığı gözlenmiştir. Kütüphanelerin daha etkin bir hale getirilebilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan okul kütüphanelerinde kullanılması için ayrı bir bütçe tahsis edilebilir.
- 5 - Okul kütüphanelerinde görevlendirilecek olan memurların kütüphanecilik bölümü mezunlarından olmasına özen gösterilebilir. Milli Eğitim Bakanlığı, özel olarak kütüphane memurluğu kadrosu tahsis edebilir.
- 6 - İmkanların sınırlı olması nedeniyle bu araştırma, Ankara ili dahilinde ve merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın bir benzeri Türkiye genelinde gerçekleştirilebilir.
- 7 - Araştırma 1989-1990 öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır. Daha geniş bir zaman dilimini kapsayan örneğin son on yıllık dönemi kapsayan benzer bir arşiv araştırması ile okul kütüphanelerinin geçmişi ve bu günü karşılaştırılabilir.
- 8 - Anket uygulamasında okul yöneticileri her türlü brokratik engeli ileri sürerek uygulamaya izin alınmadan yanaşmamışlar, bazı okul yöneticileri ise izin alındığı halde çeşitli zorluklar çıkarmışlardır. Bu husus gözönüne alınarak okul yöneticilerinin bilimsel araştırmalara karşı tutum ve davranışları konulu bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

AGAH, S.Levend

1955 "Milli Kùltür Hazinelerimiz."

Türk Kùtùphaneciler Derneği Bùlteni, IV, 1: 38-45.

AKHUN, İlhan

1976 Temel İstatistiksel Kavramlar.

Ankara.

AKYÜZ, Yahya

1982 Türk Eğitim Tarihi, Bařlanđıçtan 1982'ye.

Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakùltesi
Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi.

ARABACIOğLU, Behire

1953 "Toplu Katalog."

Türk Kùtùphaneciler Derneği Bùlteni, II, 2: 145-160.

ARDIÇ, Ayřegùl

1986 "Bilgi - Bölge Merkezlerinin İşlevleri."

(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

AYBAŞ, O.Tekin

1967 Kùtùphanelerarası İşbirliği.

Ankara: Resimli Posta Matbaası.

1975 "Türk Kùtùphanelerinin Dünü, Bugünü, Yarını."

Türk Kùtùphaneciler Derneği Bùlteni, XXIV, 2: 1-12.

BİRARK, İsmet

1969 "Eğitim ve Kùltür Politikamızın ve Eđitimimizde
Kitap ve Kùtùphanenin Yeri."

Türk Kùtùphaneciler Derneği Bùlteni, XVIII, 4: 235-253.

BAYSAL, Jale

- 1987 Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar, Araçlar, Yöntemler.
İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- 1990 "Kitaplıklardan Eğitimde Yararlanma."
Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim,
İstanbul: Cem Yayınevi, 71 - 84.

BURSALIOĞLU, Ziya

- 1982 Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.
Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

CUNBUR, Müjgan

- 1963 "Türk Kütüphaneciliğinin Tarihi Kökleri."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XII, 3 - 4:
105 - 116.
- 1983 "Kütüphaneler"
M.RAUF İNAN ve DİĞERLERİ,
Cumhuriyet Döneminde Eğitim.
İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 545 - 568.

ÇAPAR, Bengü

- 1981 "Türkiye'de Kütüphane Hizmetlerinin Planlanmasına Genel Bir Bakış."
M.ALPAY ve DİĞERLERİ, XXV. Yıl Anı Kitabı.
Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Yayınları, 20 - 28.

ÇELİK, Hilmi

- 1967 "Kütüphanelerin Ekonomik ve Toplumsal Gelişmedeki Rolü."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XVI, 4: 230 - 250.

DEMİRALP, M.Gül

- 1963 Kütüphanelerin Sosyal ve Ekonomik Gelişmedeki Rolü."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XII, 3 - 4:
 180 - 200.

KARASAY, Niyazi

- 1984 Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler.
 Ankara: Hacettepe TAŞ Kitapçılık Ltd. Şti.

KARATAY, F.Ethem

- 1968 "Kütüphane, Tanımı, Menşei, Hülase-i Tarihiyesi."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XVIII, 1: 15 - 30.

KUTLUĞ, Rana

- 1986 "Üniversitelerde Tıp Kütüphanelerinin İşlevleri ve Çalışmaları."
 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
 İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

LAWRANCE, S.Thompson

- 1952 "Ortaöğretim Kütüphanesi"
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, I, 1: 101 - 110.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

- 1927 Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesi.
 İstanbul: Millî Eğitim Basınevi.

- 1929 İlkmeektepler Talimatnamesi.
İstanbul: Milli Eğitim Basınevi.
- 1984 Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu.
Ankara: Milli Eğitim Basınevi.
- 1987 Lise Müfredat Programı.
Ankara: Milli Eğitim Basınevi.
- 1988 a Ortaöğretimle İlgili Mevzuat.
Ankara: Milli Eğitim Basınevi.
- 1988 b Ortaöğretim Programı.
Ankara: Milli Eğitim Basınevi.
- 1989 İlkokul Programı.
İstanbul: Milli Eğitim Basınevi.

OĞUZ, Tülay

- 1988 "Kütüphencilik Alanında Proje Uygulamaları ve Bir Örnek: Knapp,"(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
Ankara: Ankara Üniversitesi.

ÖNAL, İ.Hatice

- 1985 "Okul Kütüphanelerinin Yönetimi." (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

SAN, Ayşel

- 1981 "Kütüphane İstatistikleri Sorununa Genel Bir Bakış."
M.ALPAY ve DİĞERLERİ, XXV. Yıl Anı Kitabı.
Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, 77-90.

SEVGİSUNAR, M.Kemal

- 1988 "Kütüphaneciler Mesleklerini Nasıl Algılıyorlar."
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
Ankara: Ankara Üniversitesi.

SOYSAL, Özer

- 1967 "Yeni Eğitim Anlayışında Kütüphane."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XVI, 4: 210-240.
1969 Çağdaş Eğitim ve Türkiye'de Okul Kütüphanesi.
Ankara: Güven Matbaası.

TAYMAZ, Haydar

- 1987 Okul Yönetimi.
Ankara: Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

TUNÇKANAT, Hansın

- 1987 "Üniversite Kütüphanelerinin Yönetimde Planlama, Kontrol ve Karar Verme Sürecinde Bilgi Sistemi."
(Yayınlanmamış Doktora Tezi)
Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

TÜRKYİĞİT, Mahmut

- 1969 "Okul Kütüphanelerimizi Geliştirmeyen Engeller."
Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XVIII, 4: 250-270.

YILDIZ, Gülten

- 1985 "Endüstri ve Ticaret Kesimine Hizmet Veren Özel Kütüphanelerde Vararlandırma Hizmetleri."
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

YILMAZ, Tuncer

- 1987 "Kütüphanelerde Enformasyon Hizmetleri."
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
Ankara: Ankara Üniversitesi.



E K L E R

- EK 1- Okul kütüphaneleri hakkında bilgi toplamak için okul yöneticilerine uygulanan Anket formu.
- EK 2- Okul kütüphaneleri hakkında bilgi toplamak için kütüphane görevlilerine uygulanan Anket formu.



EK 1

**Okul Kütüphaneleri Hakkında Bilgi Toplamak İçin Okul Yöneticilerine
Uygulanan Anket Formu**

Sayın Okul Yöneticisi,

Bildiğiniz gibi okul kütüphanelerinin okuma alışkanlığı kazandırması ve öğrencilerde araştırmacı bir kişiliğin geliştirilmesinde etkisi çok büyüktür. Bu bakımdan okul kütüphaneleri eğitim/öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır.

Yüksek lisans tez çalışması olarak hazırlanan bu araştırmada, öğretim açısından bu denli önemli olan okul kütüphanelerinin durumu tesbit edilmeye, nasıl yönetildikleri, yönetimleri sırasında yönetimin karşılaştığı zorluklar tesbit edilmeye ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesine çalışılacaktır.

Bu nedenle ilişikteki ankette sizden istenilen bilgileri gerçekleri yansıtacak şekilde vermeye çalışınız. Vereceğiniz bilgilerin kişisel kimliğinizle hiçbir ilgisi olmayacaktır. Araştırma tamamen bilimsel amaçlar için yapılmakta olup, bulgular bu amaçlar için kullanılacaktır. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin bilim dünyamıza katkısının, cevaplarınızın gerçekçiliği oranında olabileceğini unutmayınız. Lütfen boş madde bırakmayınız.

Yapılan araştırma sonuçlarından okulunuza bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Araştırmaya yapacağınız katkılardan dolayı araştırmacı şimdiden size teşekkür eder.

Muammer ERGÜN

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK-1 Devam
OKUL YÖNETİCİLERİ İÇİN
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın okul yöneticisi, bu bölümde görevinizle ilgili kişisel bilgileri içerecek şekilde sorular sorulmuştur. Bu bölümdeki soruları cevaplarken size uygun olan seçeneğin önündeki parantezin içine çarpı (x) işareti koyunuz. Bu bölümü toplam yedi soru oluşturmaktadır. Lütfen boş soru bırakmayınız.

1- Görev yaptığınız okulun düzeyi nedir?

() İlkokul () Ortaokul () Lise

2- Hangi bölgede görev yapıyorsunuz?

() Altındağ () Çankaya () Keçiören

() Mamak () Yenimahalle

3- Öğrenim durumunuz nedir?

() Öğretmen lisesi mezunu

() İki yıllık yüksekokul mezunu

() Üç yıllık yüksekokul mezunu

() Dört yıllık ve daha yukarı yüksekokul mezunu

4- Kaç yıllık öğretmensiniz?

() 0-3 yıl () 3-6 yıl () 6-9 yıl () 9 yıl ve fazla

5- Toplam kaç yıl okul yöneticiliği yaptınız?

() 0-3 yıl () 3-6 yıl () 6-9 yıl () 9 yıl ve fazla

6- Halen çalıştığınız okulda kaç yıldır yöneticilik yapıyorsunuz?

() 0-3 yıl () 3-6 yıl () 6-9 yıl () 9 yıl ve fazla

7- Kütüphane ile ilgili bir görevde bulundunuz mu?

() Evet () Hayır

EK-1 Devam
OKUL YÖNETİCİLERİ İÇİN
OKUL BİLGİ FORMU

Sayın okul yöneticisi, bu bölümde sizden görev yaptığınız okulla ilgili birtakım bilgiler istenmektedir. Bu bölüm otuz sorudan oluşmaktadır. İlk onüç soruda sizden istenilen boşluk bırakılmış yerleri doldurmanızdır. Ondördüncü sorudan itibaren, her sorunun altındaki en uygun seçeneğin önündeki paranteze çarpı işareti (x) koymanız gerekmektedir. Lütfen boş soru bırakmayınız.

1- 1989-1990 öğretim yılında okul kütüphanesine ayrılan para ne kadardır? (.....TL.)

2- 1989-1990 öğretim yılında okul bütçesine konulan para ne kadardır? (.....TL.)

3- Okul kütüphanesine ayrılan paranın yüzde kaçını bakanlıkça gönderilen ödenekten sağlanıyor? (%.....)

4- Okul kütüphanesine ayrılan paranın yüzde kaçını okul-aile birliğinden sağlanıyor? (%.....)

5- Okul kütüphanesine ayrılan paranın yüzde kaçını okul koruma derneğinden sağlanıyor? (%.....)

6- 1989-1990 öğretim yılında okulunuzda kayıtlı toplam öğrenci sayısı nedir? (.....öğrenci)

7- Okulunuzda görevli toplam öğretmen sayısı nedir? (..... öğretmen)

8- Okulunuzda görev yapan memur sayısı nedir? (... ..memur)

9- 1989-1990 öğretim yılında kütüphanede görevlendirilen memur sayısı nedir? (.....memur)

10- Okulunuzdaki toplam şube sayısı nedir? (...şube)

11- Okulunuz kütüphanesinin hizmet verdiği yerin alanı kaç metrekaredir? (.....metrekare)

EK-1 Devam

12- Okulunuzda kaç sınıfta sınıf kitaplığı vardır?
(.....sınıf kitaplığı)

13- Okulunuz kütüphanesinden aynı anda kaç kişi faydalanabiliyor? (Kütüphanedeki sandalye sayısı) (.....sandalye)

14- Okulunuzda kütüphane ile görevlendirilmiş öğretmen

() Hiç yok () Bir öğretmen var

() İki öğretmen var () Üç öğretmen var

15- Öğretmenler kurulu toplantılarında kütüphane ile ilgili problemler

() Hiç konuşulmuyor () Bazı toplantılarda konuşuluyor () Her toplantıda konuşuluyor

16- Okul kütüphanesi, öğretim

() Düzey ve türüne göre düzenlenmiştir

() Düzeyine göre düzenlenmiştir

() Türüne göre düzenlenmiştir

() Düzey ve türüne göre düzenlenmemiştir.

17- Öğretim yılı başında yıllık kütüphane planı

() Yapılmıyor () Yetersiz yapılıyor

() Yapılıyor

18- Okul kütüphanesi öğrenci isteklerini

() Karşılayamıyor (Bazılarını karşılıyor)

() Tamamen karşılıyor

19- Okul kütüphanesi öğretmen isteklerini

() Karşılayamıyor () Bazılarını karşılıyor

() Tamamen karşılıyor

EK-1 Devam

20- Okul kütüphanesinin çalışma düzeni, öğrencilere kütüphaneden sömestr ve yaz tatillerinde

- () Faydalanabilme imkanı sağlıyor
- () Sağlanan imkan yetersiz
- () Faydalanabilme imkanı sağlamıyor

21- Okul kütüphanesinin çalışma düzene, öğrencilere kütüphaneden Cumartesi ve Pazar günleri

- () Faydalanabilme imkanı sağlıyor
- () Sağlanan imkan yetersiz
- () Faydalanabilme imkanı sağlamıyor

22- Okul kütüphanesinden çevre halkının faydalanabilme

- () İmkani var () İmkani yetersiz () İmkani yok

23- Okul kütüphanesi diğer okul kütüphaneleriyle işbirliğini

- () Tam olarak sağlıyor () Hiç sağlamıyor
- () Yeteri kadar sağlayamıyor

24- Okul kütüphanesinin, okulun amaçlarını gerçekleştirmek için yürüttüğü faaliyetler

- () Yeterlidir () Yetersizdir

25- Okul kütüphanesi ile ilgili bir karar verilirken yönetici olarak

- () Tek başımıza karar veriyoruz
- () Öğretmenler ile birlikte karar alıyoruz
- () Karar sonucundan etkilenecek olan ilgililerle ortak karar alıyoruz

EK-1 Devam

26- Kütüphanede görevlendirilen memur, görevinin gerektirdiği

- () Bilgi ve beceriye sahip
- () Yetersiz bilgi ve beceriye sahip
- () Bilgi ve beceriye sahip değil

27- Kütüphanede görevlendirilen memura, göreviyle ilgili

- () Tam yetki verilmiştir
- () Sınırlı yetki verilmiştir
- () Hiç yetki verilmemiştir

28- Kütüphanede görevlendirilen memura yetkisi oranında

- () Sorumluluk verilmiştir
- () Sınırlı sorumluluk verilmiştir
- () Sorumluluk verilmemiştir

29- Okul kütüphanesinin denetlenmesi

- () Senede bir defa yapılıyor
- () Ara sıra yapılıyor () Sık sık yapılıyor

30- Bu soruların dışında, okul kütüphanesi ile ilgili belirtmek istediğiniz birşey varsa sayfanın arkasına yazınız.

EK 2

**Okul Kütüphaneleri Hakkında Bilgi Toplamak İçin Kütüphane
Görevlilerine Uygulanan Anket Formu**

Sayın Kütüphane Görevlisi

Okul kütüphanelerinin okuma alışkanlığı kazandırması ve öğrencilerde araştırmacı bir kişiliğin geliştirilmesinde etkisi çok büyüktür. Bu bakımdan okul kütüphaneleri eğitim/öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır.

Yüksek lisans tez çalışması olarak hazırlanan bu araştırmada, öğretim açısından bu denli önemli olan okul kütüphanelerinin durumu tesbit edilmeye, nasıl yönetildikleri, yönetimleri sırasında yönetimin karşılaştığı zorluklar ytesbit edilmeye ve kullanılmalarında karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesine çalışılacaktır.

Bu nedenle ilişikteki ankette sizden istenilen bilgileri gerçekleri yansıtacak şekilde vermeye çalışınız. Vereceğiniz bilgilerin kişisel kimliğinizle hiçbir ilgisi olmayacaktır. Araştırma tamamen bilimsel amaçlar için yapılmakta olup, bulgular bu amaçlar için kullanılacaktır. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin bilim dünyamıza katkısının, cevaplarınızın gerçekçiliği oranında olabileceğini unutmayınız. Lütfen boş madde bırakmayınız.

Yapılan araştırma sonuçlarından okulunuza bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Araştırmaya yapacağınız katkılardan dolayı araştırmacı şimdiden size teşekkür eder.

Muammer ERGÜN
Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK-2 Devam
KÜTÜPHANE GÖREVLİLERİ İÇİN
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın kütüphane görevlisi, bu bölümde görevinizle ilgili kişisel bilgileri içerecek şekilde sorular sorulmuştur. Bu bölümdeki soruları cevaplariken size uygun olan seçeneğin önündeki parantez içine çarpı (x) işareti koyunuz. Bu bölümü toplam on soru oluşturmaktadır. Lütfen boş soru bırakmayınız.

1- Görev yaptığınız okulun düzeyi nedir?

() İlkokul () Ortaokul () Lise

2- Hangi bölgede görev yapıyorsunuz?

() Altındağ () Çankaya () Keçiören

() Mamak () Yenimahalle

3- Göreviniz nedir?

() Kütüphane memuru () Öğretmen

4- Öğrenim durumunuz nedir?

() İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu

() Lise mezunu () Meslek lisesi mezunu

() Yüksekokul mezunu

5- Kaç yıllık memursunuz/Öğretmensiniz?

() 0-3 yıl () 3-6 yıl () 6-9 yıl

() 9 ve fazlası

6- Kaç yıldır kütüphanede çalışıyorsunuz?

() 0-3 yıl () 3-6 yıl () 6-9 yıl

() 9 ve fazlası

7- Kütüphanecilikle ilgili bir hizmetiçi eğitimden geçtiniz mi?

() Evet () Hayır

EK-2 Devam

8- Hizmetiçi eğitimden geçtinizse en son kaç yıl önce geçtiniz?

() Bir yıl önce () İki yıl önce

() Üç yıl önce () Dört yıl önce ve daha fazlası

9- Hizmetiçi eğitimden geçtinizse kaç defa geçtiniz?

() Bir defa () İki defa () Üç defa

() Dört ve yukarı

10- Hizmetiçi eğitimden geçtinizse toplam süresi nedir?

()gün ()Hafta ()ay

EK-2 Devam

KÜTÜPHANE GÖREVLİLERİ İÇİN

KÜTÜPHANE BİLGİ FORMU

Sayın kütüphane görevlisi, bu bölümde sizden görev yaptığınız okulun kütüphanesi ile ilgili birtakım bilgiler istenmektedir. Bu bölüm otuz sorudan oluşmaktadır. İlk on soruda sizden istenen, boşluk bırakılmış yerleri doldurmanızdır. Onbirinci sorudan itibaren her sorunun altındaki seçeneklerden en uygununu işaretlemeniz gerekmektedir. Lütfen boş soru bırakmayınız.

1- Çalıştığınız okul kütüphanesinde öğrencilerin faydalanabileceği toplam kitap sayısı nedir? (.....Kitap)

2- Okulunuz kütüphanesinde öğrencilerin faydalanabileceği toplam roman sayısı ne kadardır? (.....Roman)

3- Okulunuz kütüphanesinde öğrencilerin faydalanabileceği toplam hikaye kitabı sayısı ne kadardır? (.... Hikaye kitabı)

4- Okulunuz kütüphanesinde öğrencilerin faydalanabileceği toplam kaç cilt ansiklopedi vardır? (...cilt ansiklopedi)

5- Okulunuz kütüphanesinde öğrencilerin faydalanabileceği toplam yardımcı ders kitabı sayısı nedir? (.....yardımcı ders kitabı)

6- Çalıştığınız okul kütüphanesinden öğrencilerin günlük faydalanabilme saati nedir? (.....saat)

7- Çalıştığınız okul kütüphanesinde, haftada kaç saat ödünç verme hizmeti gerçekleştirmektesiniz? (.....saat)

8- Kütüphanenizin aylık ortalama okuyucu sayısı ne kadardır? (.....okuyucu)

9- 1989-1990 öğretim yılında kütüphaneden faydalanan toplam okuyucu sayısı nedir? (.....okuyucu)

10- 1989-1990 öğretim yılında okul kütüphanesine kaç yeni kitap alınmıştır? (.....kitap)

EK-2 Devam

11- Okul kütüphanesinden öğrenciler sömestr ve yaz tatillerinde

() Faydalanmıyorlar () Faydalanıyorlar

() Yeteri kadar faydalanmıyorlar

12- Okul kütüphanesinden öğrenciler, cumartesi ve pazar günleri

() Faydalanmıyorlar () Faydalanıyorlar

() Yeteri kadar faydalanmıyorlar

13- Okul kütüphanesinden çevre halkı

() Faydalanmıyor () Faydalanıyor

() Yeteri kadar faydalanmıyor

14- Okul kütüphanesinden çevre okul öğrencileri

() Faydalanmıyor () Faydalanıyor

() Yeteri kadar faydalanmıyor

15- Okul kütüphanesinde bulunan kitapların

() Tamamı açık raf sistemiyle sergileniyor

() Bir kısmı açık raf sistemiyle sergileniyor

() Hiçbiri açık raf sistemiyle sergilenmiyor

16- Okul kütüphanesinde öğretmenlerin faydalanabileceği bir öğretmen kitaplığı

() Yoktur () Yeteri kadar yoktur () Vardır

17- Okul kütüphanesinde öğretmen ve öğrencilerin faydalanabileceği görsel-işitsel araçlar

() Yoktur () Var ama yetersiz () Yeteri kadar var

18- Okul kütüphanesindeki kitapların düzenlenmesi

() Daima yapılıyor () Arasına yapılıyor

() Hiç yapılmıyor

EK-2 Devam

19- Okul kütüphanesindeki kitaplardan,içerik bakımından eskimiş olanlar

- () Düzenli bir şekilde ayıklanıyor
- () Arasına ayıklanıyor
- () Hiç ayıklanmıyor

20- Okul kütüphanesi ile işbirliğini öğretmenlerin

- () Tamamı yapıyor () Bir kısmı yapıyor
- () Hiçbiri yapmıyor

21- Okul kütüphanesindeki kitapların kataloglanması

- () Hiç yapılmamıştır () Bir kısmı yapılmıştır
- () Tamamen yapılmıştır

22- Kitap kataloglarının konulduğu katalog dolabı

- () Yok () Yetersiz () Var

23- Okul kütüphanesi süreli yayınları

- () Takib etmiyor () Bazılarını takip ediyor
- () Gerekli olanların tümünü takip ediyor

24- Kütüphanede bulunan materyaller, öğrenci ihtiyaçlarını

- () Karşılamıyor () Bazılarını karşılıyor
- () Tamamen karşılıyor

25- Kütüphanede okuyucu ile ilgili

- () İstatistik tutulmuyor
- () Bazı istatistikler tutuluyor
- () Bütün istatistikler tutuluyor

26- Okul yönetimi tarafından başka görevlerle

- () Hiç görevlendirilmiyorum
- () Arasına görevlendiriliyorum

EK-2 Devam

() Sık sık görevlendiriliyorum

27- Okulunuz kütüphanesinde çevre okul . kütüphane kataloglarını içeren toplu katalog

() Mevcuttur () Mevcut değildir

28- Okul kütüphanesine yeni alınan yayınların tanıtımı

() Öğrencilere yapılıyor () Öğretmenlere yapılıyor () Her ikisine de yapılıyor

() Yapılmıyor

29- Okul kütüphanesi, okumak için yeteri kadar

() Aydınlık ve sıcak değil () Aydınlık ve sıcak () Aydınlık fakat sıcak değil

() Sıcak fakat aydınlık değil

30- Bu soruların dışında, okul kütüphanesi ile ilgili belirtmek istediğiniz birşey varsa sayfanın arkasına yazınız.

T.C.
Yükseköğretim Kurulu
Değerlendirme Merkezi